

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**DİYARBAKIR HALKININ REKREASYONEL EĞİLİM VE TALEPLERİNİN
KENT MEYDANI PARKI VE NEVROZ PARKI ÖRNEĞİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Pınar GÜNEŞ

**Danışman
Doç. Dr. Candan KUŞ ŞAHİN**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
ISPARTA - 2019**



© 2019 [Pınar GÜNEŞ]

TEZ ONAYI

Pınar GÜNEŞ tarafından hazırlanan "Diyarbakır Halkının Rekreatyoneel Eğilim ve Taleplerinin Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı Örneğinde Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak başarı ile savunulmuştur.

Danışman

Doç. Dr. Candan KUŞ ŞAHİN
Süleyman Demirel Üniversitesi



Jüri Üyesi

Prof. Dr. Mehmet TOPAY
Süleyman Demirel Üniversitesi



Jüri Üyesi

Doç. Dr. Aybike Ayfer KARADAĞ
Düzce Üniversitesi



Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Şule Sultan UĞUR



TAAHHÜTNAME

Bu tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını beyan ederim.

Pınar GÜNEŞ



İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	3
2.1. Rekreasyon Kavramı	3
2.2. Rekreasyonun Özellikleri	5
2.3. Rekreasyonun Yararları	6
2.4. Rekreasyonun Sınıflandırılması	7
2.5. Rekreasyon Gereksinimi	11
2.6. Rekreasyon Hareketlerinin Artış Nedenleri	12
2.6.1. Kentleşme	13
2.6.2. Serbest zamanların artması	14
2.6.3. Gelir seviyesinin yükselmesi	14
2.6.4. Ulaşım olanaklarının artması	14
2.6.5. Eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi	15
2.6.6. Teknolojik gelişmeler	15
2.6.7. Kitle iletişim araçlarının etkisi	15
2.6.8. Değer yargılarındaki değişimler	16
2.6.9. Siyasal otorite ve diğer kurumların etkisi	16
2.7. Rekreasyonel Tercihleri Etkileyen Faktörler	17
2.7.1. Katılımcı özellikleriyle ilgili faktörler	18
2.7.1.1. Yaş-rekreasyon ilişkisi	18
2.7.1.2. Cinsiyet-rekreasyon ilişkisi	19

2.7.1.3. Gelir durumu-rekreasyon ilişkisi.....	20
2.7.1.4. Eğitim düzeyi-rekreasyon ilişkisi.....	20
2.7.1.5. Aile yapısı-rekreasyon ilişkisi	21
2.7.1.6. Zevkler-rekreasyon ilişkisi	21
2.7.1.3. Algılama-rekreasyon ilişkisi.....	22
2.7.2. Rekreatyonel çekiciliği etkileyen faktörler	22
2.7.2.1. Doğal yapı-rekreasyon ilişkisi.....	23
2.7.2.2. Sosyal yapı-rekreasyon ilişkisi.....	25
2.7.2.3. Alt ve üst yapı-rekreasyon ilişkisi.....	26
2.7.2.4. Çevre faktörleri-rekreasyon ilişkisi.....	26
2.7.3. Diğer faktörler	27
2.7.3.1. Mevsim-rekreasyon ilişkisi.....	27
2.7.3.2. Uzaklık-rekreasyon ilişkisi.....	27
2.7.3.3. Yerleşim yeri-rekreasyon ilişkisi	28
2.8. Rekreatyonel Etkinliklere Katılımın Önündeki Engeller.....	29
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	30
3.1. Materyal.....	30
3.1.1. Çalışma alanlarının tanıtılması ve genel özellikleri	32
3.1.1.1. Coğrafi konumu ve iklim özellikleri	34
3.1.1.2. Nüfus	36
3.1.1.3. Diyarbakır kent merkezinde bulunan rekreatyonel alanlar	37
3.1.1.3.1. Kentte yer alan kültürel değerler.....	37
3.1.1.4. Diyarbakır’da Rekreatyonel Eğilimleri Etkileyen Faktörler	44
3.2. Yöntem	45
3.2.1. Veri toplama yönteminin seçimi	45
3.2.2. Anket formunun hazırlanması	47
3.2.3. Örneklem büyüklüğünün saptanması.....	48
3.2.4. Anketin ön testten geçirilmesi ve hataların düzeltilmesi.....	48
3.2.5. Anketin uygulanması	48

4. ARAŞTIRMA BULGULARI	49
4.1. Anket Analizleri	61
4.1.1. Kent Meydanı Parkının anket verileri	61
4.1.1.1. Kullanıcıların bireysel özellikleri	61
4.1.1.2. Alana ulaşım ile ilişkin bulgular	66
4.1.1.3. Rekreatyon etkinliklerin katılımına ilişkin bulgular	70
4.1.1.4. Rekreatyoneel eğilim ve taleplerine ilişkin bulgular	75
4.1.2. Nevroz Parkının anket verileri	80
4.1.2.1. Kullanıcıların bireysel özellikleri	80
4.1.2.2. Alana ulaşım ile ilişkin bulgular	85
4.1.2.3. Rekreatyon etkinliklerin katılımına ilişkin bulgular	88
4.1.2.4. Rekreatyoneel eğilim ve taleplerine ilişkin bulgular	93
4.1.3. Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı anket verilerinin karşılaştırılması	99
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	102
5.1.Öneriler	109
KAYNAKLAR	111
EKLER	117
EK A. Anket Sorular.....	113
ÖZGEÇMİŞ	116

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

DİYARBAKIR HALKININ REKREASYONEL EĞİLİM VE TALEPLERİNİN KENT MEYDANI PARKI VE NEVROZ PARKI ÖRNEĞİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Pınar GÜNEŞ

Süleyman Demirel Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Candan KUŞ ŞAHİN

Çalışmanın amacı, “*KENT MEYDANI PARKI VE NEVROZ PARKI* kullanıcılarının, rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi; bu taleplerin karşılanmasına yönelik önerilerin geliştirilmesidir.”

Diyarbakır kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenerek, bu taleplerin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerin sunulması amacıyla yürütülmüştür.

Araştırma kapsamında rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler ve rekreasyonel planlama kavramları açıklanarak araştırmanın kuramsal temelleri oluşturulmuştur.

Çalışmada, veri toplamak amacıyla, gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Kentsel rekreasyon alanlarının belirlenmesinde gözleme, rekreasyon eğilim ve taleplerin belirlenmesinde ise sözlü görüşmeye başvurulmuştur. Sözlü görüşme sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, Microsoft Excel programından yararlanılmıştır. Anket bulguları ile kent halkının rekreasyona katılımı, rekreasyon tür ve alan tercihi, bu alanlarla ilişkileri, alanlardan memnuniyet durumları ve talepleri ortaya konmuş, katılımcıların sosyoekonomik yapılarının rekreasyonel eğilim ve taleplerini ne şekilde yönlendirdiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Elde edilen bulgular; kent halkının rekreasyon alan ve tür tercihinin uzaklık, gelir, eğitim gibi faktörlerin etkisiyle farklılıklar gösterdiğini; kent içi ve kent çevresindeki rekreasyon alanlarının kullanımında benzerlikler olduğunu; kentsel rekreasyon alanlarının sayı ve nitelik yönünden yetersiz bulunduğunu ve olanakların artırılması yönünde taleplerin olduğunu göstermiştir.

Çalışmadaki katılımcı eğilimleri ve talepleri incelendiğinde kentsel rekreasyon alanlarının yetersiz ve kalitesiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Rekreasyonel taleplerin karşılanması ve olanakların artırılması ve geliştirilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, rekreasyon, rekreasyonel eğilim, rekreasyonel talep

2019, 116 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

A RESEARCH ON THE EVALUATION OF RECREATIONAL TENDENCIES AND DEMANDS OF DIYARBAKIR FOLK IN THE URBAN SQUARE PARK AND NEVROZ PARK

Pınar GÜNEŞ

**Süleyman Demirel University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Candan KUŞ ŞAHİN

Aim of study; It was aimed to determine recreational tendencies and demands of Urban Square Park and Nevroz Park users to develop proposals to meet these demands.

This work; The study was mainly determine the recreational tendencies and demands of the urban people in Diyarbakır city where make some suggestions to meet these demands and to improve the quality of the urban recreation areas in these places.

Within the scope of the research, the theoretical foundations of the research have been formed by explaining the concepts of recreation, factors affecting recreational preferences and recreational planning in view of Landscape Architecture discipline.

Observation and interview methods were utilized for collecting data. However, observation was used in order to determine urban recreation areas. Hence, oral interviews were conducted for determining opinions, expectations and demands for recreational uses of that selected areas. For the evaluation of the data obtained from the oral interviews, a statistical software program was utilized. The survey findings carefully analyzed in order to determine the participation of the Diyarbakır urban people to the the type of the recreation activities and the preferences, with their tendencies, satisfactions and demands. In this context, the effects of the socio-economic structures of the participants directed the recreational tendencies and demands were determined.

Findings; It was revealed that the selection of recreation area depend many variable such as; distance, income and education levels of participants. However, there are some similarities for using recreation areas in Diyarbakır city. But it is important to note that urban recreation areas are insufficient in terms of number and quality in Diyarbakır city center. Therefore, there are important demands for increasing opportunities for these activities.

When the participants' tendencies and demands were examined; it was concluded that urban recreation areas are inadequate and of poor quality in terms of Landscape Architecture discipline. In this regard, some suggestions have been addressed to meet the expectations and to improve the activities in these study areas.

Keywords: Diyarbakır, recreation, recreational trend, recreational demand

2019, 116 pages

TEŞEKKÜR

Tez konumu seçmemde beni yönlendiren ve araştırmalarım süresince teşvik eden, bilgi, öneri ve yardımları ile katkıda bulunan değerli hocam, danışmanım Doç. Dr. Candan KUŞ ŞAHİN'e teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Tez savunmamdaki katkılarından dolayı jüride yer alan sayın hocalarım Prof. Dr. Mehmet TOPAY'a ve Doç. Dr. Aybike Ayfer KARADAĞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam sırasında desteğini her zaman yanımda hissettiğim eşim Aziz GÜNEŞ'e ayrıca teşekkür ederim.

Araştırma kapsamında, araştırma alanına ilişkin bilgi ve kaynakların sağlanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi çalışanlarına katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tez çalışmalarım süresince benden desteğini esirgemeyen ailem ve arkadaşlarıma teşekkür eder sevgilerimi sunarım.

Pınar GÜNEŞ
ISPARTA, 2019

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 3.1. Kent Meydanı Parkı	30
Şekil 3.2. Yeşil Kuşak Projesi	31
Şekil 3.3. Nevroz Parkı	31
Şekil 3.4. Diyarbakır Nüfus Grafiği	33
Şekil 3.5. Tarihi Diyarbakır Surları ve İçkale	34
Şekil 3.6. Tarihi Diyarbakır Surları	35
Şekil 3.7. On Gözlü Köprü	36
Şekil 3.8. Ulu Camii	37
Şekil 3.9. Dört Ayaklı Minare	38
Şekil 3.10. Gazi Köşkü	39
Şekil 3.11. Hevsel Bahçeleri	40
Şekil 3.12. Kent Meydanı Parkı Tabelası	47
Şekil 3.13. Kent Meydanı Parkındaki oturma birimleri ve bitkiler	47
Şekil 3.14. Kent Meydanı Parkındaki pergola ve oturma birimleri	47
Şekil 3.15. Kent Meydanı Parkı içerisindeki asma germeler	48
Şekil 3.16. Kent Meydanı Parkı sirkülasyonu	48
Şekil 3.17. Kent Meydanı Parkı içerisindeki okuma alanı	48
Şekil 3.18. Kent Meydanı Parkı koşu ve yürüyüş alanı	49
Şekil 3.19. Kent Meydanı Parkı içindeki çocuk oyun alanı	49
Şekil 3.20. Kent Meydanı Parkı içindeki çocuk oyun alanı donatıları	49
Şekil 3.21. Kent Meydanı Parkı içindeki kondisyon aletleri	50
Şekil 3.22. Kent Meydanı Parkı içindeki çöp kovaları	50
Şekil 3.23. Kent Meydanı Parkı içindeki çöp kutuları	50
Şekil 3.24. Kent Meydanı Parkı içindeki aydınlatma elemanları	51
Şekil 3.25. Kent Meydanı Parkı içindeki aydınlatma birimleri	51
Şekil 3.26. Kent Meydanı Parkı hayvan barınağı	51
Şekil 3.27. Kent Meydanı Parkı içindeki otopark	52
Şekil 3.28. Nevroz Parkı meydanı	53
Şekil 3.29. Nevroz Parkına giriş merdiveni	53
Şekil 3.30. Nevroz Parkı yol kenarı	53
Şekil 3.31. Nevroz Parkındaki yeşil alanlar	54
Şekil 3.32. Nevroz Parkı parke taşlarından yapılmış yaya sirkülasyonu	54
Şekil 3.33. Nevroz Parkı kayrak taşlarından yapılmış yaya sirkülasyonu	54
Şekil 3.34. Nevroz Parkı içerisindeki DİSKİ su kanalı	55
Şekil 3.35. Nevroz Parkı piknik için oturma birimleri	55
Şekil 3.36. Nevroz Parkı pergola ve sert zemin	55
Şekil 3.37. Nevroz Parkındaki kamerye	56
Şekil 3.38. Nevroz Parkı içindeki çocuk oyun alanları	56
Şekil 3.39. Nevroz Parkı içindeki nevroz meşalesi	56

Şekil 3.40. Nevroz Parkındaki çeşme	57
Şekil 3.41. Nevroz Parkı içindeki çöp kovaları	57
Şekil 3.42. Nevroz Parkı kişisel mangal alanları	57
Şekil 4.1. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların cinsiyet durumu	58
Şekil 4.2. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların yaş grupları ve cinsiyet dağılımları	59
Şekil 4.3. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların cinsiyete göre eğitim durumları	59
Şekil 4.4. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların cinsiyete göre meslek grupları	60
Şekil 4.5. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların gelir grupları	61
Şekil 4.6. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısı	62
Şekil 4.7. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların diyarbakır ilinde bulunma süreleri	62
Şekil 4.8. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların alana kimler ile birlikte geldiğini gösteren dağılım	63
Şekil 4.9. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların alana ne şekilde ulaştığını gösteren dağılım	63
Şekil 4.10. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların yaşadığı yerden parka olan ulaşım süreleri	64
Şekil 4.11. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların alana ne sıklıkla geldiğini gösteren dağılım	65
Şekil 4.12. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların parkta geçirdiği süre	66
Şekil 4.13. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların hafta içi aktivitelere ayırdığı süre	67
Şekil 4.14. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların hafta sonu aktivitelere ayırdığı süre	67
Şekil 4.15. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların katılmayı en çok tercih ettikleri rekreasyonel etkinlik türleri	68
Şekil 4.16. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların rekreasyonel etkinliklere katılma nedenleri	69
Şekil 4.17. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların rekreasyonel etkinliklere katılamama nedenleri	70
Şekil 4.18. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini gösteren dağılım	71
Şekil 4.19. Kent Meydanı Parkı için katılımcıların yaşadığı yerden parka uzaklıkları	72
Şekil 4.20. Katılımcıların Kent Meydanı Parkını tercih etme sebepleri	73
Şekil 4.21. Katılımcıların Kent Meydanı Parkında yapmaktan keyif aldığı etkinlikler	74
Şekil 4.22. Katılımcıların Kent Meydanı Parkında en çok beğendiği altyapı özellikleri	74
Şekil 4.23. Katılımcıların Kent Meydanı Parkından yeterince yararlanmasını engelleyen olumsuz faktörler	75
Şekil 4.24. Kent Meydanı Parkı ile ilgili olarak rahatsız olunan ve düzeltilmesi istenilen etkenler	75
Şekil 4.25. Nevroz Parkı için katılımcıların cinsiyet durumu	76
Şekil 4.26. Nevroz Parkı için katılımcıların yaş grupları ve cinsiyet dağılımları	77
Şekil 4.27. Nevroz Parkı için katılımcıların cinsiyete göre eğitim durumları	77
Şekil 4.28. Nevroz Parkı için katılımcıların cinsiyete göre meslek grupları	78

Şekil 4.29. Nevroz Parkı için katılımcıların gelir grupları	79
Şekil 4.30. Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısı	79
Şekil 4.31. Nevroz Parkı için katılımcıların diyarbakır ilinde bulunma süreleri	80
Şekil 4.32. Nevroz Parkı için katılımcıların alana kimler ile birlikte geldiğini gösteren dağılım	81
Şekil 4.33. Nevroz Parkı için katılımcıların alana ne şekilde ulaştığını gösteren dağılım	81
Şekil 4.34. Nevroz Parkı için katılımcıların yaşadığı yerden parka olan ulaşım süreleri	82
Şekil 4.35. Nevroz Parkı için katılımcıların alana ne sıklıkla geldiğini gösteren dağılım	82
Şekil 4.36. Nevroz Parkı için katılımcıların parkta geçirdiği süre	83
Şekil 4.37. Nevroz Parkı için katılımcıların hafta içi aktivitelere ayırdığı süre	84
Şekil 4.38. Nevroz Parkı için katılımcıların hafta sonu aktivitelere ayırdığı süre	85
Şekil 4.39. Nevroz Parkı için katılımcıların katılmayı en çok tercih ettikleri rekreasyonel etkinlik türleri	85
Şekil 4.40. Nevroz Parkı için katılımcıların rekreasyonel etkinliklere katılma nedenleri	86
Şekil 4.41. Nevroz Parkı için katılımcıların rekreasyonel etkinliklere katılamama nedenleri	87
Şekil 4.42. Nevroz Parkı için katılımcıların serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini gösteren dağılım	88
Şekil 4.43. Nevroz Parkı için katılımcıların yaşadığı yerden parka uzaklıkları	89
Şekil 4.44. Katılımcıların Nevroz Parkını tercih etme sebepleri	90
Şekil 4.45. Katılımcıların Nevroz Parkında yapmaktan keyif aldığı etkinlikler	91
Şekil 4.46. Katılımcıların nevroz Parkında En çok beğendiği altyapı özellikleri	92
Şekil 4.47. Katılımcıları Nevroz Parkından yeterince yararlanmasını engelleyen olumsuz faktörler	92
Şekil 4.48. Nevroz Parkı ile ilgili olarak rahatsız olunan ve düzeltilmesi istenilen etkenler .	93

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 2.1. Maslow'un gereksinimler hiyerarşisi	11
Çizelge 2.2. Rekreatyonel tercihleri etkileyen faktörler	16
Çizelge 2.3. Rekreatyon potansiyelini etkileyen faktörler	21
Çizelge 3.1. Yıllara göre Diyarbakır nüfusu	33
Çizelge 3.2. Yöntem akış diyagramı	42



SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)

DİSKİ (Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi)



1. GİRİŞ

Rekreasyon, gerek insanlara kattığı yapıcı ve olumlu özellikleri, gerekse günümüz yaşam koşullarının sıkıcı olumsuz yönlerinin etkisiyle insanlar için bir ihtiyaçtır. Zamanla meydana gelen teknolojik gelişmelerin insan yaşantısını kolaylaştırırken, bazı sorunları da beraberinde getirmesi, rekreasyon eğilim ve taleplerin artmasına neden olmaktadır. Kentlerde görülen hava kirliliği, trafik sorunları, doğal alanların hızla bozulması, yanlış kullanılması ve yok edilmesi, aşırı nüfus artışıyla gelişimi şekillenen kentsel alanların olumsuz özellikleri, insanların serbest zamanlarını geçirebilecekleri sosyal, kültürel ve fizyolojik açıdan çeşitli amaçlarla yararlanabilecekleri ortamlara ihtiyaç duymalarına neden olmaktadır. Bu gereksinimleri karşılamaya yönelik alanlarının oluşturulmasında, rekreasyonel eğilim ve taleplerin belirlenmesi önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; Kent Meydanı ve Nevroz Parkı kullanıcılarının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenerek, bu isteklerin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmasıdır.

Kentin ekolojik, sosyo-kültürel, ekonomik gelişimine yön veren rekreasyon alanları, kullanıcı talepleri doğrultusunda geliştirildiğinde, daha kullanılabilir alanlar üretilmesi ve daha mutlu kullanıcılara erişilmesini sağlayacaktır. Bu doğrultu da tezde, kullanıcı eğilim ve talepleri analiz edilecektir. Böylece kentteki rekreasyonel alanlarının kullanım durumu, yeterliliği, memnuniyete katkısı belirlenecektir.

Rekreasyonel eğilim ve talepler; cinsiyet, eğitim durumu, yaş, gelir gibi kişisel faktörler nedeniyle farklılık gösterebildiği gibi, kentlerin doğal, sosyal, kültürel ve etnik yapısı ile bu yapıda meydana gelen varyasyonlar da rekreasyonel eğilimleri etkilemekte, kişi kendi algı, dilek ve imkanlarına göre rekreasyon aktivitelerine katılmaya karar vermekte ve rekreasyonel davranışlar ve yönelimler kentten kente farklılıklar gösterebilmektedir. Bu farklılıkların belirlenmesi, insanları ne tür aktivitelere ve hangi alanlara yönlendirdiğinin anlaşılması, tüm halkın rekreasyon ihtiyaçlarının karşılanması açısından gereklidir. Tüm sosyo-ekonomik yapıdaki insanlar için rekreasyon faaliyet olanaklarının sağlanması, rekreasyon seçimini etkileyen faktörlerin planlamaya yansıtılmasıyla mümkün olacaktır.

Rekreasyonel eğilim ve taleplerin belirlenmesi, kent planlama çalışmalarına ve bunun bir parçası olarak rekreasyonel planlamaya ve kaynak oluşturan açık-yeşil alanların planlanmasına, halkın katılımını sağlayacak ve ihtiyaçları karşılayacak en iyi çözümlerin üretilmesine yardımcı olacaktır.

Bu bağlamda Diyarbakır kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi, planlama çalışmalarına katkılarının sağlanması, kullanıcı beklentilerinin karşılanması açısından önemlidir. Ayrıca kentlerin doğal, sosyal ve kültürel yapısının da etkileriyle oluşan, her kentin kendine özgü rekreasyonel yönelimlerinin Diyarbakır Kenti ölçeğinde belirlenmesi, Diyarbakır Kenti'ne yönelik rekreasyonel planlamanın gerçekleştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırma kapsamında rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler ve rekreasyonel planlama kavramları üzerinde durularak kuramsal temeller oluşturulmuştur. Diyarbakır Kenti verileri ile kent çevresindeki rekreasyon kaynaklarının, rekreasyonel değerlerinin belirlenmesinde katkıları olan veriler sunulmuştur. Diyarbakır kent halkının rekreasyonel yönelimlerini belirlemek amacıyla fonksiyon ve büyüklük açısından çeşitlilik gösteren, kentsel kullanım niteliğine sahip iki park ile kent çevresindeki rekreasyon kaynakları belirlenerek, kent halkının bu alanlarla ilişkileri, rekreasyona katılımı, rekreasyon faaliyet türü ve alanı tercihi, alanlardan memnuniyet durumları ve istekleri anket çalışması kapsamında belirlenmiş, bu anket bulgularının yanı sıra gelir, eğitim durumu, cinsiyet gibi bazı faktörlerin rekreasyonel yönelim ve istekleri ne şekilde yönlendirdiği ortaya konulmuştur. Tüm bu veriler ışığında, kent halkının rekreasyonel isteklerini karşılamaya ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

2.1. Rekreasyon Kavramı

İnsan yaşantısının boş zamanının fiziki ve sosyo-ekonomik yönden değerlendirilmesi, bir rekreasyon aktivitesidir. Rekreasyon kavramı, Latince ‘re-tekrar’ ve ‘create-yaratma’ sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuş olup yenilenme, bir şeyin yeniden yaratılması ya da kazanılması anlamına gelmektedir (Akten, 2003). Kraus (1985) yeniden yaratma anlamındaki bu yaklaşıma göre rekreasyonu;” kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan aktiviteler olarak” tanımlamaktadır (Karaküçük, 1997; Kuş Şahin vd., 2009). Bu temel tanımın dışında değişik sosyal yapı ve görüşlere göre, rekreasyonun farklı yönlerini vurgulayan tanımlamalar mevcuttur. Genel olarak rekreasyon; insanların serbest zamanlarında, eğlence amacıyla, gönüllü olarak katıldıkları, bedensel ve ruhsal yorgunlukları gideren, insanlara fiziksel, ruhsal ve yaratıcı güç kazandıran aktiviteler olarak tanımlanabilir (Sağcan, 1986).

Gülez (1990)’e göre rekreasyon; “kişilerin günlük yaşantılarında, mecburi olarak kullandıkları vakitlerin dışında, serbest zamanlarında, yıpranan ruh ve vücutlarını eski zindeliğine kavuşturmak amacıyla, kendi dilekleri ile yaptığı etkinlik ya da etkinlikler” dir (Müderrişoğlu, 2002).

Koç (1991) rekreasyonu; serbest vakitler içinde yapılan, bireyin kendi dileği ve iç istemi sonucu oluşan, bireyi fiziksel ve düşünsel yönden yenilemeyi amaçlayan; bireyin toplumsal, ekonomik, kültürel imkanları ve yaşadığı toplumun yapısı ile bağımlı olarak yapılan etkinlikler bütünü olarak tanımlamaktadır (Akten, 2003).

Rekreasyonun oldukça kapsamlı bir aktivite olduğunu vurgulayan ve kelimenin anlamını kısıtlamama yanlısı tanımlamalar da yapılmaktadır. Kelly (1990) katılımcılarına fayda sağlayan, zorunlu işler dışındaki tüm aktiviteler olarak, Butler vd. (1998) rekreasyonu; mecburiyetler dışında kalan serbest vakitlerde, zevk alma ve memnuniyet sağlama amacıyla yapılan gönüllü aktiviteler olarak tanımlamaktadır. Kılbaş (2001)’a göre ise rekreasyon;

başlangıçta amaçlanmaksızın ya da dışarıdan güdülenmeksizin, kişinin kendisi için yaptığı etkinlikler olarak gelişen, bireyin serbest vaktinde zevk almak ya da bazı fiziki, toplumsal ve duygusal davranışları kazanmak için yaptığı etkinlik ve deneyimlerdir.

Geçmişten günümüze kadar, eğlenme ve dinlenmeye yönelik bireysel ya da topluca sürdürülen değişik aktiviteler, insanlığın gösterdiği tekâmül ve varyasyonlarla farklılaşmış, kimi zaman az, kimi zaman yoğun bir şekilde varlığını sürdürmüştür (Pehlivanoğlu, 1986).

Rekreasyona duyulan ihtiyaç ve bu ihtiyaçların karşılanması için yaratılan kolaylıklar, endüstrileşme ve kentleşmenin yarattığı sonuçlardır (Özgüç, 2003). Endüstri devrimi sonrasında meydana gelen tekamüllerle sosyal yaşamda köklü değişiklikler yaşanmış, insanların eğlenme ve dinlenme aktiviteleri için ayırdıkları vakit ve imkanlar artmıştır (Bakır, 1990). Rekreasyon, günümüzde sağlıklı yaşamın devam ettirilebilmesi için bir ihtiyaç ve yaşam kalitesini etkileyen önemli bir faktör olarak görülmektedir (Nalbantoğlu, 1997).

Rekreasyon anlayışındaki değişimin nedenlerinden birisi, çalışma sürelerinin azalmasıyla insanların farklı aktiviteler için ayırabilecekleri serbest vakitlerin artmasıdır. Rekreasyon her şeyden önce serbest vakitleri olanların gerçekleştirebileceği bir aktivite türüdür (Sağcan, 1986). Serbest vakit kavramından ilk söz edenlerden Aristo bu vakiti “her uygar kişinin yaratıcı özelliklerini ortaya koyduğu bir zaman parçası” olarak tanımlamıştır (Pehlivanoğlu, 1986). Baud-Boyv and Lawson (1998) serbest vakiti, “çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra kişiye kalan vakit” olarak tanımlamakta ve insanların karar verme yetileri sayesinde bu vakiti nasıl kullanacaklarını belirlediklerini söylemektedir.

Dumazedier (1968) geleneksel toplumlardaki serbest zaman, endüstri toplumlarında çalışanların serbest zamanlarından ayırmaktadır. Endüstri öncesi toplumlarda çalışma henüz örgütlenmemiştir. Bu nedenle iş ile ilgili faaliyetler diğer toplumsal faaliyetlerden ayrılmamıştır. İş ve iş dışında kalan serbest vakit iç içedir. Bu nedenle geleneksel toplumların işten belirgin çizgilerle ayrılmış serbest vakitlerinden bahsetmek söz konusu değildir. Serbest zamanların endüstri öncesi toplumlarda gelişmeye başlamasının nedeni, endüstriyel yapının yavaş yavaş nüfuz etmesinden kaynaklanmaktadır (Karaküçük, 1997).

Günümüz rekreasyon anlayışında serbest vakit; kişinin kendi mesleki, ailevi ve sosyal görevlerini yerine getirdikten sonra özgür istemiyle, dinlenmek ve eğlenmek amacıyla, gönüllü

olarak, sosyal aktivitelerde bulunarak ya da bilgisini ve yeteneğini artırmak için bir takım çalışmalara katılarak harcadığı zamandır (Sezgin, 1987). Bugün serbest zaman, evrensel bir insan hakkıdır ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 24. maddesine göre; herkesin dinlenmeye, eğlenmeye ve çalışma sürelerinin izin verdiği belirli dönemlerde ücretli izinlere hakkı vardır (Gülbahçe, 1996).

Rekreasyonel faaliyetlere katılabilmek için serbest zaman gereklidir, ancak rekreasyonel bir isteğe neden oluşturmayabilir (Sezgin, 1987). Kişi, serbest zamanını eğlenme, dinlenme, rahatlama ve yenilenme amacıyla kullanabilir. Serbest zamanlarda yapılan aktivitelerin rekreasyon işlevini yapması açısından kişisel hedef ve dileklerin gerçekleşmesi ve zamanın mutluluk verici bir biçimde değerlendirilmesi çok önemlidir.

Bireyin içinde bulunduğu toplumsal yapı ve yaşam ortamının sunduğu imkânlarla göre yapılabilen rekreasyonel faaliyetler aracılığıyla, ruhsal ve bedensel ihtiyaçların karşılanabilmesi, rekreasyonda temel hedeftir. Rekreasyonda amaçlanan, bireyin yeni değerler kazanması, yaşam gücü ve isteğini yenileyebilmesidir (Pehlivanoğlu, 1986).

2.2. Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyon kavramını diğer aktivite ve kavramlardan ayıran temel özellikler şunlardır (Karaküçük, 1997; Sertkaya, 2001; Topay, 2003):

- ✓ Rekreasyonda herhangi bir zorunluluk söz konusu değildir, içgüdü istemi sonucunda gönüllü olarak yapılır.
- ✓ Fiziksel ya da düşünsel hareketlilik içerir. ✓ Serbest vakitlerde yapılır.
- ✓ Her yaştaki ve sosyal yapıdaki bireyler için söz konusudur.
- ✓ Bireysel ya da toplu olarak yapılabilir.
- ✓ Rekreasyon durağan bir olgu değildir. Ekonomik koşullara, eğitime, geleneklere, moda, hükümet politikalarına ve tanıtım aktivitelerine bağlı olarak değişir. Bireysel ya da toplu olarak yapılabilir.
- ✓ Rekreasyonel aktiviteler her türlü açık veya kapalı mekânlarda ve her mevsimde yapılabilir.

- ✓ Rekreasyon, insanların serbest vakitlerinde yapmaktan hoşlandıkları çok çeşitli aktiviteleri içerir ve herkese göre bir amacı vardır.
- ✓ Rekreasyon aktiviteleri kişiden kişiye, yaşa, algı ve zevklere göre farklılıklar gösterebildiği gibi, zamana ve mekâna bağlı olarak da farklılıklar gösterebilir.
- ✓ Rekreasyon, planlı ya da plansız, organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilir.

Endüstrileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı yaşam tarzının, insanlarda büyük gerilimler yarattığı açıktır. Bu gerilimlerin giderilmesi, kişinin ruhsal dengesinin korunması ve yenilenmesi açısından rekreasyonun önemi oldukça büyüktür (Sertkaya, 2001). Rekreasyon hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme ve endüstrileşme ile kent ortamında yıpranan ve verimsizleşen insanların, fiziksel ve ruhsal anlamda yenilenmesi ve tekrar yararlı duruma gelebilmesine olanak sağlayan bir araçtır (Köksal, 1999).

Rekreasyonun önemli özelliklerinden biri de, toplumsal yapıya katkı sağlamasıdır. Aynı rekreasyon aktivitesinden zevk alanların bir araya gelmesi, insanların birbirini tanımalarına, dostluk kurmasına, ortak amaçlar etrafında hareket etmesine ve sosyal ilişkilerin güçlenmesine olanak tanır. İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerinin düzenlenmesinde ve toplumsal kurallara uyulmasında, rekreasyonel aktiviteler sırasında edinilen deneyimlerin rolü büyüktür (Karaküçük, 1997). Rekreasyon kamunun sosyal, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılayacak önemli bir araçtır (Sağcan, 1986).

2.3. Rekreasyonun Yararları

Günümüzde, insanlarda sağlık bilincinin oluşması, toplumsal ve ekonomik ilişkilerde rekreasyonun yer edinmesi, sosyal, fiziksel ve ruhsal yönden elde edilen yararlar nedeniyle rekreasyonun sadece çalışma sonucu yorulan kişiyi dinlendirme amacıyla olduğu düşüncesi giderek zayıflamaktadır (Karaküçük, 1997). Çünkü rekreasyon yalnızca dinlenme fonksiyonuna sahip olmayıp eğlenme, kişisel gelişim sağlama, kendini gerçekleştirme, sosyal ilişkiler sağlama gibi fonksiyonlara da sahiptir. Edginton ve Ford (1985) bu bakış açısıyla rekreasyonu “işten bağımsız, kendi içinde değerli olan, kişinin pek çok önemli ihtiyacını karşılayan, dolu ve mutlu bir yaşam aracıdır” şeklinde tanımlamaktadır (Karaküçük, 1997).

Dally (2000) rekreasyonun insan, toplum ve çevre üzerindeki yararlarını dört ana başlık altında toplamıştır. Bunlar:

- **Bireysel yararları:** Rekreasyon her yaş grubundaki insanların bedensel, zihinsel ve ruhsal tekamülüne yardım eden aktivitelere katılma olanağı sağlar. Yaşam kalitesini artırır.
- **Toplumsal ve sosyal yararları:** Rekreasyon, toplumda işbirliği sağlama, takım ruhunu geliştirme, birbirini anlama, sosyal bağlayıcılık, toplumsal yaşam kalitesini artırma, tüm yaş gruplarının toplumsal yapıya dahil olmasını sağlama gibi etkileriyle toplumsal ve sosyal yapıya olumlu katkılar sağlar.
- **Planlama ve çevresel yararları:** Rekreasyon amacıyla parkların ve açık alanların oluşturulması ve korunması çevre sağlığına ve çevre duyarlılığının geliştirilmesine önemli katkılar sağlar. Ayrıca açık yeşil alanlar ve rekreasyon alanları görsel çekicilik yaratmaktadır. Kent planlamada hiç bir eleman, tek başına açık yeşil alanlardan daha iyi kenti tamamlayıcı bir öge olamaz. Bir yerleşim yerinin doğaya yakınlığı ve rekreasyona uygunluğu, olumlu katkıları nedeniyle yaşam ortamı seçiminde önemli bir faktördür.
- **Ekonomik yararları:** Rekreasyonun özel ve kamusal alanda yatırım imkanları sunması, düzenli rekreasyon ve spor aktivitelerine katılımı genel sağlık harcamalarında azalmayı teşvik etmesi, yeni iş imkanları yaratması gibi etkileri, ekonomik büyüme ve gelişmeye katkı sağlamaktadır.

2.4. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonun belirli gruplar altında incelenmesi, onun insanlar tarafından algılanmasını ve niteliğini değiştirmez. Ancak rekreasyon aktivitelerinin ne zaman, nerede ve nasıl gerçekleştirileceğinin belirlenmesi, uygun zaman ve erişim mesafesinde rekreasyon alanlarının planlanması açısından önemlidir. Bu açıdan rekreasyon sınıflandırmaları ayrı bir önem taşımaktadır. Rekreasyon, aktivite niteliğine, amacına, gerçekleştirildiği alanlara ve alanların konumlanmaları gibi özelliklerine göre çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir.

Pehlivanoğlu (1986) rekreasyonu; kullanılan serbest vakit dilimine, rekreasyon alanının uzaklığına, içerdiği hareket faktörüne ve yapıldığı mekana göre aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

➤ **Yapısal sınıflandırma:** Rekreasyon etkinliklerinin sürdürüldüğü mekanın iç ya da dış mekan olma durumuna göre “kapalı yer” ve “açık hava” rekreasyonu olarak iki gruba ayrılmaktadır. Kapalı yer rekreasyonu, konutlar başta olmak üzere değişik iç mekanlarda sürdürülen rekreasyon çeşididir ve bireylerin günlük yaşamlarında büyük yer tutar. Açık hava rekreasyonu ise bireylere daha geniş hareket olanağı sağlayan ve açık havada yapılan rekreasyon türüdür (Pehlivanoglu, 1986).

➤ **Yersel sınıflandırma:** Rekreasyon alanının konumuna bağlı olarak yapılan bu sınıflandırmaya göre “kentsel” ve “kırsal” olmak üzere iki rekreasyon türü bulunmaktadır. Kentsel rekreasyon, yerleşim alanları içinde yer almakta ve kent organizasyonu tarafından yönlendirilmektedir (Karaküçük, 1997). Kentte yer alan rekreasyon alanları kısa süreli serbest vakitlerde, insanların yakın çevrelerinde bulabilecekleri rekreasyon aktiviteleri sunmaktadır (Özgüç, 2003). Bu alanlar, halkın ekonomik güçsüzlüğü nedeniyle yeterince gerçekleştirilemeyen rekreasyon ihtiyaçların bir bölümünün kent içinde giderilmesi olanağı sunmaktadır (Bilgili, 2001). Gelişmiş ve bir çok gelişmekte olan ülkede nüfusun büyük bölümünün kentlerde yaşaması, kentleri rekreasyon aktiviteleri açısından önemli alanlar haline getirmektedir (Williams, 2003).

Kırsal rekreasyon ise, yerleşim alanları dışında kalan kırsal nitelikli alanlarda gerçekleştirilen rekreasyon türüdür. Kırsal rekreasyon aktiviteleri aslında kırsal kökenli olmayıp, kentlinin rekreasyon ihtiyacını karşılamak amacıyla oluşmuş, ancak geniş arazi kullanımı ve bazı doğal özellikler gerektirdiğinden kırsal alanda yapılabilen rekreasyon aktiviteleridir (Karaküçük, 1997).

➤ **İçeriksel sınıflandırma:** Bu sınıflandırma, rekreasyon aktivitelerinin içerdiği koşullar ya da bireyin harcadığı güç ve hareketlilik ayrımına dayanmakta ve “aktif”, “pasif” olmak üzere iki rekreasyon tipini tanımlamaktadır. Aktif rekreasyon; çeşitli takım sporları, yüzme, bisiklete binme, koşu gibi fiziksel çaba ve belirli bir güç harcamayı gerektiren, genellikle bedensel uğraşları kapsayan rekreasyon tipidir. Belirli bir hareketlilik gerektirmeyen, daha çok bireyin iç dünyasına yönelik yürüme, oturma, piknik yapma, çeşitli hobiler gibi uğraşları içeren rekreasyon tipi ise pasif rekreasyon olarak adlandırılmaktadır (Pehlivanoglu, 1986; Anonymous, 2003).

➤ **Zamansal sınıflandırma:** Rekreasyon aktivitelerinin yapıldığı serbest vakit dilimleri dikkate alınarak yapılan bu sınıflandırmada “günlük” ve “tatil” rekreasyonu söz konusudur.

Günlük rekreasyon, daha çok bireyin yaşadığı yakın çevresinde gününbirlik ve kısa mesafelerde gerçekleştirilen rekreasyon çeşididir. Tatil rekreasyonu ise hafta sonu ya da yıllık izinler gibi daha uzun süreli serbest vakitlerde yapılan rekreasyon türüdür (Pehlivanoğlu, 1986).

Rekreasyon, insanların katılma amaçları göz önünde bulundurularak farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Karaküçük (1997) rekreasyonu amaç faktörünü dikkate alarak şu şekilde sınıflandırmıştır:

- **Kültürel amaçlı rekreasyon:** Kültüre duyulan ilgi veya merak sayesinde eski sanat ve tarihi eserleri içeren ve kültürel dokusunu koruyan alanların ziyaret edilmesi aktivitelerini içerir.
- **Dinlenme amaçlı rekreasyon:** Beden ve ruh sağlığının korunması amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleridir.
- **Toplumsal amaçlı rekreasyon:** Toplumsal ilişkiler kurmak ve geliştirmek amacıyla yapılan etkinliklerdir.
- **Sportif amaçlı rekreasyon:** Sportif aktivitelere katılmak amacıyla aktif ya da pasif olarak yapılan etkinliklerdir.
- **Turizm amaçlı rekreasyon:** Öncelikle tatil dönemlerinde, yerleşim alanı dışında farklı mekanları gezmek, görmek ve dinlenmek amacıyla yapılan etkinliklerdir.
- **Sanatsal amaçlı rekreasyon:** Sanatsal bir ürün ortaya koymak amacıyla, bir çok alanda yapılan etkinliklerdir.

Rekreasyon aktivitelerini fiziksel, sosyal, düşünceye dayalı ve çevreye dayalı rekreasyon aktiviteleri olarak dört grup altında toplayan Uzun ve Altunkasa (1991) rekreasyon alanlarını ise büyüklük, ulaşılabilirlik, sunu çeşitliliği ve kaynak kullanımı açısından taşıma kapasitesini dikkate alarak 5 gruba ayırmaktadır. Bunlar:

- **Konuta bağlı rekreasyon alanları:** Konut yakın çevresinde yer alan ve dinlenme, bitkilerle ilgilenme, yürüme gibi olanaklar sunan alanlar ve çocuk bahçeleridir.

- **Mahalleye bağı rekreasyon alanları:** Bu alanlar genellikle bir ilköğretim okuluyla birleşmiş durumda ve yürüme mesafesi içerisinde yer alan, 5000 kişilik bir nüfusa hizmet edebilecek kapasiteli, dinlenme, gezinti, spor ve oyun olanakları sunan, mahallede yaşayanların aktif ve pasif rekreasyon gereksinimlerine cevap veren alanlardır.
- **Mahalleler birliğine bağı rekreasyon alanları:** 20.000 kişilik bir nüfusa ya da 3-6 mahalleye hizmet edecek kapasitede, yaya yürüyüş mesafesi içerisinde, geniş yaya aksları üzerinde yer alan, mahalleler bünyesinde yaşayanların aktif ve pasif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan, bir lise veya alışveriş merkeziyle bütünleşmiş alanlardır.
- **Kentsel rekreasyon alanları:** Bu alanlar tüm kente ya da 100.000'den fazla nüfusa hizmet verebilecek kapasitede, genellikle araçla ulaşım mesafesinde, mümkün olduğunca yaya bölgeleri üzerinde bulunan ve çok çeşitli rekreasyon aktivitelerine olanak sağlayan alanlardır (Uzun ve Altunkasa, 1991). Kentsel rekreasyon alanlarının başlıcalarından biri parklardır. Parklar değişik rekreatif aktivitelerin sunumuna olanak sağlayan alanlardır. Sunulan aktiviteler, tesislerin türü ve çeşitliliği ile parkın boyutlarına göre farklılıklar göstermektedir (Tarman, 1994).
- **Bölgesel rekreasyon alanları:** Bölge ya da anakent alanlarında yaşayan insanların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde zengin kaynaklara sahip, organize ya da serbest birçok aktiviteyi içeren alanlardır.

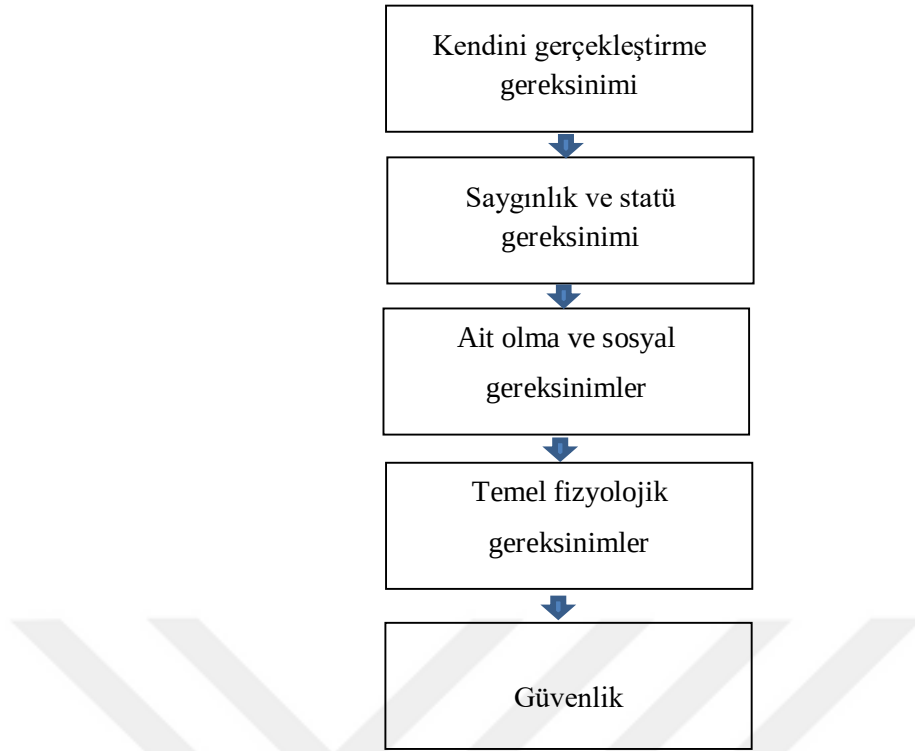
Bammel ve Bammel (1996) ise rekreasyon alanlarını; kaynağa dayalı ve aktiviteye dayalı olarak ayırmıştır. Kaynağa dayalı rekreasyon alanları yoğun nüfuslu alanlardan uzakta yer alma yönelimindedir ve daha az yoğunlukla kullanılırlar. Bu alanlar daha çok jeolojik, tarihsel ya da doğal çekiciliklere sahip alanlardır. Aktiviteye dayalı rekreasyon alanları kentsel alanlarda yer alan, parklar, spor alanları, piknik alanları gibi aktiviteye dayalı alanlardır ve büyük kentlere yakın veya kolayca ulaşılabilir olanlar çok kullanılırlar.

Rekreasyonun günlük, aylık veya yıllık serbest vakitlerde yapılması aktif ya da pasif olması, kentsel veya kırsal alanlarda yapılıyor olması, amacını ve işlevini değiştirmez. İnsanların kendi beğenileri ve olanakları ölçüsünde yaptıkları rekreasyon aktivitesinin, onlara yaşam enerjisi vermesi, stres ve yorgunluklarını alması, eğlenme ve kendini gerçekleştirme olanağı sunması rekreasyonun temeli ve asıl amacıdır.

2.5. Rekreasyon Gereksinimi

İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri ve sağlıklı bir biçimde yaşayabilmeleri için bir takım ihtiyaçları vardır. Ayrıca zorunlu olmamakla birlikte, insanların mutlu olmalarını sağlayan, kendini gerçekleştirme, kabul görme ve arkadaş edinme gibi gereksinimler de söz konusudur (Karaküçük, 1997). Maslow insan gereksinimlerini önem derecelerine göre Şekil 2.1’de olduğu gibi belirtmektedir (Law, 2002).

Rekreasyon, içerdiği özellikler nedeniyle kaynağını kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarından almaktadır. Bugün, rekreasyon gereksinimi kent halkının sağlık ve eğitim ihtiyaçlarından ayrı tutulmamaktadır (Sezgin, 1987). Rekreasyon gereksinimi özellikle yoğun nüfuslu alanlarda oluşmaktadır (Baud-Boyv ve Lawson, 1998). Rekreasyonun bir ihtiyaç olarak benimsenmesinde, endüstri devriminden sonraki ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelerin rolü büyüktür. Endüstrileşme, teknolojik gelişmeler, nüfus artışı ve bunların sonucunda çevrenin tahrip olması ve kirlenmesi, kent insanının rekreasyon ve açık yeşil alan ihtiyacının artmasına neden olmaktadır. Rekreasyon, endüstrileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı bir ihtiyaç olduğu için, endüstrileşmesini tamamlamış ve kentsel nüfusun kırsal nüfusla kıyaslanamayacak derecede ağır bastığı toplumlarda rekreasyon ihtiyacı oldukça büyük boyutlara ulaşmıştır. Rekreasyon ihtiyacının oluşmasında ve artmasında iş hayatındaki stres, tatminsizlik, çalışma düzeninin fiziksel, psikolojik, sosyal etkileri ve daha kaliteli bir yaşam dileği gibi faktörler de etkilidir (Sağcan, 1986). Türkiye’de özellikle kalabalık kentlerde rekreasyon önemli değişimler göstermiştir ve bir ihtiyaç olarak kabul görmektedir (Pehlivanoğlu, 1986).



Çizelge 2.1. Maslow'un Gereksinimler Hiyerarşisi (Law, 2002)

Maslow'un geliştirdiği beş aşamalı gereksinimler hiyerarşisinde; gereksinimler yaşamsal olandan toplumsal olana doğru sıralanmakta ve gereksinimlerin karşılanmasına en alt basamaktan başlanmaktadır (Kılbaş, 2001).

Yeme, içme, uyku, barınma gibi temel fizyolojik gereksinimler insanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için zorunludur. Ayrıca can ve mal güvenliği, iş güvenliği, sosyal güvenlik gereksinimleri şiddetle hissedilir. Ait olma, başkalarıyla bir arada olma, kabul ve saygı görme, insanın kendi potansiyelini kullanabilme isteği, amaç ve dileklerini gerçekleştirebilme gibi gereksinimler ikincil gereksinimlerdir. Kendini gerçekleştirme gereksinimi ise daha alt düzeydeki gereksinimler gerçekleştirilmeden ortaya çıkmaz. Bu nedenle az gelişmiş ülkeler için lüks sayılan herhangi bir gereksinim, gelişmiş ülke insanları için zorunlu gereksinim grubuna girebilmektedir (Karaküçük, 1997).

2.6. Rekreasyon Hareketlerinin Artış Nedenleri

Endüstri devrimi sonrasında hızla nüfusu artan kentlerin olumsuz koşulları ve teknolojik gelişmelerin hayatı kolaylaştırmasının yanında stres, monotonluk, yorgunluk gibi sonuçları da beraberinde getirmesi, rekreasyon ihtiyacını artırmıştır (Müderrisoğlu, 2002). Rekreasyon

ihtiyacının artmasını sağlayan olumsuz koşulların yanında, rekreasyon olanaklarının artmasını sağlayan gelişmeler de mevcuttur. Endüstrileşme ve teknik alandaki hızlı ilerlemenin çalışma hayatında sağladığı kolaylıklar sonucunda çalışma sürelerinin kısalması, serbest vaktin artması, gelir artışı, günlük yaşantıda ve toplumsal yapıda meydana gelen değişiklikler, rekreasyon katılımının artmasını sağlamaktadır (Demirel, 1997).

2.6.1. Kentleşme

Dar anlamda kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması olarak tanımlanan kentleşme, demografik nüfus, ekonomik ve sosyo-kültürel bir değişmeyi ifade etmektedir. Demografik anlamda kentleşme, nüfusun kırsal ve tarımsal alanlardan kente göç etmesi iken, ekonomik anlamda kentleşme, tarım ve hayvancılıkla uğraşan nüfusun başta sanayi olmak üzere tarım dışı alanlara kayması, sosyo-kültürel anlamda kentleşme ise, demografik ve ekonomik olarak kentleşen nüfusun kentin normlarını ve yaşayış biçimini benimsemesi, yaşaması, yani “kentlileşmesi” demektir (Ulusoy ve Vural, 2001).

19. yüzyılda, endüstri devrimi ile başlayan endüstrileşme süreci sonucunda büyük kentlerde yeni iş alanlarının açılması, bir çok insanın bu alanlara yerleşmesine neden olmuştur (Gökdeniz ve Hacıoğlu, 2003). Nüfusun kırsal alanlardan kentlere doğru harekete geçmesi, bir takım demografik değişimlere neden olmuş, bu değişimler toplum yapısında sosyal ve ekonomik varyasyonları da beraberinde getirmiştir. Tüm bu varyasyonlarla plansız bir biçimde hızla büyüyen kentler nüfus artışı, yapılaşma, çevrenin bozulması, hava kirliliği gibi faktörler nedeniyle yaşanması zor mekanlar haline dönüşmüştür (Müderrişoğlu, 2002). Kent yaşamının bu özellikleri, kent insanının dinlenme ihtiyacını arttırmış, kent içindeki veya çevresindeki açık yeşil alanlarda rekreasyon aktivitelerinin artmasına neden olmuştur (Karaküçük, 1997).

Ayrıca kentlerde nüfusun büyük bölümü, endüstri ve hizmetler sektöründe çalışmakta ve sosyal güvenlik haklarından yararlanmakta, böylece kendi istekleri doğrultusunda değerlendirebilecekleri serbest vakitleri bulunmaktadır (Sağcan, 1986). Tüm bu gelişmelerin de etkisiyle kentsel alanlarda yaşayanların, kent yaşamının stres, yorgunluk ve monotonluğundan kurtulma ihtiyacını, rekreasyon hareketlerinin artmasına neden olmuştur.

2.6.2. Serbest zamanların artması

Bilimsel, teknolojik ve ekonomik alandaki gelişmeler sonucunda geleneksel üretim şekillerinin değişmesi, çalışma saatlerinin giderek kısılmasına, buna karşılık çalışanların sahip olduğu serbest zaman süresinin artmasına neden olmuştur (Sertkaya, 2001). Serbest zamanın artmasında 20. yy boyunca çalışma sürelerinin kısılmasının yanında erken emeklilik de etkili olmuştur (Law, 2002). 1900’lerde haftada 62 saat olan çalışma süresi, günümüzde 40 saate inmiştir. Çalışma sürelerinin kısılmasının yanında, serbest zaman süresini olumlu etkileyen başka gelişmeler de mevcuttur. Kişisel gereksinimlerin karşılanmasında meydana gelen kolaylıklar, ulaşım ve yaşamın diğer alanlarında meydana gelen gelişmeler, zorunlu gereksinimler için harcanan zamanın azalmasına, insanların kendi talepleri doğrultusunda değerlendirebilecekleri zamanın artmasına neden olmuştur (Karaküçük, 1997).

2.6.3. Gelir seviyesinin yükselmesi

Endüstrileşme ve teknolojinin ilerlemesi sonucunda gerçekleşen gelişmeyle birlikte, bireylerin gelir seviyesi de yükselmektedir (Bakır, 1990). Seyahat etme ve rekreasyon aktivitelerine katılım gelirle yakından ilgilidir ve gelirden artışın meydana gelmesi, rekreasyon aktivitelerine katılımı artırmaktadır (Sağcan, 1986; Law, 2002). Gelir seviyesinin yükselmesi mecburi ihtiyaçlar karşılandıktan sonra, insanların kendi beğenileri doğrultusunda kullanabilecekleri miktarın artmasını sağlamakta ve gelir artışıyla birlikte rekreasyon talebi ve katılımı da artmaktadır (Bakır, 1990).

2.6.4. Ulaşım olanaklarının artması

Ulaşım, rekreasyon hareketlerinin artmasıyla yakından ilgilidir. Özellikle ulaşım maliyetinin düşmesi, rekreasyon hareketlerine daha geniş kesimlerin ilgi duymalarına neden olmuştur (Gökdeniz ve Hacıoğlu, 2003).

Otomobil, rekreasyon hayatını etkileyen gelişmelerin başında gelmektedir. Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, özel araç sahipliği gün geçtikçe artmaktadır. Otomobillerin sağladığı konfor ve istenilen zamanlarda kullanılması sayesinde rekreasyon aktivitelerine katılım artış göstermektedir (Sezgin, 1987). Aynı zamanda karayollarında ve diğer tesislerde kaydedilen gelişmeler, ulaşımı kolaylaştırmakta ve artırmaktadır (Sağcan,

1986). Böylece insanlar bulunduğu çevrenin dışında, uzak çevrelerde yer alan olanaklardan yararlanabilmektedir.

2.6.5. Eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi

Artan gelir ve diğer olumlu değişimlerle birlikte eğitim seviyesi de artmakta, rekreasyonel aktivitelere katılma isteği de eğitim seviyesiyle birlikte yükselmektedir. Araştırmalar, yeni yerler görme ve farklı aktivitelere katılma isteğinin eğitim ve kültür seviyesiyle arttığını göstermektedir (Sağcan, 1986). Eğitim seviyesi yükseldikçe, kişi toplumla ilişkilerinde daha açık ve sosyal hale gelmekte ve kişinin rekreasyon etkinliklerine katılma eğilimi de artmaktadır (Karaküçük, 1997).

2.6.6. Teknolojik gelişmeler

Teknoloji alanındaki gelişmeler, insanların iş ortamındaki serbest vakitlerini artırırken, günlük hayatın zorunlu görevleri için gerekli zamanı da kısaltmıştır (Gökdeniz ve Hacıoğlu, 2003). İnsan ihtiyaçlarını karşılamak üzere daha az işgücüne gereksinim duyulması gerçeği, çağdaş kültürlerde önemli gelişmelere neden olmuş (Karaküçük, 1997), bu değişimlerin bir parçası olarak rekreasyon hareketlerine katılım artmıştır.

Ayrıca teknolojik gelişmeler sayesinde yeni rekreasyon alanlarının oluşturulması, elverişsiz alanların kullanılabilir hale getirilmesi daha kolay ve çabuk olmakta, kullanıcılara farklı deneyimler sunan rekreasyon olanakları gerçekleştirilebilmektedir (Sertkaya, 2001).

Teknoloji, rekreasyon etkinliklerini çeşitlendirerek rekreasyon olanaklarını artırmakta ve cazip hale getirmekte (Karaküçük, 1997), ulaşımı kolaylaştırarak katılımı teşvik etmektedir.

2.6.7. Kitle iletişim araçlarının etkisi

Kitle iletişim teknolojisindeki gelişme ve yenilikler; radyo, televizyon, sinema, gazete, dergi, kitap gibi geniş insan topluluklarına ulaşabilen ve etkileyebilen araçları yaratmıştır. Bu araçlar insanların belirli düşünce, duygu, eğilim ve çeşitli yaşam tarzlarına yönelmelerinde etkili olmaktadır. İletişim araçlarının gücü ile insanlarda zamanı iyi kullanma, serbest vakitlerini imkanları ve zevkleri ölçüsünde değerlendirme bilincini yaratmak mümkündür (Karaküçük, 1997).

Kitle iletişim araçları rekreasyon etkinliklerine ilgi uyandıran, bilgi veren, öğreten, yönlendiren işlevlere sahiptir (Kılbaş, 2001). Kitle iletişim araçlarıyla yapılan eğitici yayınların ve reklamın rekreasyonu artırıcı etkisi bulunmaktadır. Herhangi bir rekreasyonel aktiviteye katılmada o aktivite ve olanaktan haberdar olmak etkilidir. Kitle iletişim araçları, insanların kendilerinden uzak rekreasyon kaynak ve aktivitelerinden haberdar olmalarını ve böylece rekreasyon katılımını artırmaktadır (Sertkaya, 2001; Gökdeniz ve Hacıoğlu, 2003).

2.6.8. Değer yargılarındaki değişimler

18. yüzyıl sonlarına doğru oluşan endüstri devrimi döneminde, bilimsel keşiflerin ortaya koyduğu hızlı üretim ve hızlı çalışma temposunun benimsenmesi, verimli çalışmakla kişisel ve toplumsal kalkınmanın sağlanabileceği düşüncesi, sosyal hayatta önemli bir yer tutmuştur (Karaküçük, 1997). Çalışma, iş, düzen, disiplin, servet gibi kavramlar önem kazanmış, serbest vakit aktiviteleri savurganlık ve tembellik olarak görülmeye başlanmıştır (Gökdeniz ve Hacıoğlu, 2003). 20. yüzyıl başlarında özellikle endüstrileşmiş batı toplumlarında, disiplinli, kalıplaşmış, monoton ve yorucu çalışma düzeninin, işte uyumsuzluk, manevi tatminsizlik, yabancılaşma gibi kişisel ve toplumsal birçok sorunun kaynağını oluşturduğunun (Karaküçük, 1997) ve serbest vakitlerde yapılan aktivitelerin insanın iş verimini, fiziksel gücünü ve dengesini yeniden bulmasına yardımcı olduğunun anlaşılması, rekreasyonun bir gereksinim olarak benimsenmesine ve rekreasyon hareketlerinin artmasına yol açmıştır (Sağcan, 1986). Aynı zamanda sosyal yaşamdaki değişimlerle kadının toplumsal hayattaki yerinin farklılaşması ve önemsenmesi özellikle kadınların rekreasyon aktivitelerine katılımlarını artırmıştır (Karaküçük, 1997).

2.6.9. Siyasal otorite ve diğer kurumların etkisi

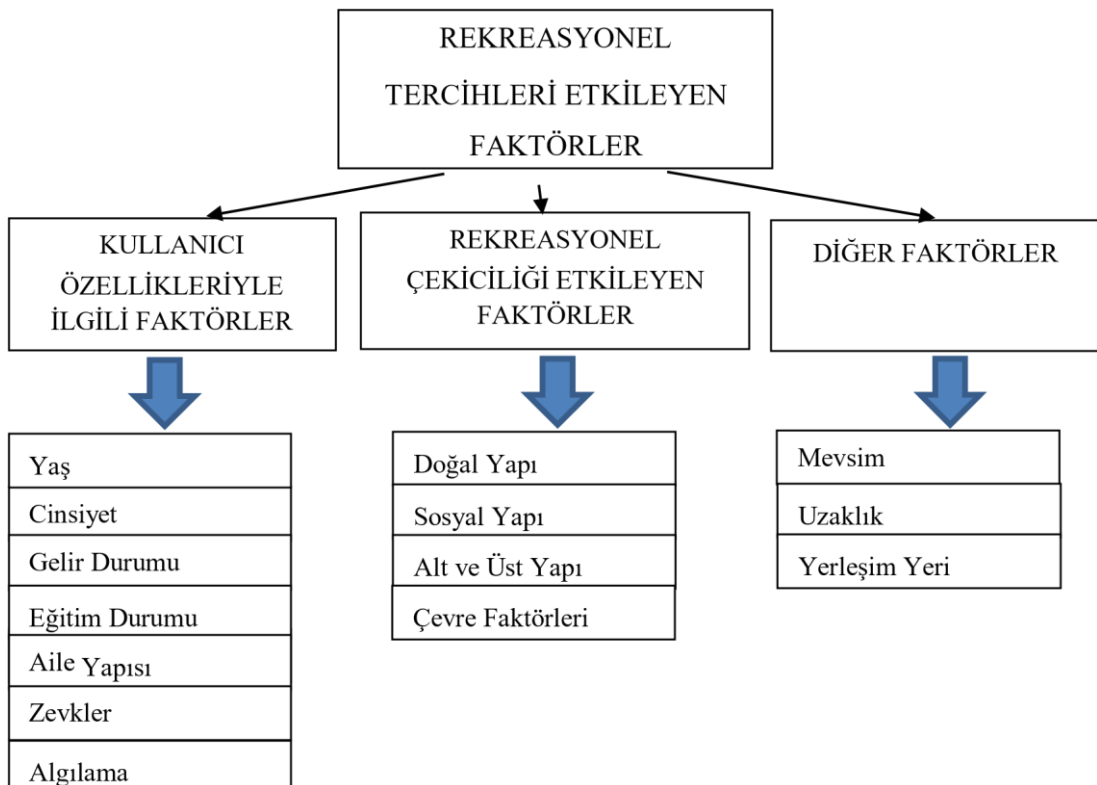
Siyasal otorite, rekreasyon katılımının sağlanması ve geliştirilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Siyasal otoritenin çalışma saatlerinin düzenlenmesi, çalışanların serbest vakitlerinin güvence altına alınması, serbest vakitlerin değerlendirilmesine olanak sağlayacak yatırımların sağlanması, rekreasyon etkinliklerinin topluma yaygınlaştırılması, insanların serbest vakit etkinliklerine katılımlarını kolaylaştıracak ekonomik ve sosyal tedbirlerin alınması gibi sorumlulukları vardır. Yerel yönetimler kentte halkın serbest vakitlerini değerlendirecek birçok sorumluluk yüklenmiştir ve sunulan hizmetler, halkın rekreasyona katılımını artırmaktadır. Ayrıca sendika gibi çeşitli kuruluşlar çalışma saatleri, izinler gibi

konularda daha fazla haklar elde etmek amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmektedir (Karaküçük, 1997).

2.7. Rekreatsyonel Tercihleri Etkileyen Faktörler

İnsanların eğlenmek, dinlenmek, yenilenmek amacıyla serbest vakitlerinde yaptıkları aktivite ve seçtikleri alanlar farklılık gösterebilmektedir. Bazı insanlar sakin bir ortamda dinlenmeyi, güzel bir manzarayı seyretmeyi ve yalnız kalmayı tercih ederken, bazıları grup halinde oyunlara ve gezilere katılmayı isteyebilir. Kolay ulaşım olanakları nedeniyle kentsel rekreasyon alanlarını tercih edenlerin yanında, yoğunluğun daha az olduğu gerekçesiyle kentten daha uzak kırsal rekreasyon alanlarını tercih edenler de olabilmektedir.

Rekreasyonel planlamada, kullanıcı tercihlerinin ve kullanımlardan duyulan memnuniyetin önemi, rekreasyon alanlarının ve bunların içerdiği hizmet ve olanakların oluşturulmasında temel belirleyici olmasından kaynaklanmaktadır (Uzun ve Altunkasa, 1991). Kullanıcıların tutumları, algılama ve tercihleri gibi ziyaretçilerin deneyimlerini etkileyen faktörlerin neler olduğunun bilinmesi rekreasyon kalitesinin sağlanması açısından önemli bir koşuldur (Dorwart vd., 2004). Rekreasyon aktivitelerinin seçilmesinde, insanları yönlendiren veya kısıtlayan çeşitli faktörler bulunmaktadır (Şekil 2.2).



Çizelge 2.2. Rekreatyonel Tercihleri Etkileyen Faktörler (Altan, 1976; Torkildsen, 1993; Yılmaz vd., 1996)

Bu faktörler insanların kendisinden, çevre koşullarından ve sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklanabilir (Yılmaz vd., 1996).

2.7.1. Katılımcı özellikleriyle ilgili faktörler

Rekreatyonel etkinlikler toplumdan topluma ve bireylere göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklılığın nedeni toplumun ya da bireyin sosyo-ekonomik değişkenleri ile yaş, cinsiyet gibi değişkenlere özgü niteliklerden kaynaklanmaktadır. Bireysel tercihlere bağlı olan rekreatyon katılımı, bu gibi değişkenlerden etkilenmekte (Kılbaş, 2001), rekreatyonel tercihler bu değişkenlerin etkisiyle şekillenmektedir.

2.7.1.1. Yaş-rekreatyon ilişkisi

Yaş, rekreatyon aktivitelerine katılmada ve tercih edilen aktivite türünde önemli bir etkiye sahiptir. Ancak etkisi kişilere bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir (Torkildsen, 1993).

Aynı yaşlardaki bütün bireylerin ihtiyaç ve ilgileri tam olarak aynı olmamakla birlikte, farklı hayat devrelerine girdiklerinde ihtiyaç ve ilgilerinde benzer gelişmeler gözlenmektedir (Bakır, 1990). Bireylerin rekreatyonel ilgilerinde, yürümeye ilk başladıkları andan okul öncesi döneme, çocukluktan ergenliğe ve yetişkinliğe kadar, her biri farklı gereksinimler içeren hızlı bir varyasyon vardır (Torkildsen, 1993). Genel olarak yaşın artmasıyla birlikte fiziksel güç gerektiren aktif rekreatyon türlerinin seçimi azalmaktadır (Sezgin, 1987).

Rekreatyon aktivitelerine katılmada serbest vakit varlığı önemli bir faktördür. Gençler ve emekliler, zaman baskısı altında yaşayan orta yaş grubundan oldukça fazla serbest vakte sahiptir. Ayrıca bireylerin satın alma gücünün yaşla birlikte farklılaşması da rekreatyonel tercihleri etkilemektedir. Bu olumlu öğelerin varlığına karşın yaşla birlikte rekreatyona katılmada belirgin bir düşüş söz konusudur. Bazı aktiviteler yaş değişimine daha az duyarlıdır. Bunlar genellikle evde yapılan aktivitelerdir ve fiziksel bir uğraş gerektirmezler (Torkildsen, 1993). Sportif rekreatyon aktivitelerine katılımı yaş arasında negatif bir ilişki söz konusudur. Bu tür aktivitelerin fiziksel güç gerektirmesinin bu durumda etkisi olmakla birlikte, çok az

enerji isteyen spor aktivitelerine katılım bile yaş artışıyla sürekli azalmaktadır (Bakır, 1990). Fiziksel kısıtlamalar, duygusal gidişat, zihinsel durum ve çevre durumu belli yaş üstündeki insanların ihtiyaç ve ilgilerini etkilemekte, yaş artıkça insanlar daha bireysel ve pasif aktivitelere katılmayı tercih etmektedirler (Meyer vd., 1969).

Kılbaş (2001); bireylerin özelliklerinin ve buna bağlı olarak rekreasyon aktivitelerinin yaşla birlikte değişiklikler gösterdiğini ifade etmektedir. Genel olarak 18-30 yaş arası bireylerin daha hareketli olduklarını, bireysel sporlar ya da toplumsal etkinliklerden hoşlandıklarını, 30- 65 yaş arası bireylerin daha az kuvvet isteyen aile ve topluluk etkinliklerine yöneldiklerini, 65 yaş üstünün ise fiziksel dayanıklılıklarındaki azalmayla kulüp etkinliklerine ve çeşitli hobilere yöneldiklerini belirtmektedir.

Yaş faktörü diğer faktörlerden bağımsız düşünülmemelidir. Yaşın rekreasyon tercihlerinde oluşturduğu varyasyonlar; evlenmek, çocuk sahibi olmak, iş değişiklikleri gibi sosyal varyasyonlardan daha az kısıtlayıcıdır. Her ne kadar yaş, zindelik ve enerji düzeyini olumsuz etkilese de, iş ve aile sorumluluğundaki azalma bunu telafi edebilmektedir (Torkildsen, 1993).

2.7.1.2. Cinsiyet-rekreasyon ilişkisi

Kadın ve erkeklerin serbest vakitlerini değerlendirme biçimleri benzerlikler ve farklılıklar içermektedir (Torkildsen, 1993). Rekreasyonel tercihlerin farklılaşmasında kadın ve erkeklerin kişisel beğeni ve zevklerinin farklı olmasının rolü büyüktür. Ayrıca sahip olunan serbest zaman miktarı rekreasyon tercihlerinde etkilidir (Sağcan, 1986). Teorik ve gözleme dayanan araştırmaların büyük kısmı, kadının serbest vaktini kısıtlayan faktörlerin olduğunu göstermektedir (Bammel ve Bammel, 1996). Ailevi işler ve çocuk bakımı, kadınları, ev dışındaki aktivitelere katılmak konusunda erkeklerden daha çok etkilemektedir (Torkildsen, 1993). Kadının diğerlerinin ihtiyaçlarına öncelik vermesi, bireysel serbest vaktin oluşmasını güçleştirmektedir. Erkekler ve çocuklar serbest vakti bir hak olarak görürken, kadınlar aynı düşünceyi belirtmemektedir (Bammel ve Bammel, 1996). Bunun yanında çalışan kadınların daha az serbest vakte sahip oldukları görülmektedir. Bu durum çalışan kadınların rekreasyon tercihlerine daha fazla sınırlama getirmektedir (Sağcan, 1986).

Yapılan araştırmalar, cinsiyetin tam veya yarım günlük gezilerde çok fazla fark yaratmadığını, ancak sportif ve fiziksel aktivitelere belirgin bir farkla kadınların daha az katıldığını

göstermektedir (Torkildsen, 1993). Kadınlar, genellikle rekreasyon aktivitelerine erkeklerden daha az ilgi göstermektedir (Sağcan, 1986). Rekreasyonda, cinsiyet konusundaki varsayım, belirli sayıdaki rekreasyon aktivitesi için cinsiyet ayrımının önemli rol oynadığıdır. Bazı genellemeler yapılarak sportif aktivitelere erkeklerin, pasif ve kültürel aktivitelere ise kadınların daha çok ilgi gösterdikleri söylenebilmektedir. Kraus (1985) aktif sporların ve açık alan aktivitelerinin erkekler için; ev işleri, yaratıcı ve estetik meşguliyet gerektiren aktivitelerin ise kadınlar için uygun olduğu sosyal görüşün yansıtıldığını belirtmektedir (Bakır, 1990). Hanna (1975)'ya göre cinsiyetin rekreasyon tercihlerinde temel etkisi olduğu halde, iki cinsin giderek benzer aktiviteleri paylaşmaya başladığı ve cinsiyetle ilgili farklılığın azaldığı görülmektedir. Bunda, kadınların katılımını azaltan toplum baskısı ve sosyal faktörlerin azalma eğilimi göstermesinin etkisi büyüktür (Torkildsen, 1993).

2.7.1.3. Gelir durumu-rekreasyon ilişkisi

Gelir seviyesinin yüksek olması, eğlence etkinliklerin daha yoğun ve yaygın bir biçimde yapılmasına olanak tanımaktadır (Karaküçük, 1997). Gelir seviyesi yüksek toplumlarda, rekreasyon etkinlikleri, çeşitlilik ve yaygınlık bakımından ileri düzeyde gerçekleşmektedir (Gökdeniz ve Hacıoğlu, 2003).

Gelir düzeyindeki artışlar, rekreasyon aktivitelerinde de artış ve değişiklikler meydana getirmektedir. Üst gelir grubu, katılımı harcama yapmayı gerektiren aktiviteleri tercih ederken, alt gelir grubu herhangi bir maddi yükümlülüğü olmayan aktiviteleri tercih etmektedir. Ayrıca yüksek gelir grubundaki insanlar, büyük kalabalıkları çeken alanlardan kaçınmaktadır. Rekreasyon alanı tercihinde, alt gelir grubu için kolay ve ucuz ulaşım, yiyeceklerini kendilerinin temin etme olanağı, oturma ve gezinti yerlerinden ücretsiz yararlanma etkili faktörlerdir. Üst gelir grubundakiler ise sessiz sakin ve kaliteli servisin bulunduğu alanları tercih etmektedirler (Türel, 1988; Sezgin, 1987).

2.7.1.4. Eğitim düzeyi-rekreasyon ilişkisi

Eğitim düzeyi ile rekreasyon aktivitelerine katılma, uyumlu bir biçimde artış göstermekte ve katılım sağlanan aktivitelerin çeşitlenmesine neden olmaktadır. Özellikle kültürel ağırlıklı rekreasyon aktivitelerine duyulan ilgi, eğitimle birlikte artmaktadır (Sağcan, 1986). Genellikle yüksek eğitim alan kişilerin aynı zamanda yüksek sosyal statü, daha yüksek gelir ve daha çok ulaşım olanaklarına sahip olmaları, rekreasyon katılımını ve tercihini etkilemektedir

(Karaküçük, 1997). Ayrıca yüksek eğitim almış insanlar hangi tür aktiviteyi yapmak istedikleri konusunda daha bilinçlidirler ve tercihlerini de buna göre yapmaktadırlar.

2.7.1.5. Aile yapısı-rekreasyon ilişkisi

Aile yapısının rekreasyon tercihlerine etkisinde ekonomik yapının payı büyüktür. Kalabalık ailelerde rekreasyona katılım oranının düşük olduğu gözlenmektedir. Ailedeki birey sayısının fazla olması, harcamaların artması nedeniyle rekreasyon aktivitelerine katılımı olumsuz etkilemektedir (Bakır, 1990). Ekonomik sınırlayıcılar olmadığı takdirde, çocuklar rekreasyon aktiviteleri konusunda belirleyici olmaktadır.

Rekreasyon aktivitelerine katılım, toplumsal değer yargılarından etkilenmektedir (Kılbaş, 2001). Bu değer yargılarının bireylere doğrudan aktarımında etkili olan aile, bireylerin rekreasyonel tercihlerinde ekonomik ya da diğer faktörlere doğrudan dayalı olmayan bir takım kısıtlamalar getirebilmekte, bireysel ya da topluca yapılan rekreasyon aktivitelerinin toplumsal yapı ve ailenin değer yargılarıyla örtüşmesi yönünde hareket edebilmektedir.

2.7.1.6. Zevkler-rekreasyon ilişkisi

Zevkler, rekreasyon aktivitelerinin seçilmesinde en etkili faktörlerden biridir. Zevkler, insanın çevresini algılayışını ve onu kullanışını etkilemektedir. Buna bağlı olarak da rekreasyonel tercihler değişebilmektedir (Sezgin, 1987). Zevkler, farklı alanlara ilgi duymayı sağlamaktadır. İnsanlar kişisel beğeni ve beklentilerini karşılayacak aktivite ve alanları tercih etmektedir. Bazı insanlar işlerinin bir uzantısı olan, aynı tür beceri ve bilgi isteyen rekreasyon aktivitelerine ilgi duymakta (Bakır, 1990) ve bu yöndeki rekreasyon aktivitelerini tercih etmektedir.

Farklı zevklerin oluşmasında ekonomik durum, eğitim durumu, yaş, cinsiyet, toplumsal yapı önemli faktörlerdir ve zaman içerisinde bu faktörlerde meydana gelen varyasyonlarla ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle zevkler de farklılıklar gösterebilir, farklı aktivite ve alanlara yönelebilir.

İnsanların belli amaçlarla rekreasyon aktivitelerine yönelmeleri, farklı ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Örneğin; bir insan kendini gerçekleştirme ihtiyacını rekabet faktörü içeren sportif aktivitelere katılmakla giderilebilirken, bir başkası kültürel birikimini artırmayı ya da

sanatsal üretimde bulunmayı tercih edebilir. Bu tercihlerin oluşmasında kişisel beğeni ve zevklerin etkisi büyüktür.

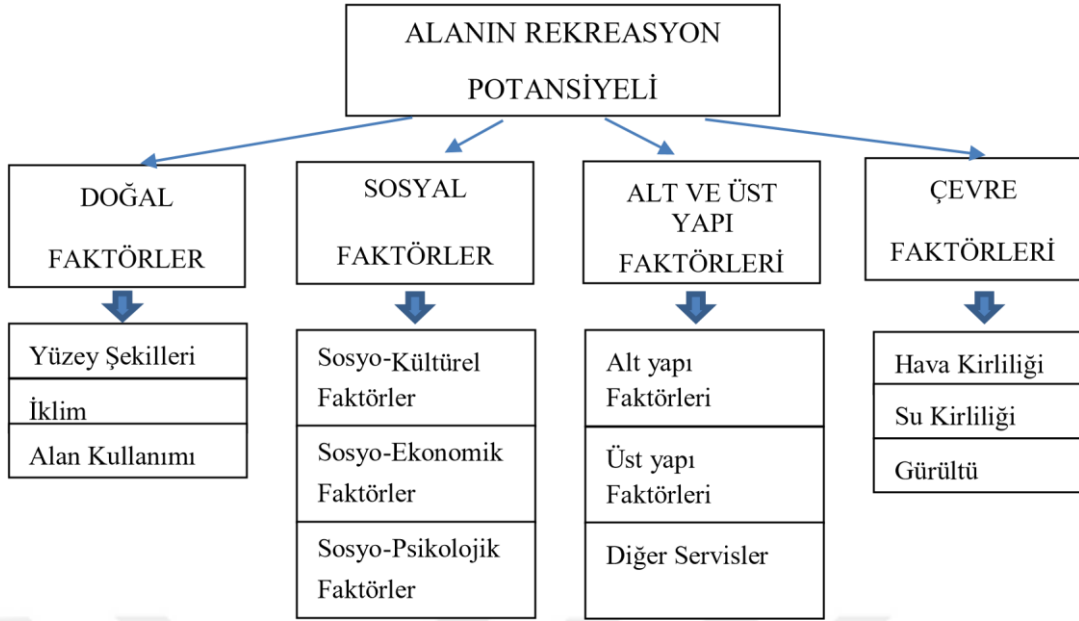
2.7.1.7. Algılama-rekreasyon ilişkisi

Algılama, çevreden gelen bilginin kabulü ve işlenmesi sürecidir. Bilinçli veya bilinçsiz bir farkındalık içermektedir. Bir rekreasyon alanı veya aktivitesinin insanlar üzerinde bıraktığı etki, rekreasyonel tercihte etkilidir. Çevre faktörleri, algılama sayesinde sevilen ya da sevilmeyen öğeler olarak tanımlanmaktadır ve algılar sırayla tercih belirlemelerine götürülmektedir. Yapılan bir rekreasyonel tercih, insanların çevrelerini algılamaları temeline dayanmaktadır (Dorwart vd., 2004).

Alişkanlıklar, rekreasyonel aktiviteyi gerçekleştirmede çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır ve bu nedenle daha önceden tanınan alanlar ve denenmiş aktiviteler, daha çok tercih edilmektedir.

2.7.2. Rekreasyonel çekiciliği etkileyen faktörler

Bir rekreasyon alanının tercih edilmesi, katılımcıların bireysel özellikleriyle bağlantılı olabileceği gibi tercih edilen rekreasyon alanının kullanıcılara sunmuş olduğu bir takım özelliklerden de kaynaklanabilmektedir. Bazı rekreasyonel aktivitelerin tercih edilebilmeleri için alanın doğal ve kültürel koşullarının çok iyi olmasına gerek duyulmayabilir. Şekil 2.3'te, bir alanın rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler görülmektedir.



Çizelge 2.3. Rekreyasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler (Altan, 1976)

Özellikle kullanıcıya dayalı rekreyasyon aktiviteleri için kaynağın durumu çok belirleyici değildir. Fakat kaynağa dayalı rekreyasyon aktivitelerinde alanın rekreyasyon potansiyeli rekreyasyonel çekiciliği artırmakta, rekreyasyon alanı ve aktivitesini tercih etmede önemli rol oynamaktadır. Doğal faktörler, sosyal faktörler, alt-üst yapı faktörleri ve çevre faktörleri bir alanın rekreyasyonel potansiyelini dolayısıyla da rekreyasyonel çekiciliğini etkileyen faktörlerdir.

2.7.2.1. Doğal yapı-rekreyasyon ilişkisi

Maki, step, orman gibi bitki örtüsü ve diğer canlı grupları, kıyılar, suyla kaplı alanlar, çeşitli jeomorfolojik oluşumlar sonucu meydana gelen kraterler, kanyonlar, mağaralar peyzaja zenginlik ve çeşitlilik katarak, oluşturduğu zengin formlar nedeniyle insanı görsel olarak etkileyen doğal yapıyı oluşturmaktadır (Albayrak, 1993). Doğal yapının oluşturduğu bazı form ve özellikler alanın çekiciliğini ve arazinin rekreyasyonel değerini artırmaktadır. Rekreyasyon alanlarında, peyzajın insanlar üzerindeki görsel etkisi ile doğal kaynakların insanlara sunduğu rekreyasyon olanakları tercih üzerinde etkilidir.

Bir alanın rekreyasyonel açıdan değerini ortaya koyan ve peyzaj elemanları olarak nitelenen doğal faktörler, insanların herhangi bir katkısı olmadan meydana gelmiş fiziksel peyzaj

elemanlarıdır (Sezgin, 1995). Bunlar coğrafik konum, yüzey şekilleri, jeolojik yapı, su varlığı, toprak yapısı, bitki örtüsü, iklimsel özellikler ve fauna gibi elemanlardır (Boru, 1994; Karadağ, 2002). Rekreatyonel amaç için doğal peyzaj elemanlarının nitelik ve nicelik bakımından etkilerinin ne yönde olduğu önemlidir ve bu elemanların etkilerinin bilinmesi gerekir (Altan, 1976).

Arazi ve onun morfolojik yapısı, peyzajın temel elemanıdır. Doğanın diğer öğeleri, bu temel yapının üzerine yerleşerek peyzajın genel perspektifini oluşturur. Yüzey şekilleri değişik biçim ve renkte arazi silüetleri oluşturarak rekreasyon alanlarının çekiciliğini artırmakta rol oynamaktadır (Albayrak, 1993). Rekreasyonda, düz alanlar monotonluk hissi verirken, dağlar ve tepeler görsel açıdan peyzajı bölümlere ayırır ve farklılıklar yaratır. Bunun yanında yüzey şekilleri iklimi etkilemesi bakımından da önemlidir (Altan, 1976).

İklim, insan yerleşimlerini etkileyen, birçok insan aktivitesini zorlaştıran ya da kolaylaştıran çevresel koşullara katkıda bulunan, doğal peyzaj elemanlarından biridir. İnsanlar, iklime göre hayatlarını sürdürebilecekleri en uygun mekanı ararken, bir insan aktivitesi olarak rekreasyon da aynı şartlardan etkilenir. Bu nedenle iklim, bir alanın kullanımının belirlenmesinde etkili olarak rekreasyon merkezlerinin yerleşimini belirler. Bir bölgenin iklim yapısı ve hava koşulları, o bölgede rekreasyon aktivitelerinin belirlenmesi ve düzenlenmesinde en önemli faktörlerden biri olduğu gibi rekreasyon alanının kullanım için uygun olduğu zamanları da belirler. Yılın hangi aylarında rekreasyon aktivitelerinin başlayacağı ve biteceği iklimle ilişkilidir. Yani iklim yapısı, aktivite türünü, aktivitelerin yapılacağı zamanı ve süresini etkiler (Şenbük, 1995; Martin, 2005).

Çeşitli iklim elemanları, insanlar üzerinde farklı etkilere neden olmaktadır. Güneş, rüzgar, sıcaklık, bulutluluk, yağmur, nem, sis doğrudan insan algılamalarını etkilediği gibi (Altan, 1976) sağlık üzerinde de etkileri vardır. Ayrıca alanda görülen mikroklima alanın bitki ve hayvan çeşitliliği açısından önemlidir.

Bir alanın rekreasyon aktiviteleri açısından çekici özelliğe sahip olmasında diğer bir faktör de orman, su yüzeyleri ve çayırılık alanlar gibi rekreasyonel açıdan değer taşıyan alan kullanımlarıdır. Özellikle orman varlığı, toplumun rekreasyon anlayışında farklı bir öneme sahiptir. Ormanlar sahip olduğu görsel zenginliğin yanında, mikroklimatik açıdan ve havasının kent ortamına oranla daha temiz olması nedeniyle rekreasyon için olumlu özelliklere sahip alanlardır. Bu özellikler nedeniyle, ormanlar farklı rekreasyon alanlarına göre daha fazla

çekiciliğe sahiptir. Yapılan birçok ankette, kentlilerin rekreasyon için orman alanlarını tercih ettiği belirtilmektedir (Altan, 1976).

Rekreasyon açısından önem taşıyan kaynaklardan biri de su yüzeyleridir. Suyun çekiciliği, yüzey genişliğine, temizliğine, akma hızına, kıyı formuna bağlı olarak değişmektedir.

Özellikle deniz kıyıları her yaşta insana hitap etmesi bakımından yoğun ilgi gören alanlardır (Altan, 1976; Albayrak, 1993).

2.7.2.2. Sosyal yapı-rekreasyon ilişkisi

Doğal faktörlerin yanında bir alanı rekreasyon açısından çekici hale getiren; yörenin tarihini yansıtan yapılar, müzeler, anıtlar ve belirli zamanlarda yapılan festivallerdir. Tarihi eser ve anıtlar, eski medeniyetlerin yaşantısını, kültürünü ve sanatını günümüze taşıyan kalıntılardır. Ayrıca geçmişin izlerini taşıyan halk festivalleri, yöresel giysiler, el sanatları, müzik, inanış ve davranışlar, yeme içme kültürü geçmişten günümüze gelen sosyo-kültürel kaynaklar olarak rekreasyonel çekiciliğe sahiptir (Sertkaya, 2001). Tüm bu öğeler, kentlerin birbirine benzediği ve özgün olanın büyük ilgi uyandırdığı günümüzde önemli rekreasyonel çekim alanları yaratmaktadır. Bir alan, sahip olduğu kültürel özellikler nedeniyle uzak çevresindeki kullanıcılar tarafından tercih edilebileceği gibi, yakın çevresinden ve aynı kültürün parçası olan insanlar tarafından da tercih edilebilmektedir. Bunun nedeni, günümüzde bir kentte özgün kültürünü yaşatabilen mekanların çok fazla olmaması, bu eski kent parçalarının hemen yakınında bu kültüre yabancı, modern kent mekanlarının gelişmesidir. Bu nedenle içinde yaşadıkları kültür, aynı kent insanı için de çekici olabilmektedir.

Sosyo-ekonomik faktörler, bir alanın kendi olanakları ile rekreasyon fonksiyonu geliştirme kapasitesini göstermektedir ve kullanıcılar bundan dolayı olarak etkilenmektedir (Altan, 1976). Alandaki rekreasyonel gelişmenin büyük bölümünün bölge halkı tarafından gerçekleştirilmesi bölge halkının dilek ve ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasını ve karşılanmasını sağlar (Sertkaya, 2001).

Alan halkının sosyal ilişki kurma yeteneği, ziyaretçilere karşı davranışları, içtenlik ve dürüstlükleri kullanıcıları pozitif yönde etkileyen sosyo-psikolojik faktörlerdir (Altan, 1976). İnsanların kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri, rekreasyon alanının tercih edilme nedenleri arasındadır.

Sosyal faktörler, bir alanın rekreasyonel çekiciliğinin sağlanmasında alanın sahip olduğu doğal unsurlar kadar önemli olmakla birlikte hareketli bir niteliğe sahiptir ve zaman içerisinde insan eliyle değişebilmektedir (Kalem, 2001). Bu nedenle sosyal faktörler zamanla değişime uğrayarak rekreasyon kaynağında bir takım bozulmalara neden olabildiği gibi, pozitif varyasyonlarla rekreasyon potansiyelini olumlu yönde etkileyebilmekte, buna bağlı olarak alanların tercih düzeylerinde farklılıklar gerçekleşebilmektedir.

2.7.2.3. Alt ve üst yapı-rekreasyon ilişkisi

Rekreasyon alanlarındaki alt ve üst yapı tesisleri, rekreasyonun temel fonksiyonları için büyük önem taşımaktadır. Rekreasyon alanına gelecek ziyaretçilerin ulaşım, haberleşme ve temizlik gibi her türlü gereksinimlerinin karşılanması amacıyla yapılan tüm hizmetler, rekreasyonel fonksiyonların yerine getirilmesi açısından gereklidir (Altan, 1976). Alt ve üst yapının iyi bir biçimde tesis edilmesi, alanda kullanım kolaylığı yaratmaktadır (Sertkaya, 2001).

Ulaşım, rekreasyonun ayrılmaz bir parçasıdır. Ulaşım ağında meydana gelen gelişmeler rekreasyon aktivitelerine katılımı teşvik etmektedir (Sertkaya, 2001). Ayrıca rekreasyon alanına toplu taşıma araçlarıyla ulaşılabilmesi, özel oto sahibi olmayanların da alanı tercih etmesini sağlamaktadır. Bir rekreasyon alanına ulaşım olanağının sağlanmaması ve katılımcıların kendi olanaklarıyla ulaşımının beklenmesi, alan veya aktivitenin tercih edilmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Teknik altyapı tesisleri, çevre ulaşım ağı ve alan içinde gezinti yolları gibi altyapı faktörlerinin yanında oyun ve spor tesisleri, konaklama üniteleri gibi üst yapı tesisleri de alanın rekreasyonel kullanımını etkileyen faktörlerdir. Ayrıca rekreasyon alanının temel fonksiyonu için mutlaka gerekli olmayan, hediyelik eşya satış yerleri, doktor gibi hizmetler de rekreasyonel aktiviteye katkısı olan diğer servislerdir (Altan, 1976).

2.7.2.4. Çevre faktörleri-rekreasyon ilişkisi

Herhangi bir alanın rekreasyonel açıdan taşıdığı değeri belirleyen doğal ve kültürel yapının, alt ve üst yapı tesislerinin yanında çevre koşulları da rekreasyon alanının tercihinde etkilidir.

Endüstrileşme, teknolojik gelişmeler ve tüketimin hızla artması çevre üzerinde olumsuz sonuçlar meydana getirmekte ve rekreasyon kalitesini düşürmektedir. Hava ve su kirliliği,

gürültü gibi faktörler, bir alanın rekreasyon potansiyelini (Altan, 1976) olumsuz yönde etkilemekte ve insanlar rekreasyon aktivite ya da alanını seçerken bu unsurları dikkate almaktadır. Gürültü, insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olan bir faktördür ve sessizlik, kent dışındaki rekreasyon alanlarının seçilmesinde oldukça etkilidir (Altan, 1976). Su yüzeylerinin rekreasyon açısından taşıdığı değerinde temiz olmalarının etkisi büyüktür (Sertkaya, 2001). Su temizliği, bitki ve hayvanlar açısından yaşanabilir ortamlar oluşturarak rekreasyonel çekiciliği artırmaktadır.

2.7.3. Diğer faktörler

2.7.3.1. Mevsim-rekreasyon ilişkisi

İklim ve mevsimsel koşullar, rekreasyon üzerinde büyük etkiye sahiptir. Bazı iklim koşulları bir takım rekreasyon türleri için uygun ortamlar sağlamaktadır. Farklı mevsimlerde bazı alanların daha çok ziyaret edildiği görülmekte, açık havalarda dış mekanda yapılan rekreasyon aktiviteleri tercih edilirken, yağışlı havalarda daha çok kapalı mekanlar tercih edilmektedir. İlkbaharda, özellikle büyük kentlerde, kıştan yeni çıkmanın etkisiyle insanlar açık alanları tercih etmektedir. Çok güneşli, sıcak havalarda daha çok gölgeli orman, su yüzeyleri gibi alanlar tercih edilmekte, yüzme, golf, piknik, kamping gibi etkinlikler, sıcak ve uzun yaz aylarında artmaktadır (Altan, 1976).

2.7.3.2. Uzaklık-rekreasyon ilişkisi

Günümüz ulaşım olanakları sayesinde insanlar, uzaktaki rekreasyon alanlarını da rahatlıkla kullanabilmektedir. Ancak, insanlar olanaklarının izin verdiği ölçüde ve serbest vakitlerine göre davranırlar. Yani seçilecek rekreasyon alanı ve türü, alanın uzaklığına, aktivitenin yapılacağı zamana göre farklılık gösterebileceği gibi özel otomobil sahipliğine ya da ulaşım olanaklarına göre de farklılaşmaktadır.

Rekreasyon-uzaklık ilişkisi zaman ve ulaşım faktörlerinden bağımsız düşünülemez. Uzaklığın rekreasyonel tercihleri etkilemesinin nedenlerinden biri, harcanılan zamandır. Rekreasyon

alanının seçimi, tatil dönemleri ve günlük serbest vakit miktarından etkilenmektedir. Bazı aktiviteler kısa periyotlu, kendiliğinden gerçekleşen, organizasyon yapılmayan aktiviteler olup kısa serbest vakitlerde gerçekleştirilirler (Tarman, 1994).

Ulaşım kolaylığı, yakın çevrenin tercih edilmesinde zaman kadar etkili bir faktördür. Ulaşımı zor noktalar ancak özel ilgi gösterenlerce değerlendirilmekte, insanlar daha çok ulaşımı kolay ve yakın alanlara yönelmektedir (Gür, 2003). Ulaşımında sunulan kolaylıklara rağmen ve serbest vakite herhangi bir sınırlandırıcı unsur olmaması durumunda bile insanlar, kendilerine yakın rekreasyon alanlarının sunduğu aktiviteleri tercih etmektedir (Sezgin, 1987). Uzaklık rekreasyonel tercihi negatif yönde etkilemekte, rekreasyonel isteğin oluştuğu kentsel alanın rekreasyon alanına uzaklığı arttıkça kullanıcı sayısı azalmaktadır (Baud-Boyy ve Lawson, 1998).

2.7.3.3. Yerleşim yeri-rekreasyon ilişkisi

Yerleşim alanının özellikleri, rekreasyon gereksiniminin oluşmasında ve rekreasyon tercihlerinde etkilidir. Nüfus yoğunluğunun ve yapılaşmanın az olduğu kırsal alanlarda belirgin bir rekreasyon gereksinimi ve alışkanlığı oluşmamıştır. Buralarda rekreasyon aktiviteleri, genellikle sosyal amaçlarla bir araya gelmek şeklindedir (Bakır, 1990).

Yoğun nüfuslu alanlarda, insanlar sosyal, kültürel ve ekonomik durumlarına bağlı olarak, kent büyüklüğüne göre sunulan çeşitli rekreasyon olanakları arasından tercih yapmaktadırlar. Rekreasyon tercihlerinde yaşanan konutun etkisi de oldukça fazladır. Az katlı, bahçeli yapı düzeninde, insanlar rekreasyon ihtiyaçlarını konutlarında ve bahçelerinde karşılayabildiklerinde, diğer rekreasyon aktivitelerine katılımları azalmaktadır (Türel, 1988).

Yerleşim yerine göre rekreasyonel tercihlerin farklılaşmasında, farklı alanlarda ikamet edenlerin eğitim, kültür ve gelir seviyelerinin farklı olmasının etkisi de büyüktür. Rekreasyonel aktivitelerde önemli eğilim, kişilerin büyük bir kısmının yaşadıkları çevreyi değiştirmek, yeni rekreasyonel deneyimleri aramak yönünde tercih yapmalarıdır. Örneğin; kent sakinleri açık alanlara, kırlara, deniz, ırmak kıyılarına ve ormanlara ilgi duyarken, küçük kentlerde veya kırsal yörelerde yaşayanların, tatillerini geçirmek için büyük kentleri tercih ettikleri gözlenmektedir (Sezgin, 1987).

Rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörlerin her birini birbirinden bağımsız düşünmemek gerekir. Bir faktör nedeniyle oluşan herhangi bir tercihte diğer faktörlerin de etkisi olduğu görülmektedir. Örneğin; oldukça fazla serbest zamanı olanlar, gelirleri yüksek ya da yeterince olmadığı sürece rekreasyon faaliyetlerine katılamazlar veya tercih alanları oldukça daralır ya da sahip olunan serbest vaktin etkisiyle çalışan veya çalışmayan kadınların rekreasyonel tercihleri birbirinden farklı olabilmektedir. Ayrıca yaştaki değişimle birlikte kullanıcıya bağlı diğer faktörler de değişmekte ve rekreasyonel tercihlerde de zaman içinde değişimler görülmektedir.

2.8. Rekreasyonel Etkinliklere Katılımın Önündeki Engeller

Rekreasyon; 21. yüzyılın stresli insanları için rahatlama ve ruh sağlığının dengeleyici bir unsuru olma özelliği ile giderek bir gereklilik haline gelmiştir (Özışık, 1998). Yapılan araştırmalarda, rekreasyonel faaliyetlerin bireysel, toplumsal sağlığa çok fazla olumlu etkiler kattığı görülmüştür. Rekreasyonel etkinliklerin bu olumlu katkılarına rağmen bireylerin değişik sebepler nedeniyle kendileri için oldukça önemli olan bu tür etkinliklere katılmadıkları ya da çeşitli engeller nedeniyle katılmadıkları görülmüştür.

İnsanlar ve rekreatif faaliyetler arasında bir bağ vardır. Bu nedenle konut darlığı ve doğadan uzaklaşma gibi sebepler, boş zaman etkinliklerine katılımın önündeki bazı engelleri oluşturabileceği gibi bunun yanında, şehir hayatının hızlı temposu ve kalabalık, teknoloji gibi nedenler de rekreasyonel etkinliklere katılımdaki engelleri meydana getirebilecek sebeplerden sadece birkaçıdır. Bu tip engeller insanların fazla enerjilerini kullanıp boşalamamalarına ve çeşitli yeteneklerini ortaya koyamamalarına neden olmaktadır. Bu ortamda, insan kendisini sürekli bir baskı ve stres altında hissetmekte, özellikle genç kesimdeki; daha fazla hareket etme, yenilik ve değişim ihtiyacı, çeşitli sıkıntı ve sorunlara sebep olmaktadır (Karaküçük, 2005). Bu nedenle, bireyler, boş zamanları organize etmede uygun önlemlerle yönlendirilmez ve eğitilmezlerse; boş zamanlar, tembellik, can sıkıntısı gibi engellerle, yıkıcı, toplum için zararlı duruma gelebilir. Bu nedenle bireyler, artan boş zamanlarını, kendilerini en doyurucu biçim ve yollarla değerlendirmeleri için yönlendirilmelidirler (Leighfiend, 2001).

İnsanların boş zamanlarında katıldıkları rekreasyonel etkinliklerin sağlıkları (ruhsal ve fiziksel) için çok faydalı olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar, insanların değişik sebepler nedeniyle kendileri için bu kadar önemli olan bu tür etkinliklere katılmadıklarını ya

da farklı nedenlerden dolayı engellendiklerini de ortaya koymaktadır (Alexandris, 1997; Kyle, 2003).

Crawford ve Godbey'in geliştirdikleri ve engelleri üç ana kategoriye ayıran modele göre; bireyin boş vakit aktivitelerine katılımı bireysel, bireylerarası ve yapısal faktörlerce engellenir. Bireysel faktörler bireyin beceri düzeyini algılaması, aktiviteye ilişkin tutumu ve aktivitenin uygunluğunun algılanması olarak nitelendirilebilir. Bireylerarası faktörler ise aktiviteye katılmak için eş veya arkadaş bulmak, para ve zaman gibi faktörler olarak, yapısal faktörlerde ise; ulaşım, tesislerin kalitesi ve erişilebilirliği bireyin karşılaşılabileceği yapısal engeller karşımıza çıkmaktadır (Crawford, 1987).

Yapılan çalışmalarda, engellerin en önemli boyutundan biri olan para üzerinde yoğunlaşmaktadır. Frisby ve Millar(2002) yaptığı çalışmada; bu konunun önemi vurgulamakta ve toplumsal barışın sağlanmasında özellikle gelir, gelinen yerleşim birimi, alt kimlik öğeleri açısından izole olmamış bireylerin benzer fırsatlara sahip olmasının otoritelerce (kurum yöneticileri, yasalar, merkezi ve yerel yönetimler) yaratılması gerektiği vurgulanmaktadır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Diyarbakır kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi, bu taleplerin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerin sunulması amacıyla yürütülen bu araştırmanın ana materyalini Diyarbakır kent halkı ile yapılan anketler oluşturmaktadır. Çalışmadaki diğer materyaller, kuramsal temellerin ortaya konulduğu literatür ve çalışma alanına ilişkin doğal ve kültürel peyzaj elemanlarının yer aldığı tez, makale, bildirilerdir. Ayrıca arazi gözlemleri esnasında çekilen fotoğraflar alandaki diğer önemli materyallerdir. Diyarbakır'ın kent halkına sunduğu rekreasyon olanaklarının belirlenmesi ve tez kapsamında sunulması amacıyla, kent içinde belirlenen Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı araştırmanın materyalleridir.

Kent halkının rekreasyona katılımı, rekreasyon türü ve alanı tercihi, bu alanlarla ilişkileri, alanlardan memnuniyet durumları ve isteklerini ortaya koymaya yönelik 26 soru içeren anket formu, rekreasyonel eğilim ve taleplerin yüz yüze görüşme yöntemiyle elde edilmesini sağlayan araştırma materyalidir.

Araştırma kapsamında; rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler, rekreasyonel planlama, rekreasyonel eğilim ve talep konularında daha önce yapılmış çalışmalardan kuramsal temellerin oluşturulması, çalışma yönteminin belirlenmesi ve anket formlarının hazırlanmasında materyal olarak yararlanılmıştır.

Araştırma sırasında gerek kuramsal temellerin, gerekse araştırma alanı ve konusuna ait bilgilerin oluşturulması aşamasında, üniversite ve kurum kütüphanelerinden elde edilen verilerin yanı sıra internet ortamından elde edilen veriler ile alana ve tezin amacına özgü bilgilerin elde edilmesi amacıyla Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Diyarbakır Valiliği'nin ilgili birimleri ile, örneklem hacmi ve modelinin oluşturulması amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile yapılan görüşmeler ve elde edilen veriler araştırmanın materyalleri arasındadır.

Alanda yapılan araştırma-inceleme gezileri ile gözlemler ve çekilen fotoğraflar, alan hakkında bilgilerin geliştirilmesine, kent halkının rekreasyon amacıyla kullandığı alanların belirlenmesine ve araştırma kapsamında görsel olarak sunulmasına yardımcı olmak amacıyla yararlanılan materyallerdir.

Ayrıca kentsel rekreasyon alanlarının, birbirleriyle konumlanma ilişkilerinin kurulması ve sunulması aşamasında 1/5000 ölçekli nazım imar planından yararlanılmıştır.

Anket bilgilerinin bilgisayar ortamına aktarılması, analiz edilmesi, grafik ve tabloların oluşturulmasında Microsoft Excel programından yararlanılmıştır.

Anket 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, bireysel bilgilere ulaşmaya yönelik sorulardır. Burada kişilerin; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durumu, meslekleri, aylık geliri, çocuk sayısı, Diyarbakır'da bulunma süreleri gibi 8 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm alanlara ulaşım ile ilgili bilgileri içermektedir. Bireylerin alana kimlerle birlikte geldikleri, ulaşım şekilleri, hangi sıklıkta geldikleri, alana ulaşma süreleri ve alanda ne kadar süre geçirdikleri şeklinde 5 sorudan oluşmaktadır. Üçüncü bölüm rekreasyonel katılımı belirlemeye yöneliktir. Kişilerin, katılmayı en çok tercih ettiği rekreasyonel etkinlik türlerini, hafta içi ve hafta sonu serbest vakit etkinliklere ayırdıkları toplam sürelerini, serbest vakitlerini nasıl değerlendirdiklerini, rekreasyonel etkinliklere katılma veya katılamama nedenlerine yönelik 6 soru içermektedir. Dördüncü bölüm rekreasyonel yönelim ve isteklerin belirlenmesine yönelik

sorulardan ibarettir. Rekreatif alanlara uzaklıkları, rekreatif alanı tercih etme sebepleri, alanda yapmaktan keyif aldıkları etkinlikler, alanda en çok beğenilen alt yapı özelliği, parktan yeteri kadar yararlanmayı engelleyen olumsuz faktörler, alanla ilgili rahatsız olunan ve düzeltilmesine yönelik sorular ile rekreatif alanlarıyla ilgili görüşlerin sorulduğu açık uçlu son bir soru olmak üzere 7 sorudan oluşmaktadır.

3.1.1. Çalışma alanlarının tanıtılması ve genel özellikleri

Tarihi Surları, Ulu Camisi, Dört Ayaklı Minaresi, binlerce yıllık geçmişiyle en güzel şehirlerinden birisi olan Diyarbakır, Mezopotamya ile Anadolu medeniyetlerinin geçiş bölgesinde yer almaktadır. 1993'te büyükşehir unvanı kazanan il, doğuda Batman, Muş, batıda Şanlıurfa, Adıyaman, Malatya, kuzeyde Elazığ ve Bingöl, güneyde ise Mardin illeriyle çevrilidir.

➤ Kent Meydanı Parkı

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin önemli projelerinden birisi olan Kent Meydanı, 67.000 m² alan üzerine inşa edilmiştir. İçinde çocuk oyun grupları, fitness aletleri, yürüyüş bantları, yeşil alanlar ve farklı türlerde 1.746 ağaç çeşidi yer almaktadır.

Kentte yeşil alanları artırmak amacıyla çalışmalarını aralıksız bir şekilde sürdüren Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Kayapınar ilçesi Selahattin Eyyubi Caddesi üzerinde Kent Meydanı inşa etmişlerdir. Sosyal ve kültürel faaliyetlere ev sahipliği yapmakta olan Kent Meydanı'nın 35.500 metrekaresi yeşil alandan ve 31.500 metrekarelik alanın sert zeminden oluştuğu meydan projesidir. Üstyapı inşasında toprak takviyesinin ardından alana kent mobilya donatıları, pergoleler ve çeşmeler yerleştirilmiştir.

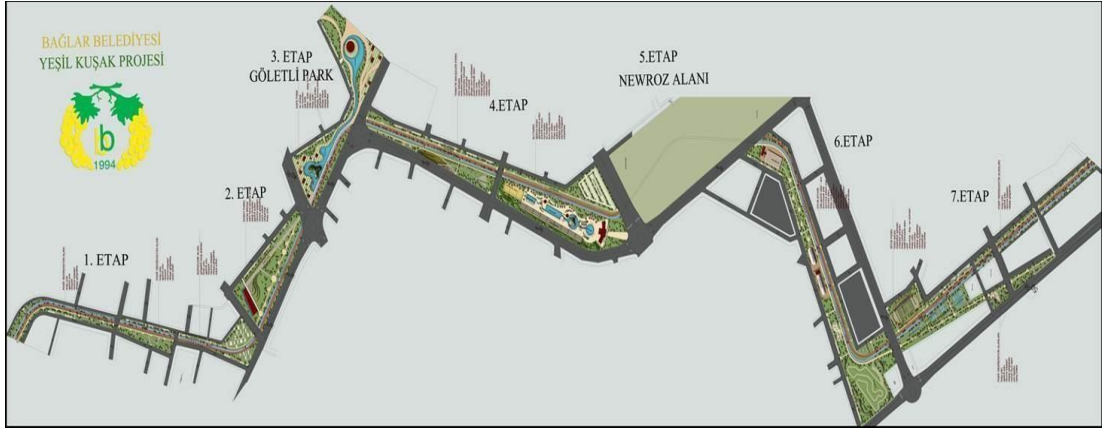
Kent Meydanı içinde Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, çocuklar için de alan oluşturulmuş. Oyun alanlarının zeminleri, çocukların herhangi bir sakatlık yaşamamaları için kumdan ve EPDM kauçuktan yapılmıştır. Daha sağlıklı olması nedeniyle oyun grupları ahsaptan seçilirken ayrıca yetişkinler için spor alanları ve yürüyüş bantları da yerleştirilmiştir (Şekil 3.1).



Şekil 3.1. Kent Meydanı Parkı (Haber7, 2018)

➤ **Nevroz Parkı**

Nevroz Parkı 2017 yılından önce Diyarbakır Bağlar Belediyesine bağlı iken günümüzde Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin önemli yenileme projelerinden birisi olmuştur. Nevroz Parkı, 140.000 m² alan üzerine 2009 yılında inşa edilmiştir (Şekil 3.3). Nevroz parkının en önemli özelliklerinden birisi, toplanma-etkinlik alanı olarak kullanılmasıdır. Asıl yapılaş amacı bu olmasına rağmen halk tarafından mesire alanı olarak da kullanılmaktadır. Ayrıca, DİSKİ (Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi) tarafından yapılan Yeşil Kuşak Projesinde yer almasıdır. Yeşil kuşak projesi; DİSKİ'nin faaliyet alanında bulunan su kanalı etrafında şehir il ve ilçe belediyeleri tarafından projelendirilmiş, 7 etaptan oluşan yeşil alan ve park topluluğuna verilen isimdir (Diyarbakır Bağlar Belediyesi, 2018). (Şekil 3.2'de gösterilmiştir).



Şekil 3.2. Yeşil Kuşak Projesi (Diyarbakır Bağlar Belediyesi, 2018)

Nevroz parkı içinde 103 adet oturma bankı, 49 adet tekli oturma bankı, 39 adet kameriye, 5 adet çocuk oyun alanı, 76 adet mangal yeri, 26 adet su ızgarası, 5 adet çeşme, 86 adet aydınlatma direği, 102 adet elektrik direği, 1 adet sondaj kuyusu, 50 adet su vanası, 7 adet trafo, 5 adet rögar ve 1278 adet ağaç çeşidi bulunmaktadır (Şekil 3.18 - Şekil 3.32). Alanada yer alan ağaçlar çoğunlukla; *Morus spp.* (Dut), *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Pinus pumila* (İran Çamı), *Acer platanoides* (Çınar Yapraklı Akçaağaç)'dır.



Şekil 3.3. Nevroz Parkı (Vatan Gazetesi, 2018)

3.1.1.1. Coğrafi konumu ve iklim özellikleri

Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş, Mardin, Şanlıurfa, Batman ve Adıyaman illeriyle çevrelenmiş olan Diyarbakır ili, bölgenin tüm özelliklerini taşımaktadır. Diyarbakır kent merkezi 7.500 yıllık bir geçmişe sahiptir. Yüzölçümü 15.355 km² ve rakımı 660 olan Diyarbakır ilinin ilçeleri;

Bismil, Çermik, Çınar, Çüngüş, Dicle, Eğil, Ergani, Hani, Hazro, Kocaköy, Kulp, Lice, Silvan'dır (Diyadinnet, 2007).

Tarihin her döneminde büyük uygarlıkların, kültürel ve ekonomik hareketlerin merkezi olarak kabul edilen kent, birbirini izleyen 26 değişik uygarlığa beşiklik etmiştir. M.Ö. 3000 yıllarında Hurriler'den başlayarak Osmanlılar'a kadar uzanan yoğun bir tarihi geçmişi olan Diyarbakır'da yaşayanlar, dönemlerine ait izlerle kenti ölümsüzleştirmişlerdir. Bu eserlerin başında, kuşbakışı bir kalkan balığını andıran biçimiyle kenti baştanbaşa kuşatan surlar gelir. Diyarbakır surları uzunluk bakımından Çin Seddinden sonra dünyada ikinci ama eskilik bakımından birinci sırada kabul edilmektedir (Diyadinnet, 2007).

Diyarbakır ilinde yüzey şekilleri oldukça sadedir. Çevresi, yüksekliklerle kuşatılmıştır. Ortası çukur bir havza durumundadır. Diyarbakır havzası denen bu çukur alanın eksenini batı-doğu doğrultulu geniş Dicle Vadisi oluşturmaktadır. Kuzeyden Güneydoğu Toroslar yayı ile kuşatılmıştır. Bu dağlar Doğu Anadolu Bölgesi'yle Güneydoğu Anadolu'ya birbirinden ayırmaktadır. Diyarbakır havzasının güneybatısında ise Karacadağ kütlesi yükselmektedir. Urfa-Diyarbakır il sınırı üstündeki bu kütle koyu renkli lavların yığılmasıyla oluşmuş eski bir volkan kütlesidir. Koni biçiminde olmadığından fazla heybetli görülmemektedir (Diyadinnet, 2007).

Diyarbakır'da sert bir kara iklimi egemendir. Yazları çok sıcak geçmektedir. Ama kış soğukları Doğu Anadolu'da olduğu kadar şiddetli değildir. Bunun başlıca nedeni, Güneydoğu Toroslar yayının kuzeyden gelen soğuk rüzgârları kesmesidir. İl merkezindeki meteoroloji istasyonunun gözlemlerine göre en sıcak ay ortalaması 31 °C en soğuk ay ortalaması ise 1,8 °C'dir. Ölçülen en yüksek Sıcaklık 46,2 °C ile 21 Temmuz 1937 gününde, en düşük sıcaklık ise -24,2 derece ile 11 Ocak 1933 günü olmuştur (Diyadinnet, 2007).

496 milimetre olan yıllık ortalama yağış tutarının ancak yaklaşık yüzde 2'si yaz aylarında düşmektedir. Kuzeydeki dağların eteklerine doğru gidildikçe yağışlar da artmaktadır. Son yıllarda yapılan barajların oluşturduğu yapay göller (Karakaya, Atatürk, Batman, Silvan Barajları) geniş buharlaşma yüzeyleri oluşturmaktadır. Bu nedenle de Diyarbakır Havzası'nın kuru havasının nisbi neminde bir artış olmuştur. Ortalama nispi nem en çok Aralık ve Ocak

aylarında ölçülmüştür. Bu aylarda %77'ye çıkmaktadır. Temmuz-Ağustos aylarında ise nispi nem değerleri %20'ye düşmektedir (Diyadinnet, 2007).

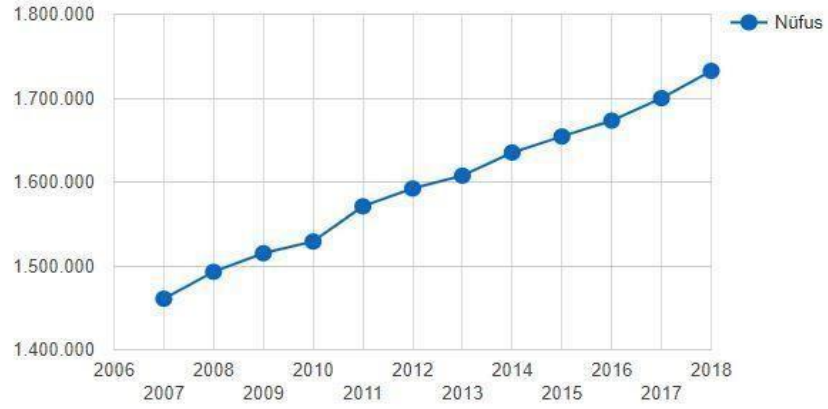
3.1.1.2. Nüfus

Diyarbakır ilinin nüfusu, 2018 yılına ait nüfus sayımı verilerine göre (Köy ve İlçeler Dâhil) 1.732.396'dır. Bu nüfus, 875.468 erkek ve 856.928 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise; %50,54 erkek, %49,46 kadındır(Devlet İstatistik Enstitüsü, 2018).

Yıl	Diyarbakır Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2018	1.732.396	875.468	856.928
2017	1.699.901	857.070	842.831
2016	1.673.119	844.011	829.108
2015	1.654.196	834.354	819.842
2014	1.635.048	824.133	810.915
2013	1.607.437	809.791	797.646
2012	1.592.167	804.952	787.215
2011	1.570.943	795.894	775.049
2010	1.528.958	767.503	761.455
2009	1.515.011	767.926	747.085
2008	1.492.828	757.497	735.331
2007	1.460.714	735.561	725.153

Çizelge 3.1. Yıllara Göre Diyarbakır Nüfusu (Devlet İstatistik Enstitüsü, 2018)

Diyarbakır Nüfus Grafiği



Şekil 3.4. Diyarbakır Nüfus Grafiği (Devlet İstatistik Enstitüsü, 2018)

3.1.1.3. Diyarbakır kent merkezinde bulunan rekreasyonel alanlar

Diyarbakır kültürel değerler açısından oldukça zengin bir şehirdir. Mevcut kültürel Değerlerin korunması ve değerlendirilmesi gerekli pek çok doğal, tarihi ve kültürel miras bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri; Tarihi Diyarbakır Surları, On Gözlü Köprü, Ulu Cami, Dört Ayaklı Minare, Gazi Köşkü ve Hevsel Bahçeleri'dir.

3.1.1.3.1. Kentte yer alan kültürel değerler

➤ Tarihi Diyarbakır Surları

Diyarbakır surları, Çin Seddi'nden sonra dünyanın en uzun surları'dır. Tarihi net olarak bilinmese de bazı kaynaklarda MÖ.3.000-4.000 yıllarında Huriler tarafından bugünkü İçkale'nin olduğu yerde yapıldığı belirtilmektedir. Bununla birlikte M.Ö. 349 yılında, Bizans İmparatoru Costantinus tarafından yenilediği de yine kaynaklar arasında yer alan bilgilerdendir (Ne oldu, 2018). (Şekil 3.5).



Şekil 3.5. Tarihi Diyarbakır Surları ve İç kale (Anonim, 2019)

Güneydoğu Anadolu bölgesinin metropol kenti Diyarbakır, modern yüzü ile birlikte tarihe tanıklık eden surlarıyla da meşhur bir ilimizdir. Dünyanın en eski uygarlıklarına tanıklık eden surlar, eski olmasının yanında dünyanın en dayanıklı surları arasında da yer almaktadır. 5,700 metre uzunluğundaki Diyarbakır Kalesi, yer yer 10-12 metre yüksekliğindedir. 3-5 metre, 82 adet burcu, 4 yöne açılan ana kapıları (Dağkapı, Urfakapı, Mardinkapı, Yenikapı) bulunan kale içerisinde yer alan burçları ile dikkat çekicidir. Burçlar üzerine yapılan görkemli kabartmalar, hemen her yerde görülebilmektedir. Dünyanın ender kalelerinden biri olan ve Çin Seddi'nden sonra dünyanın en uzun surları olarak kabul edilen Diyarbakır Surları, tarihe tanıklık eden yönü ve turizme sunduğu değeri ile görülmeye değer en nadide yerler arasındadır (Ne oldu, 2018).



Şekil 3.6. Tarihi Diyarbakır Surları (Orijinal, 2019)

Tarihin uzun ve acılı dönemlerine tanıklık ederek günümüze gelen Diyarbakır Surları'nın 4 ana giriş kapısı bulunmaktadır. Bunlar; Dağ Kapısı (Harput Kapısı), Urfa Kapısı (Rum veya Halep Kapısı), Mardin Kapısı (Tell Kapısı) ve Yeni Kapı (Satt veya Dicle Kapısı) isimleri ile anılmaktadır. Tarihi kaynaklarda yer alan bilgilere göre bu dört kapı, daha çok Mezopotamya'nın en önemli ticaret güzergahı olarak kabul edilen Diyarbakır'da kontrolleri sağlamak ve giriş-çıkışları kontrol etmek amacı ile yapılmıştır. 19. Yüzyıla kadar surların kapısı güneşin doğuşu ile açılır, batımı ile kapanır ve şehre giriş çıkışlar yapılamazdı. Bu konuyla ilgili gözlemlerini aktaran H.Petermann, 1853 yılında Diyarbakır'a yaptığı ziyaretin güneşin batımından sonrasına denk gelmesinden dolayı sabaha kadar sur dışında beklemek zorunda kaldığını aktarmaktadır (Ne oldu, 2018).

➤ **On Gözlü Köprü**

On Gözlü Köprü; Dicle Köprüsü, Silvan Köprüsü ve Mervani Köprüsü olarak dört ayrı isimle bilinen ihtişamlı köprü, Mardin Kapısı'nın 3 km batısında yer almaktadır (Şekil 3.7). Köprü'nün tarihçesi hakkında bazı kaynaklarda 6.yüzyılda I.Anastasias Döneminde yapıldığı bilgisine ulaşılmaktadır. Köprü zaman içerisinde şehri kuşatan kuvvetler tarafından yıktırılmış, daha sonradan yeniden onarılmıştır (Karacadağ Kalkınma Ajansı, 2018).



Şekil 3.7. On Gözlu Köprü (Orijinal, 2019)

Şehrin son defa Bizans İmparatoru Juannes Tzimisces tarafından 974 yılında kuşatılması sırasında yıktırıldığı bilinmektedir. Daha sonra Emevi Halifesi Hişam Döneminde Köprü onarım görmüştür. Köprünün güneybatı bölümünde ilk üç gözde yer alan kitabeye göre köprü, 1065-1067 yıllarında Mervaniler tarafından Nizamüddin Nasr döneminde yapıldığı, diğer kısımlarının da onarıldığı anlaşılmaktadır. Köprünün günümüze kadar gelen son yapım ve onarımı, Mervanoğlu Nizamüddevle Nasr'ın buyruğu üzerine, 1065-1067 tarihlerinde yapıldığı bilinmektedir. Köprünün çokça yıkılmış ve onarılmış olduğu düşünülerek köprü zemininde antik döneme ait zemin kalıntılarının bulunması da muhtemeldir (Karacadağ Kalkınma Ajansı, 2018).

Boy 18m. olan köprünün döşeme genişliği 7.00-8.00 metredir. Korkulukları kesme olarak hazırlanmış, yan yana dizilerek bağlanmış, üçgen çatı şekilli taşlar ile örtülüdür. Yapının kitabesi, köprünün güney yüzünde ve ilk üç göz arasındadır. Köprünün kitabesinin sonunda, aynı hizada bazalt taş üzerine işlenmiş, bir çerçeve içinde, sağa dönük bir arslan kabartması mevcuttur. Bu arslan figüründe ve köprü bedenindeki diğer taşlar üzerinde küçük bazı işaretlere de rastlanmaktadır. Nehir yatağının geniş olması sebebiyle köprü boyu uzun tutulmuş ve böylece düz bir döşeme oluşturulmuştur (Karacadağ Kalkınma Ajansı, 2018).

➤ Ulu Cami

Kentin merkezinde, Camii Kebir Mahallesi'nde bulunmaktadır. Kentin kuzey kapısının yakınında kuzey-güney yönündeki ana caddenin batısında yer almaktadır. Dağ Kapı ile Mardin kapı arasındaki ana cadde ortaçağda kentin merkezine ulaşımında ana arter görevini üstlenmişti. Yapı çoğunlukla taş olmakla birlikte çok az tuğla malzeme kullanılarak inşa edilmiştir (Şekil 3.8). Transept (bazilika planını dikey biçimde keserek, kilise alanını haç işareti biçiminde vurgulayan çapraz nef) Planlı Ulu Cami, plan tipinde inşa edilen yapı, geniş bir avlu etrafında dizili mekânlardan oluşmaktadır (Selçuklu Belediyesi, 2017).



Şekil 3.8. Ulu Cami (Anonim, 2019)

Avluya üç farklı yöndeki kapıdan ulaşılmaktadır. Kapılar hem tasarımı hem de işçiliği bakımından ayrıcalıklı bir özellik göstermemektedir. Avlunun kuzeybatı tarafında Şafiler Bölümü, Kuzeydoğuda Mesudiye Medresesi, güneyde asıl cami bölümü olan Hanefiler kısmı, doğu ve batı yüzlerde ise revaklı galeriler yer almaktadır. Avlunun doğu ve batısında bulunan revaklar iki katlı olarak yapılmıştır. Doğü cepheindeki revaklar ikili bir destek sistemine sahiptir. Kare kesitli ayaklar ile bunların önüne dairevi kesitli devşirme sütunlar yerleştirilmiştir. Sütunlar ve başlıkları Bizans dönemine ait bir yapıdan getirilmiştir. Ayakları birbirine bağlayan kemerlerde form olarak farklılıklar görülmektedir. Buradaki revak kemerlerin büyük bölümü sivri kemerli olmasına karşılık, içlerinde çok az Bursa Kemerli olarak tabir edilen kemer formu da görülmektedir. Cepheye görülen korniş dizisi ve saçaklar da devşirme malzeme olup, yapının geri kalan bölümüyle uyum içinde tasarlanmıştır. İkinci kare revak ayakları daha kalın örgülü olarak yapılmıştır. Yine bu ayakların önünde birer sütun bulunur.

Sütun başlıkları ve devamındaki kornişler bir yapıdan bütünüyle sökülüp getirilmiş bir cephe düzenine işaret etmektedir (Selçuklu Belediyesi, 2017).

Avlunun doğu cephesinde bulunan revak ve kemer örgüsü batı cephesiyle aynı özellikleri taşımaktadır. Bu cephede de çift destekli ve iki katlı bir revak bulunmaktadır. Avluya giriş bu revaklı geçişlerinden birisinin içinde bulunan merdivenli galeri şeklindeki bir koridorla sağlanmaktadır. Giriş cephesinde Sivri kemerli kapının iki yanında iki hayvan mücadele sahnesi işlenmiş, bunun da üzerinde bir şerit şeklinde kitabe yerleştirilmiştir. Avlunun güneyinde bulunan Hanefiler bölümü olarak adlandırılan kısım, asıl caminin harimini oluşturmaktadır. Bu bölüm, ortada bulunan alınlık çatıya sahip iki katlı bir cephe düzeniyle doğrudan avluya açılmaktadır. Avluya ikili bir kapı şeklinde açılmaktadır. Kapılar arasında ortada bir mihrabiye yerleştirilmiştir. Bu mihrabiye ile birlikte cephede üçlü bir kapı düzeni varmış izlenimini uyandırmaktadır. Mihrabiyenin üzerinde şerit şeklinde bir kitabe panosu bulunmaktadır. Alınlıklı cephe yukarıda üç pencere ve alınlık içine yerleştirilmiş bir başka üç pencere ile hareketli bir şekle getirilmiştir. Bu haliyle Şam Emeviye Camisinin girişi cephesini hatırlatmaktadır (Selçuklu Belediyesi, 2017).

➤ Dört Ayaklı Minare

1500 Yılında Akkoyunlu Kasım Bey tarafından yaptırılan Şeyh Mutahhar Cami dört sütun üzerinde inşa edilmiş minaresiyle ilginç anıtlardandır (Kültür Portalı, 2013). (Şekil 3.9).



Şekil 3.9. Dört Ayaklı Minare (Anonim, 2019)

Cami sıra sıra dizilmiş siyah ve beyaz taşlardan yapılmıştır. 2015-2016 yıllarında Diyarbakır sur olaylarından kaynaklı olarak camii ve minaresi tahrip edilmiştir. 2017-2018 yıllarında Diyarbakır Valiliği kanalıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından restore edilerek halka açılmıştır (Kültür Portalı, 2013).

➤ **Gazi Köşkü**

Gazi Köşkü'nün asıl adı Saman oğlu Köşkü'dür. Mardin kapısının dışında Dicle Köprüsü'nün batı yamacındadır. 15. yüzyıldan kalma yapı, Akkoyunlu Devleti eseri olarak bilinmektedir. I. Dünya Savaşı sırasında Atatürk'ün Diyarbakır'da Kolordu Komutanı iken karargâh olarak kullandığı köşk, 1937 yılında Diyarbakır Belediyesi tarafından satın alınarak Atatürk'e armağan edilmiştir (Kültür Portalı, 2013). (Şekil 3.10).



Şekil 3.10. Gazi Köşkü (Anonim, 2019)

➤ **Hevsel Bahçeleri**

Hevsel Bahçeleri, bahçe kültürünün çok önemli olduğu bir coğrafyada yer alan tarihi boyunca halkın kullanımına açık sivil bir bahçe olarak özgün bir değer ortaya koymaktadır (Şekil 3.11). 30'dan fazla uygarlığın izlerini taşıyan bir bölgede 8.000 yıl gibi çok uzun süredir bahçe olarak var olmasıyla, tarımsal değerinin dışında, kültürel ve tarihi olarak da özgün bir yere sahiptir (Docplayer, 2015).



Şekil 3.11. Hevsel Bahçeleri (Anonim, 2019)

3.1.1.4. Diyarbakırda Rekreatyonel Eğilimleri Etkileyen Faktörler

Rekreatif faaliyetler, yaşam kalitesini arttıran ve hayata anlam kazandıran organizasyonlar olarak görülmektedir. Dünyanın her yerinde insanlar fiziksel, ruhsal ve toplumsal yararları nedeniyle rekreatif faaliyetlere katılmaktadırlar (Sevil vd., 2012). Rekreatyonel etkinliklerin boş zamanlarda yapılmasının yanı sıra, organizmayı dinlendirici, düzenleyici, sağlık ve güç kazandırıcı, ruh ve beden sağlığı yönünden koruyucu, iyileştirici ve kişiliğin gelişmesini sağlayıcı özellikte olması gerektiği bilinmektedir. Etkinlikler ise; cinsiyetlere, yaşlara, yer ve olanaklara, mevsimlere göre ve yaratıcı, sportif, öğrenme, izleme, bireysel, toplulukla girilen etkinlikler olarak da ele alınmaktadır. Alexandris (1998)'e göre, rekreatyon faaliyetleri birçok ülkede büyük reklam kampanyaları ile çok ilerleme kaydettiği ve fiziksel, psikolojik ve sosyal yararların rekreatyona duyulan ihtiyacın potansiyelini arttığı görülmektedir. Bireylerin sosyoekonomik yapılarına bağlı değişkenler, rekreatyonel eğilim ve talepleri etkileyen önemli bir faktördür. Kişilerin tutumları, algılama ve tercihlerini etkileyen faktörlerin neler olduğunun bilinmesi rekreatyon kalitesinin sağlanması açısından önemli bir koşul olduğu bilinmektedir (Dorwart vd., 2004). Kullanıcı özellikleri ve rekreatyonel eğilimleri etkileyen faktörler incelendiğinde; yaş, cinsiyet, gelir durumu, meslek, eğitim düzeyi, medeni durum, aile yapısı, çocuk sayısı, konut özellikleri, zevkler ve algılama olarak sıralanabilir (Kouthouris, 2005). Günlük yaşamımız içinde, çalışma ve diğer etkinliklerimizin sıkıcı ve kendini tekrarlanması, serbest vakit değerlendirme etkinliklerini yaşamımızın önemli bir parçası haline getirmiştir.

Diyarbakır ilinin terör bölgesi illerinden biri olmasından dolayı, güvenlik sorununun en üst düzeyde olması, halk tarafından rekreasyonel alanları kullanma alışkanlığının olmaması, rekreasyonel alanlara olan eğilimi önemli oranda etkilemektedir. Ancak son dönemlerde Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin destekleri ve çalışmaları sonucu bu problem önemli oranda olumlu yönde değişmiştir.

Diyarbakır kentinde 2016 yılına kadar refah düzeyinin düşük olması, insanların bilinçsiz olması, kullanıma yönelik yeşil alanların kısıtlı olmasından dolayı rekreasyon alanlarına yönelim oldukça düşük seviyede görülmekte iken 2016 yılı hukuki ve mecburi durumlardan dolayı devlet kanalıyla belediyenin el değiştirmesiyle açık yeşil alanların artırılmasına yönelik birçok proje yapılmış ve halka sunulmuştur. Böylelikle rekreasyonel alan kısıtlaması biraz olsun giderilmiş halkın yeşil alana olan ilgisi artmıştır.

3.2. Yöntem

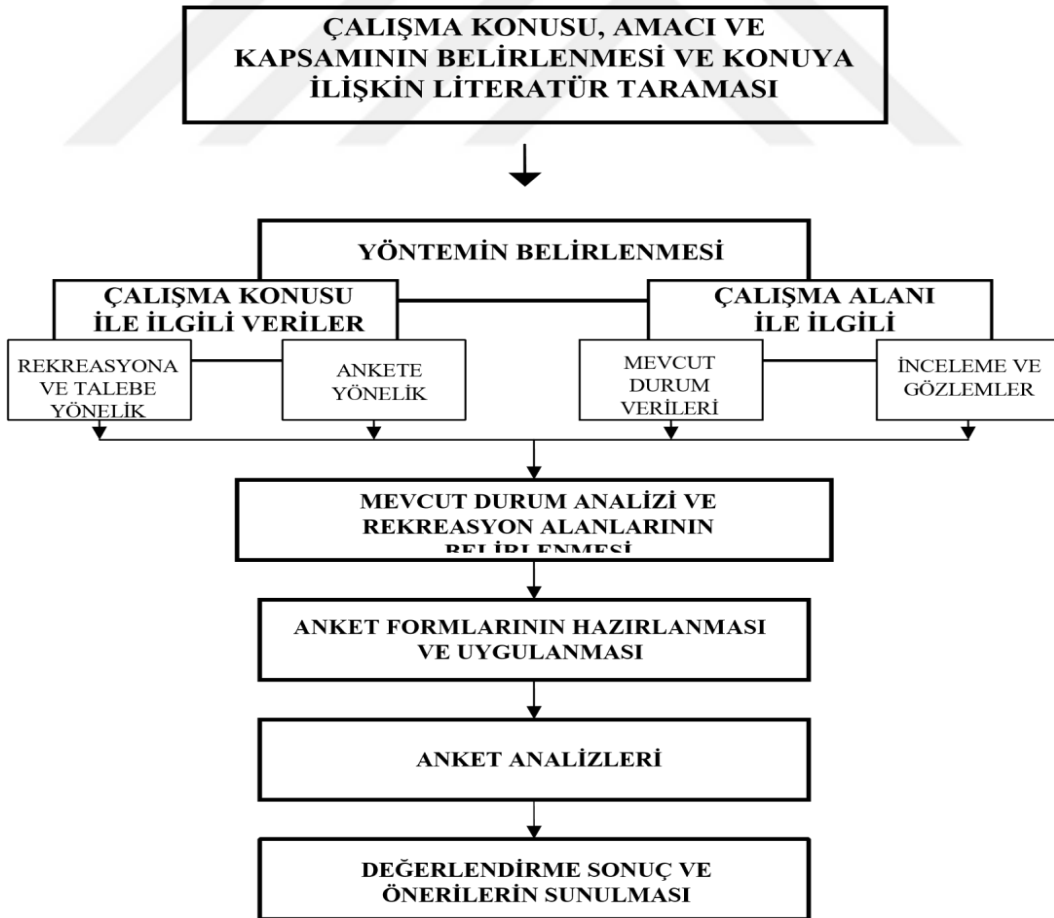
- 1- Çalışma konusu, amacı ve kapsamın belirlenmesi ve konuya ilişkin literatür taraması
- 2- Çalışma alanının belirlenmesi ve alana ilişkin literatür taraması
- 3- Yöntemin belirlenmesi
- 4- Çalışma alanına ilişkin mevcut durumun belirlenmesi ve değerlendirilmesi, anketin uygulanması-verilerin bilgisayara aktarımı-analizi-sonuçların değerlendirilmesi
- 5- Çalışma sonuçlarının ortaya konulması
- 6- Sonuçların tartışılması
- 7- Önerilerin geliştirilmesi (Çizelge 3.2)

3.2.1. Veri toplama yönteminin seçimi

Araştırma kapsamında, Diyarbakır kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerini belirlemek amacıyla, tesadüfi olarak seçilen konutlarda ve mevcut rekreasyonel alanlarda, kenti temsil edecek sayıda, her aileden tek kişi ile görüşülerek anket uygulanması, anket sonuçlarının değerlendirilerek, talepleri karşılamaya ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerin sunulması yöntem olarak belirlenmiştir. Bu yöntemin aşamaları ise aşağıda verildiği şekilde gerçekleştirilmiştir:

Araştırma kapsamında konuya özgü genel bilgilerin elde edilmesi amacıyla literatür taraması yapılarak; rekreasyon, rekreasyonel tercihleri etkileyen faktörler, rekreasyonel planlama, rekreasyonel yönelim ve istek, anket hazırlama ve uygulama konularına yönelik çalışmalar incelenerek kuramsal temeller oluşturulmuş, konuya bakış açısı geliştirilmiş, çalışma yöntemi belirlenmiş ve anket formlarının hazırlanması aşamasında katkıları sağlanmıştır.

Diyarbakır Kenti verileri ile kent çevresindeki rekreasyon kaynaklarının, rekreasyonel değerlerinin belirlenmesinde katkıları olan veriler, çeşitli kurum ve kuruluşlarla görüşülerek, sözlü görüşmeler yapılarak elde edilmiş ve tez kapsamında sunumları yapılmıştır. Daha sonra, gerek Diyarbakır kent halkının rekreasyon amacıyla kullandığı, gerekse rekreasyon potansiyeli görülen, kent içi ve kent çevresindeki rekreasyon alanları ve sundukları rekreasyon olanakları belirlenmiş, inceleme gezileri gerçekleştirilerek araştırmada görsel sunumları amacıyla fotoğrafları çekilmiştir.



Çizelge 3.2. Yöntem Akış Diyagramı

Diyarbakır kent halkının rekreasyonel yönelim ve isteklerini belirlemeyi amaçlayan anket formunun hazırlanması ve uygulanması aşamalarında ise aşağıda belirtilen yöntem izlenmiştir.

3.2.2. Anket formunun hazırlanması

Anket formunun hazırlanmasında; benzer amaçlarla yapılmış çalışmalardan yararlanılmış, Diyarbakır Kenti'ne özgü karakteristikleri belirlemeye yönelik gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Anket, kent içinde en çok kullanılan Kent Meydanı ve Nevroz parkları üzerine yapılmıştır. Ankette, rekreasyon alanlarının kullanıcı-kaynak ilişkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Anket toplamda 26 soru içermektedir. Ankette, uygulamanın uzun sürmesi ve açık uçlu sorulara verilen cevapların hedeflere ulaşmada yaratacağı sorunlar göz önünde bulundurularak, açık uçlu sorulara son soru dışında yer verilmemiştir.

Anket 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, bireysel bilgilere ulaşmaya yönelik sorulardır. Bu bölümde kişilerin; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durumu, meslekleri, aylık geliri, çocuk sayısı, Diyarbakır'da bulunma sürelerini içeren 8 soru yer almaktadır. İkinci bölüm, alanlara ulaşım ile ilgili bilgileri içermektedir. Bireylerin alana kimlerle birlikte geldikleri, ulaşım şekilleri, hangi sıklıkta geldikleri, alana ulaşma süreleri ve alanda ne kadar süre geçirdikleri 5 soru ile öğrenilmeye çalışılmıştır. Üçüncü bölüm, rekreasyonel katılımı belirlemeye yöneliktir. Bu bölümde kişilerin, katılmayı en çok tercih ettiği rekreasyonel etkinlik türlerini, hafta içi ve hafta sonu serbest vakit etkinliklere ayırdıkları toplam sürelerini, serbest vakitlerini nasıl değerlendirdiklerini, rekreasyonel etkinliklere katılma veya katılamama nedenlerine yönelik 6 soru bulunmaktadır. Dördüncü bölüm, rekreasyonel yönelim ve isteklerin belirlenmesine yönelik sorulardan ibarettir. Rekreasyonel alanlara uzaklıkları, rekreasyonel alanı tercih etme sebepleri, alanda yapmaktan keyif aldıkları etkinlikler, alanda en çok beğenilen alt yapı özelliği, parktan yeteri kadar yararlanmayı engelleyen olumsuz faktörler, alanla ilgili rahatsız olunan ve düzeltilmesine yönelik sorular ile rekreasyon alanlarıyla ilgili görüşlerin sorulduğu açık uçlu 1 soru olmak üzere 7 sorudan oluşmaktadır.

3.2.3. Örneklem büyüklüğünün saptanması

Anket uygulamaları, turizm ve rekreasyon araştırmalarında en sık kullanılan yöntemlerden biridir ve anket sorularının oluşturulmasının yanında konuyla ilgili literatür bilgisine sahip olmayı gerektirir. Anket yöntemi bilgi toplama ve onları dizayn etme aşamasında bazı yöntemler içermektedir (Finn vd. al., 2000). Araştırmada anket yönteminin esasları ve istatistiksel veri elde etme kriterleri göz önünde bulundurularak, Türkiye İstatistik Kurumu ile yapılan görüşmeler sonucunda, anket sonuçlarının Diyarbakır Kenti'ni temsil edebilmesi amacıyla 400 adet anketin tesadüfi olarak seçilen konutlarda uygulanmasına karar verilmiştir.

Anket çalışmasının evrenini yaklaşık 1000 kişi oluşturmaktadır. Evrenin belirlenmesinde kentin verilerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın %95 güven düzeyi ve %5 hassasiyet düzeyinde örneklem büyüklüğünü yeterli bulunmuştur. Anket çalışması rastgele seçim ve yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Anket çalışması 2018 tarihinde ve kasım aylarında uygulanmıştır.

3.2.4. Anketin ön testten geçirilmesi ve hataların düzeltilmesi

Anket hedef kitleye uygulamadan önce materyal olarak belirlenen kent meydanı parkı ve nevroz parkında 20 kişilik bir topluluğa uygulanmış olup ve anket sonucunda elde edilen veriler gözden geçirilerek, araştırma konusu üzerinde ne derece verimli olduğu ölçülmüştür. Bunun sonucunda ankette mevcut olan sorular ekleme çıkarma yapılarak daha verimli hale getirilerek, hedef kitle üzerinde uygulanmıştır.

Anket sorularının anlaşılıp anlaşılmadığını öğrenmek ve eksikliklerini görmek amacıyla ön anket çalışması yapılmış, soruların anlaşılmasında bir zorluk yaşanmamakla birlikte şıkların sıralanması ve işaretlenmesinde açıklamaya gereksinim olduğu görülmüştür.

3.2.5. Anketin uygulanması

Anket uygulaması, rekreasyon alanlarına gelenlerin yanında gelmeyenlerin ve rekreasyon aktivitelerine katılmayanların durumunu da belirlemek amacıyla konutlarda gerçekleştirilmiştir. Böylece yalnızca rekreasyon etkinliklerine katılanların değil, Diyarbakır kent halkının rekreasyonel yönelimi, rekreasyona katılıp katılmadığı, katılmama nedeni gibi rekreasyon etkinliklerine katılmayanların özelliklerinin de belirlenmesi amaçlanmıştır. Anket,

nüfuslarıyla orantılı olarak mahallelerde, tesadüfi seçilen konutlarda, aileden tek kişi ile yapılmış, uygulama sırasında katılımcılara adları sorulmamış, yalnızca anketin uygulandığı mahalle anketör tarafından belirlenmiştir. Anket verilerinin girişi, Microsoft Excel programında yapılmıştır.

Araştırmanın son aşamasında elde edilen bulgular değerlendirilerek, Diyarbakır kent halkının rekreasyonel yönelimleri ortaya konulmuş, isteklerinin karşılanmasına ve kentsel rekreasyon alanlarının kalitesinin artırılmasına yönelik öneriler sunularak, rekreasyonel planlamada dikkat edilmesi gereken konular vurgulanmıştır.

. ARAŞTIRMA BULGULARI

Diyarbakır kentinde bulunan büyük ölçekli araştırmayı en iyi şekilde ortaya koyabilmek için Kent Meydanı parkı ve Nevroz parkları ana materyal olarak seçilmiştir.

➤ Kent Meydanı Parkı

Kent Meydanı, 67.000 m² alan üzerine inşa edilmiştir. İçinde çocuk oyun grupları, fitness aletleri, yürüyüş bantları, yeşil alanlar ve farklı türlerde 1.746 ağaç çeşidi yer almaktadır.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Kayapınar ilçesi Selahattin Eyyubi Caddesi üzerinde Kent Meydanı inşa etmiştir. Sosyal ve kültürel faaliyetlere ev sahipliği yapmakta olan Kent Meydanı'nın 35.500 metrekaresi yeşil alandan ve 31.500 metrekaresel alanın sert zeminden oluştuğu meydan projesidir. Üstyapı inşasında toprak takviyesinin ardından alana kent mobilya donatıları, pergoleler ve çeşmeler yerleştirmişlerdir.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kent Meydanı içinde mescit, kitap cafe, WC, çocukların giyinme ve soyunma odası ve otoparka da yer verilmektedir. Park içerisinde ışıklı su oyunlarının sergileneceği ışıklandırılmalı kuru havuz da mevcut. Kent Meydanı'na 18 farklı türde 722 adet *Morus* (Dut), 159 adet *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), 148 adet *Fraxinus americana* (Amerikan Dişbudağı), 129 adet *Pinus pumila* (İran Çamı), 114 adet *Acer saccharum* (Şeker Akçaağaç), 92 adet *Cupressus sempervirens* (Akdeniz Servisi), 58 adet *Catalpa bignonioides* (Sigara Ağaç), 57 adet *Quercus rubra* (Amerikan Meşe), 52 adet *Acer platanoides* (Çınar Yapraklı Akçaağaç), 51 adet *Cedrus libani* (Lübnan Sediri), 43 adet *Prunus cerasifera* (Süs Eriği), 36 adet *Prunus serrulata* (Süs Kirazı), 32 adet *Syringa spp.* (Leylak),

30 adet *Malus floribunda* (Süs Elması), 10 adet *Crataegus spp.* (Alıç), 8 adet *Cotinus coggygia* (Bulut Ağacı), 3 adet *Populus alba* (Akkavak) ve 2 adet *Salix babylonica* (Salkım Söğüt) olmak üzere toplam 1.746 adet ağaç dikilmiştir.

Kent Meydanı içinde Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, çocuklar için de alan oluşturulmuş. Oyun alanlarının zeminleri çocukların herhangi bir sakatlık yaşamamaları için kumdan ve EPDM kauçuktan yapılmıştır. Daha sağlıklı olması nedeniyle oyun grupları ahşaplardan da seçilirken ayrıca yetişkinler için spor alanları ve yürüyüş bantları da yerleştirilmiştir (Şekil 3.1 - Şekil 3.16).



Şekil 3.12. Kent Meydanı Parkı Tabelası (Orijinal, 2018)



Şekil 3.13. Kent Meydanı Parkı İçindeki Oturma Birimleri Ve Bitkiler (Orijinal, 2018)



Şekil 3.14. Kent Meydanı Parkı İçindeki Pergola Ve Oturma Birimleri (Orijinal, 2018)



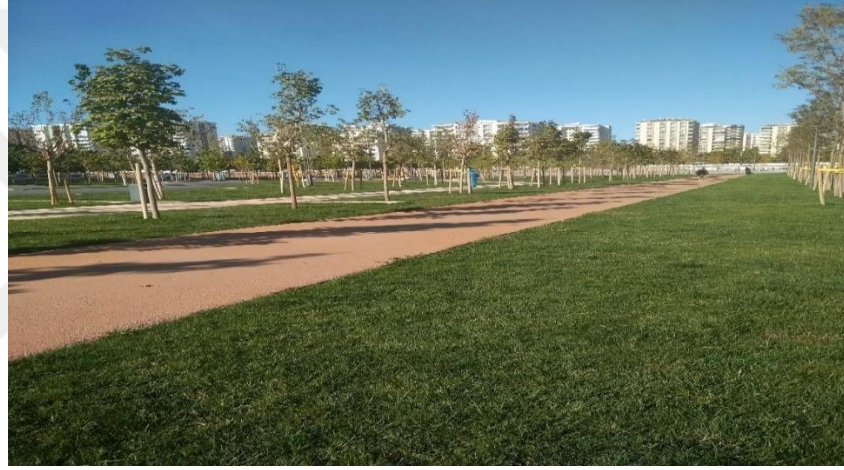
Şekil 3.15. Kent Meydanı Parkı İçindeki Asma Germeler (Orijinal, 2018)



Şekil 3.16. Kent Meydanı Parkı Sirkülasyonu (Orijinal, 2018)



Şekil 3.17. Kent Meydanı Parkı İçindeki Okuma Alanı (Orijinal, 2018)



Şekil 3.18. Kent Meydanı Parkı İçindeki Koşu Ve Yürüyüş Alanı (Orijinal, 2018)



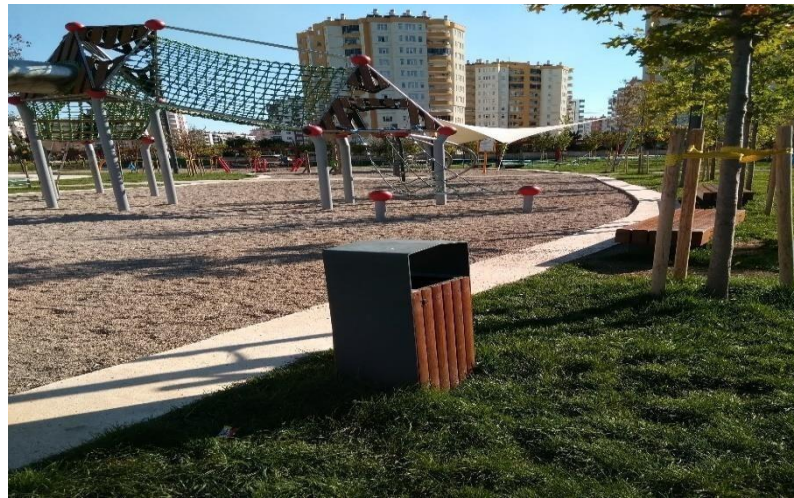
Şekil 3.19. Kent Meydanı Parkı İçindeki Çocuk Oyun Alanı (Orijinal, 2018)



Şekil 3.20. Kent Meydanı Parkı İçindeki Çocuk Oyun Alanı Donatıları (Orijinal, 2018)



Şekil 3.21. Kent Meydanı Parkı İçindeki Kondisyon Aletleri (Orijinal, 2018)



Şekil 3.22. Kent Meydanı Parkı İçindeki Çöp Kovaları (Orijinal, 2018)



Şekil 3.23. Kent Meydanı Parkı İçindeki Çöp Kutuları (Orijinal, 2018)



Şekil 3.24. Kent Meydanı Parkı İçindeki Aydınlatma Elemanları (Orijinal, 2018)



Şekil 3.25. Kent Meydanı Parkı İçindeki Aydınlatma Birimleri (Orijinal, 2018)



Şekil 3.26. Kent Meydanı Parkı İçindeki Hayvan Barınağı (Orijinal, 2018)



Şekil 3.27. Kent Meydanı Parkı İçindeki Otopark (Orijinal, 2018)

➤ Nevroz Parkı

Nevroz Parkı 2017 yılından önce Diyarbakır Bağlar Belediyesine bağlı iken şu anda Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin önemli yenileme projelerinden biri olmuştur. Nevroz Parkı, 140.000 m² alan üzerine 2009 yılında inşa edilmiştir. Nevroz parkının en önemli özelliklerinden biri toplanma-etkinlik alanı olarak kullanılmasıdır. Asıl yapılış amacı bu olmasına rağmen halk tarafından mesire alanı olarak da kullanılmaktadır. Daha sonra en önemli özelliği ise DİSKİ (Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi) tarafından yapılan Yeşil Kuşak Projesinde yer alan parklardan biri olmasıdır. Yeşil kuşak projesini açıklamak gerekirse DİSKİ'nin faaliyet alanında bulunan su kanalı etrafında şehir il ve ilçe belediyeleri tarafından

projelendirilmiş, 7 etaptan oluşan yeşil alan ve park topluluğuna verilen isimdir (Şekil 3.17’de gösterilmiştir).

Nevroz parkı içinde 103 adet oturma bankı, 49 adet tekli oturma bankı, 39 adet kameriye, 5 adet çocuk parkı, 76 adet mangal yeri, 26 adet su ızgarası, 5 adet çeşme, 86 adet aydınlatma direği, 102 adet elektrik direği, 1 adet sondaj kuyusu, 50 adet su vanası, 7 adet trafo, 5 adet rögar ve 1278 adet ağaç çeşidi bulunmaktadır (Şekil 3.18 - Şekil 3.32). Ağaç çeşitleri *Morus spp.* (Dut), *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Pinus pumila* (İran Çamı), *Acer platanoides* (Çınar Yapraklı Akçağaç)’den oluşmaktadır.



Şekil 3.28. Nevroz Parkı Meydanı (Orijinal, 2018)



Şekil 3.29. Nevroz Parkına Giriş Merdiveni (Orijinal, 2018)



Şekil 3.30 Nevroz Parkı Yol Kenarı (Orijinal, 2018)



Şekil 3.31. Nevroz Parkındaki Yeşil Alanlar (Orijinal, 2018)



Şekil 3.32. Nevroz Parkı Parke Taşlarından Yapılmış Yaya Sirkülasyonu (Orijinal, 2018)



Şekil 3.33. Nevroz Parkı Kayrak Taşlarından Yapılmış Yaya Sirkülasyonu (Orijinal, 2018)



Şekil 3.34. Nevroz Parkı İçerisindeki DİSKİ Su Kanalı (Orijinal, 2018)



Şekil 3.35. Nevroz Parkı İçindeki Piknik İçin Oturma Birimleri (Orijinal, 2018)



Şekil 3.36. Nevroz Parkı İçindeki Pergola Ve Sert Zemin (Orijinal, 2018)



Şekil 3.37. Nevroz Parkı İçindeki Kameriye (Orijinal, 2018)



Şekil 3.38. Nevroz Parkı İçindeki Çocuk Oyun Alanları (Orijinal, 2018)



Şekil 3.39. Nevroz Parkı İçindeki Nevroz Meşalesi (Orijinal, 2018)



Şekil 3.40. Nevroz Parkı İçindeki Çeşme (Orijinal, 2018)



Şekil 3.41. Nevroz Parkı İçindeki Çöp Kovaları (Orijinal, 2018)



Şekil 3.42. Nevroz Parkı İçindeki Mangal Alanları (Orijinal, 2018)

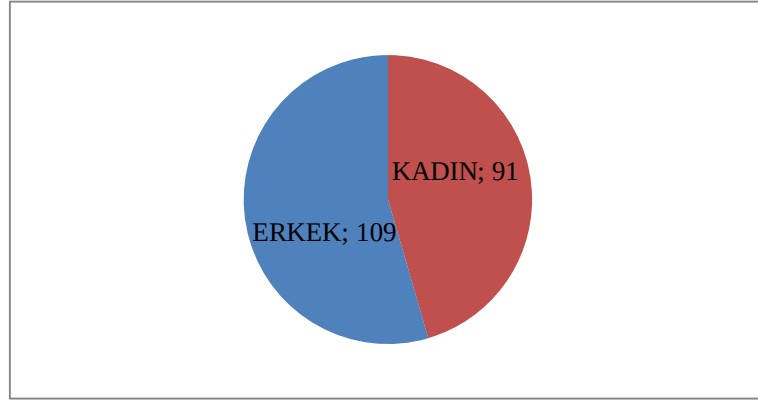
4.1. Anket Analizleri

Araştırma alanında, katılımcıların sosyo-ekonomik özellikleri, rekreasyon katılımları ve rekreasyon alanı tercihleri, alanları kullanımlarına ilişkin bilgiler ve alanlardan memnuniyet durumları ile istekleri belirlenmiştir. Bu verilere dayanılarak, kent halkının rekreasyonel yönelimleri ortaya konulmuş, kullanıcıların rekreasyonel tercihleri ile sosyoekonomik özellikleri arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Anketlerin analizleri sırasında oluşturulan grafikler, her soruya yanıt veren katılımcı sayılarının dağılımı şeklinde gerçekleştirilmiş, bazı durumlarda yüzde olarak oranları da verilmiştir.

4.1.1. Kent Meydanı Parkı'nın anket verileri

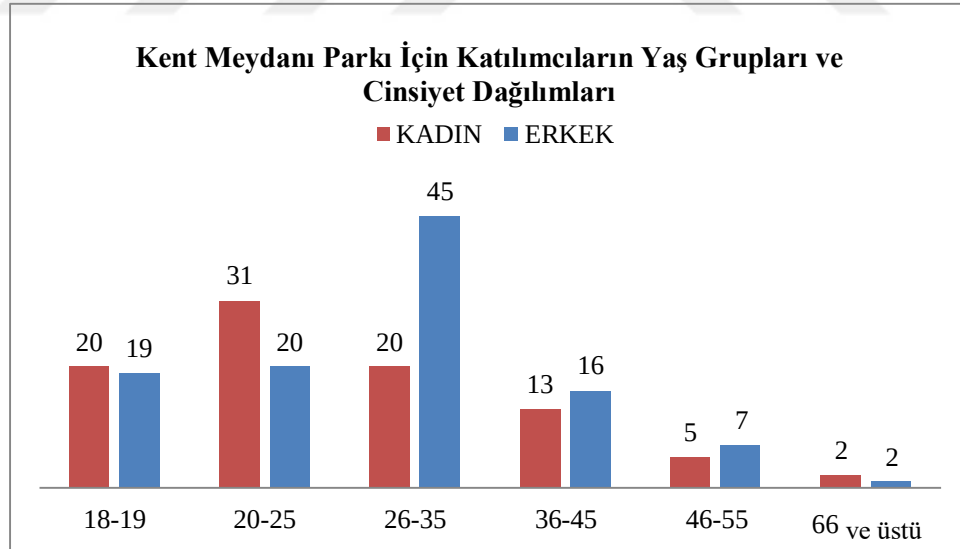
4.1.1.1. Kullanıcıların bireysel özellikleri

Kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim, meslek, gelir durumu gibi bireysel ve sosyo-ekonomik özellikleri, rekreasyon alanı seçiminde ve yapılan rekreasyon alanlarında oldukça etkilidir. Bu özellikler rekreasyon katılımını sınırlandırmakta ya da artırmakta, yönlendirmekte, zevklerin oluşmasını etkilemekte yani doğrudan ya da dolaylı olarak rekreasyonel alışkanlıklara etki etmektedir. Bu nedenle bireysel özelliklerin belirlenmesi, önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında uygulanan anketlerin, katılımcıların yaş ve cinsiyet gruplarına göre dağılımları Şekil 4.1'de görüldüğü şekildedir.



Şekil 4.1. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Cinsiyet Durumu

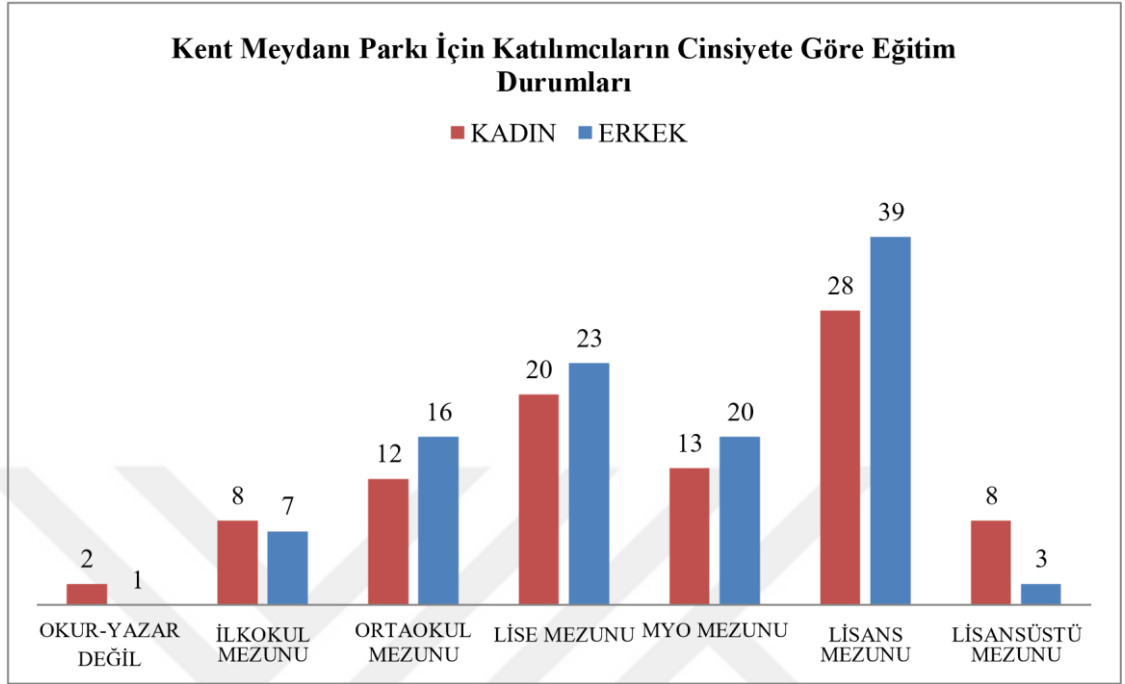
Kent Meydanı Parkında yapılan ankete 91 kişi (%45) kadın, 109 (%55) erkek katılmıştır. Ankette kadınlarda en çok 26-35 yaş grubunda yer alanlar 20 kişi (%22), en az 66 ve üstü yaş grubundakiler 2 kişi (%2) olarak temsil edilmektedir. Yine aynı biçimde ankete katılan erkeklerde en çok 26-35 yaş grubunda yer alanlar 45 kişi (%41), en az 66 ve üstü yaş grubundakiler 2 kişi (%2) temsil edilmektedir. Ankete katılan kadın ve erkeklerin büyük çoğunluğu 26-35 yaş grubunda yer almaktadır. (Ankette en çok 26-35 yaş grubunda yer alanlar 65 kişi (%33), en az 66 ve üstü yaş grubundakiler 4 kişi (%2) temsil edilmektedir (Şekil 4.2).



Şekil 4.2. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Yaş Grupları Ve Cinsiyet Dağılımları

Ankete katılan kadınların eğitim durumlarına incelendiğinde (28 kişi) %31 oranı ile lisans eğitimi alanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Devamında ise (20 kişi) %22 ile lise

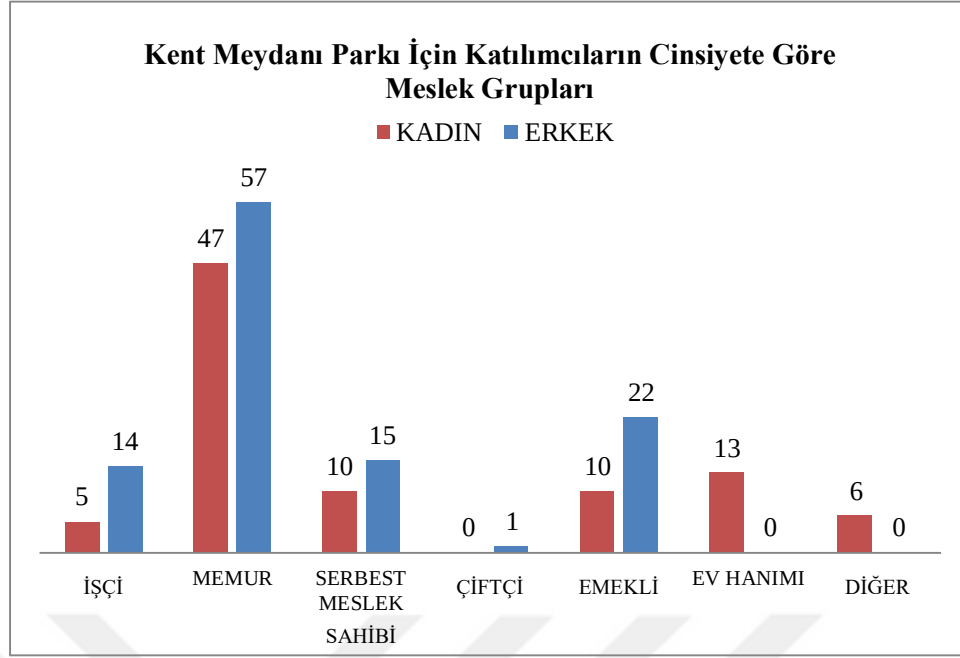
eğitimi, (13 kişi) %14 meslek yüksekokulu eğitimi alanlar, (12 kişi) %13 ortaokul eğitimi alanlar takip etmektedir (Şekil 4.3).



Şekil 4.3. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Cinsiyete Göre Eğitim Durumları

İlkokul eğitimi alanların (8 kişi) oranı %9, lisansüstü eğitim mezunları (8 kişi) %9, ve okuryazar olmayanların oranı ise (2 kişi) ile %2 'dir . Ankete katılan erkeklerin eğitim durumlarına bakıldığında, (39 kişi) %36 ile lisans eğitimi alanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Devamında ise (23 kişi) %21 ile lise eğitimi, (20 kişi) %18 oranında meslek yüksekokul eğitimi ve (16 kişi) %15 ile ortaokul eğitimi alanlar takip etmektedir. İlkokul eğitimi alanların yüzdesi (7 kişi) ile %6, lisansüstü eğitim mezunları (3 kişi) ile %3'tür ve erkeklerde okuryazar olmayan oranı (1 kişi) %1'dir. Ankete katılan kadın ve erkeklerin toplamına bakıldığında çoğunluk (67 kişi) %34 ile lisans eğitimi alan kişilerden oluşmaktadır. Şekil 4.3'de eğitim durumlarının cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Ankete katılanların büyük çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Katılımcıların %63'ü (127 kişi) evli, %37'si (73 kişi) bekâr olduğunu belirtmiştir.

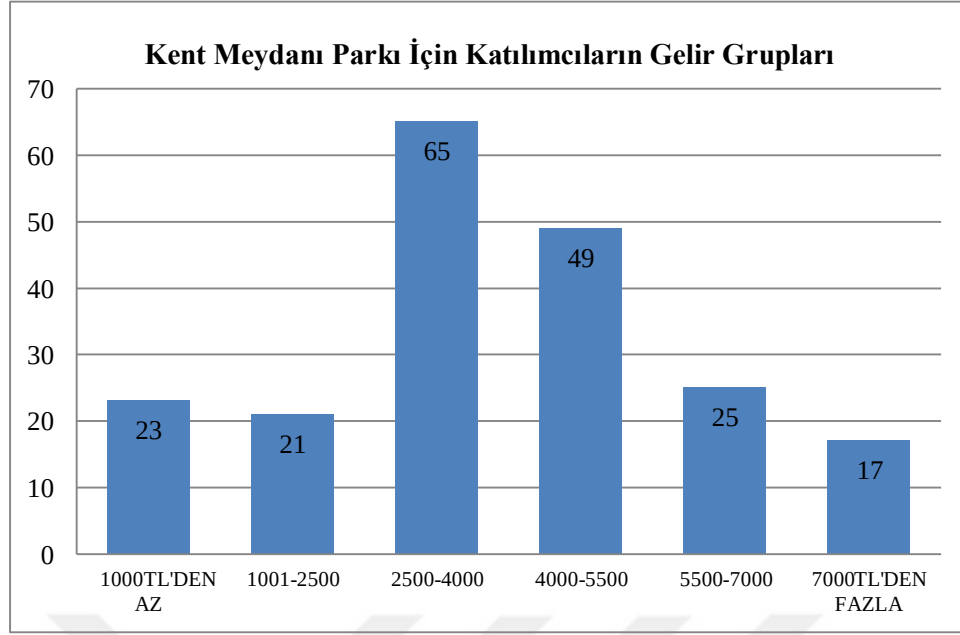
Meslek grupları incelendiğinde ankete en fazla katılanları, memurların (104 kişi) %52 oluşturduğu görülmektedir. Ankete katılan kadın ve erkeklerde meslek grubunda en fazla oran (104 kişi) %52 ile memurlar oluşturmaktadır. Hem erkeklerde hem de kadınlarda en az oran çiftçi grubunda %1 ile yer almaktadır. (Şekil 4.4).



Şekil 4.4. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Cinsiyete Göre Meslek Grupları

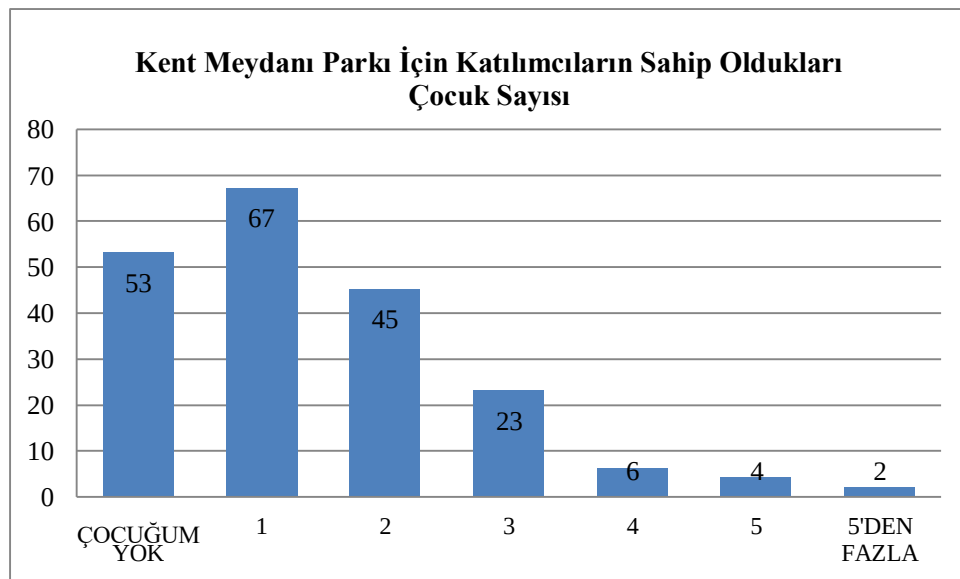
Anketin konutlarda ve sahada uygulanma olasılığını memur grubunu artırmakla birlikte, hafta sonu yapılan anketlerde değişik meslek gruplarının da ankete dahil olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca evli bireyler rekreasyon alışkanlıklarından bahsederken çoğu aktiviteye genellikle eşi ile ya da ailece katıldıklarını belirtmektedir. Diğer meslek gruplarının dağılımı ise şöyledir; memurlar tüm katılımcıların (104 kişi) %52'sini, emekliler (2 kişi) %16'ünü, serbest meslek sahipleri (25 kişi) %12'sini, işçiler (19 kişi) %9'unu, ev hanımları (13 kişi) %7'sini, diğer cevabını verenler ise (6 kişi) %3'ünü oluşturmaktadır. Diğer cevabını verenlerin öğrenci veya özel sektörde farklı işlerde çalışan kişiler olduğu görülmektedir.

Katılımcılara aylık toplam gelir miktarları sorulduğunda, ankete katılan deneklerin büyük çoğunluğunun anne, baba ve çocuklardan ibaret çekirdek aile yapısında olduğu görülmektedir. Geliri 2500-4000 TL arasında olan katılımcıların %32'si (65 kişi) çoğunluğu oluşturmaktadır. Kişilerin geliri 1000 TL'den az olan katılımcıların %11 (23 kişi), 1001-2500 TL arasında olan katılımcıların %10 (21 kişi), 4000-5500 arasında olan katılımcıların %25 (49 kişi), 5500-7000 TL arasında olan katılımcıların %13 (25 kişi), 7000 TL'den fazla olan katılımcıların %9 (17 kişi) olduğu görülmektedir (Şekil 4.5).



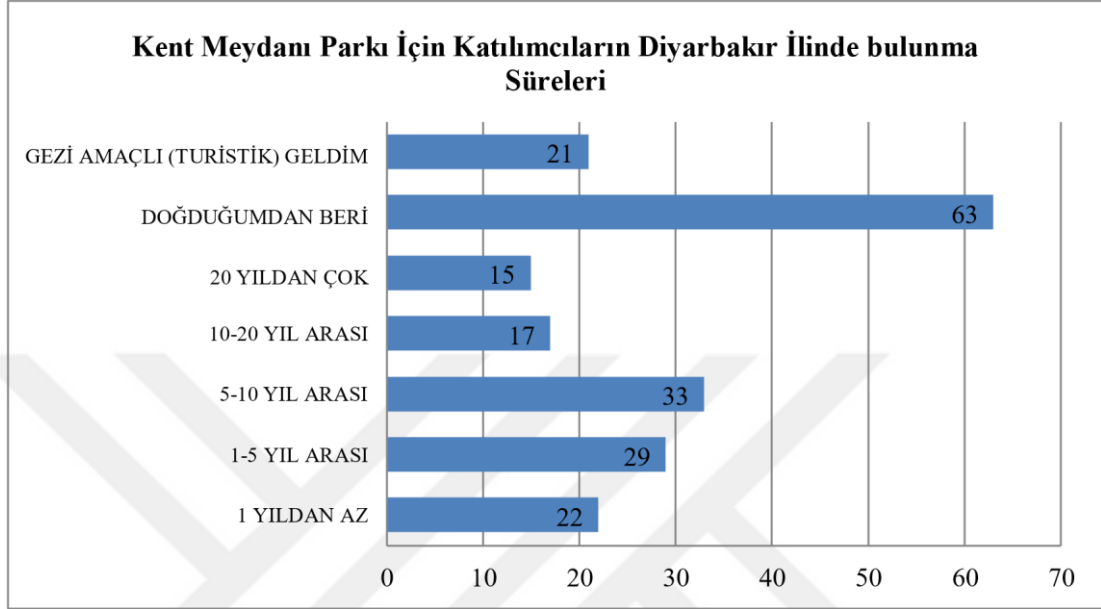
Şekil 4.5. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Gelir Grupları

Katılımcılara çocuk sayıları sorulduğunda, %33'ü (67 kişi) 1 çocukla çoğunluğu oluşturmaktadır. Katılımcılardan (2 kişi) %1'i 5'den fazla çocuğunun olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %26'sı (53 kişi) ise çocuğunun olmadığını belirtmişlerdir. Çocuk sahibi olan katılımcılar arasında 2 çocuklu olanların %23'ü (45 kişi), 3 çocuk sahibi olanların oranı %12'si (23 kişi), 4 çocuk sahibi olanların %3'ü (6 kişi), 5 çocuk sahibi olanların %2'si (4 kişi) olduğu görülmektedir (Şekil 4.6).



Şekil 4.6. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Sahip Oldukları Çocuk Sayısı

Yapılan ankette, katılımcıların Diyarbakır’da bulunma süreleri sorulduğunda, doğduğu andan itibaren Diyarbakır’da yaşadığını söyleyenler %31 oranla (63 kişi) çoğunluğu oluşturmaktadır. (Şekil 4.7).



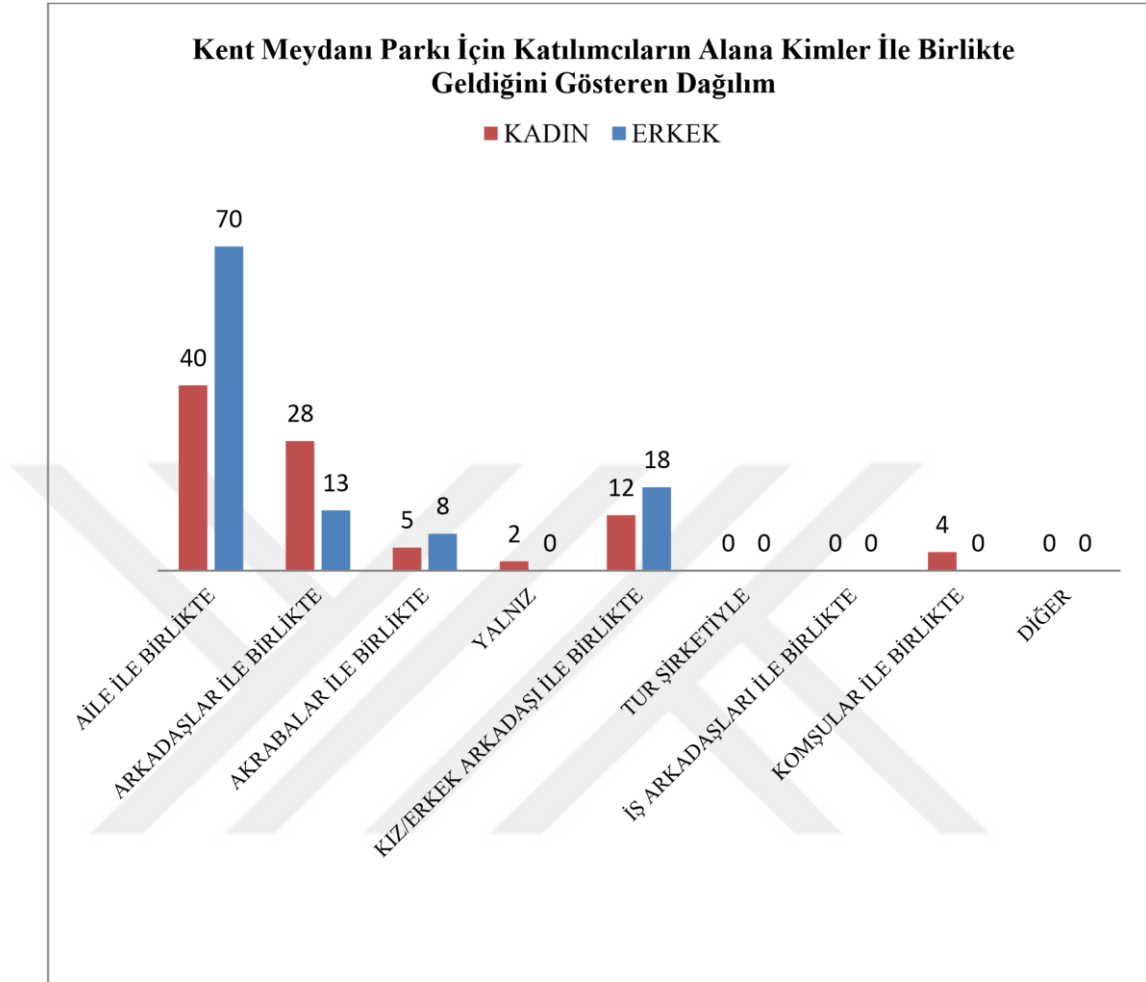
Şekil 4.7. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Diyarbakır İlinde Bulunma Süreleri

Katılımcılardan; Diyarbakır’da 1 yıldan az sürede yaşayanlar %11’ini (22 kişi), 1-5 yıl arası yaşayanlar %14’ünü (29 kişi), 5-10 yıl arası yaşayanlar %17’sini (33 kişi), 10-20 yıl arası yaşayanlar %9’ini (17 kişi), 20 yıldan fazla yaşayanlar %7’ini (15 kişi), gezi amaçlı gelen kişiler ise %10’ini (21 kişi) oluşturmaktadır.

4.1.1.2. Alana ulaşım ile ilişkin bulgular

Diyarbakır kent halkına yapılmış olan ankette alana kimlerle gittikleri sorulduğunda alınan cevaplar şu şekilde olmuştur. Kadınlarda %44’ü (40 kişi) ailesi ile geldiğini söyleyerek en yüksek oranı elde etmiştir. Alana arkadaşları ile birlikte %31 (28 kişi), kız-erkek arkadaşı ile birlikte %13 (12 kişi), akrabaları ile birlikte %6 (5 kişi), komşular ile birlikte %4 (4 kişi), yalnız %2 (2 kişi) oranındadır. Kadınlarda tur şirketi ile ya da iş arkadaşlarıyla alana giden bulunmamaktadır. Yapılan anket sonucunda kadınlar yakın çevresi ile alanda vakit geçirmekten hoşlanmaktadırlar. Erkekler ise %64’ü (70 kişi) ailesi ile geldiğini belirtmişlerdir. Alana arkadaşları ile birlikte %12 (13 kişi), kız-erkek arkadaşı ile birlikte %17 (18 kişi),

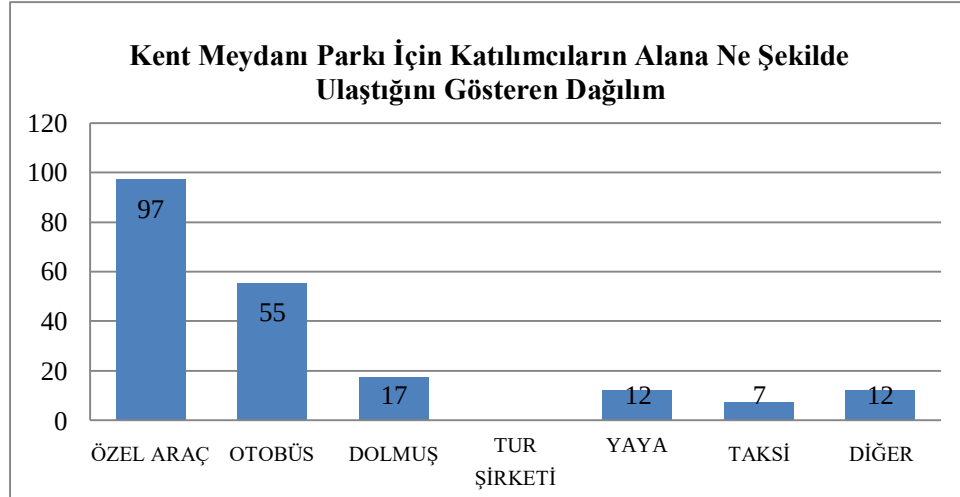
akrabaları ile birlikte %7 (8 kişi) oranındadır. Erkekler alana tek başına, iş arkadaşları ile birlikte, komşuları ile birlikte ya da tur şirketiyle gelmediklerini ifade etmişlerdir (Şekil 4.8).



Şekil 4.8. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Alana Kimler İle Birlikte Geldiğini Gösteren Dağılım

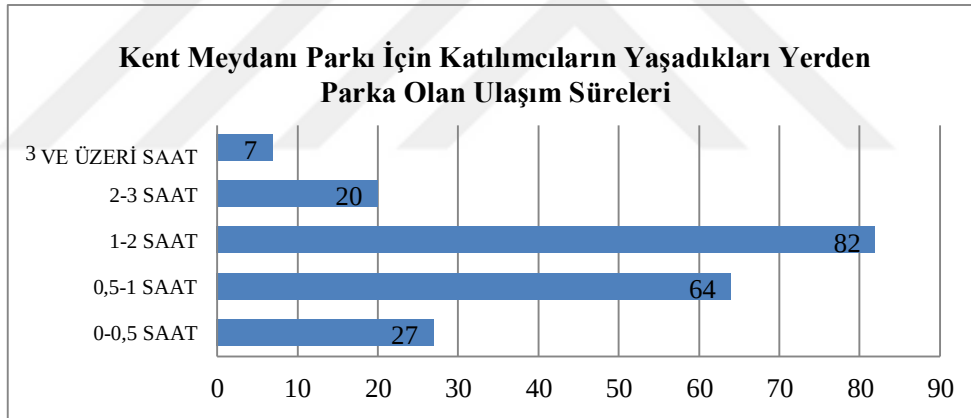
Katılımcıların toplamına bakıldığında ise, çoğunluğunun %55 (110 kişi) oranla alana ailesi ile birlikte gelmeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Yapılan ankette kent meydanı parkına katılımcıların nasıl ulaştığı sorulduğunda; çoğunluğun %48 (97 kişi) oranla özel araçla alana geldiğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan alana otobüs ile gidenler %27 (55 kişi), dolmuş ile gidenler %9 (17 kişi), yaya olarak gidenler %6 (12 kişi), taksi ile gidenler %4 (7 kişi) olarak alana ulaştıkları ortaya çıkmıştır. Katılımcılardan alana tur şirketi ile gelen olmamıştır. Ankete katılan kişilerden diğer seçeneğini işaretleyenler; bisiklet, motosiklet vb. araçlarla alana geldiklerini belirtmişlerdir. Kent meydanı parkı, konum itibarı ile ulaşımı zor olmayan bir parktır (Şekil 4.9).



Şekil 4.9. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Alana Ne Şekilde Ulaştığını Gösteren Dağılım

Katılımcılara alana ulaşım süreleri sorulduğunda, %41 (82 kişi) oranla 1-2 saat arasında alana ulaşan sağlayan kişilerin çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.10).

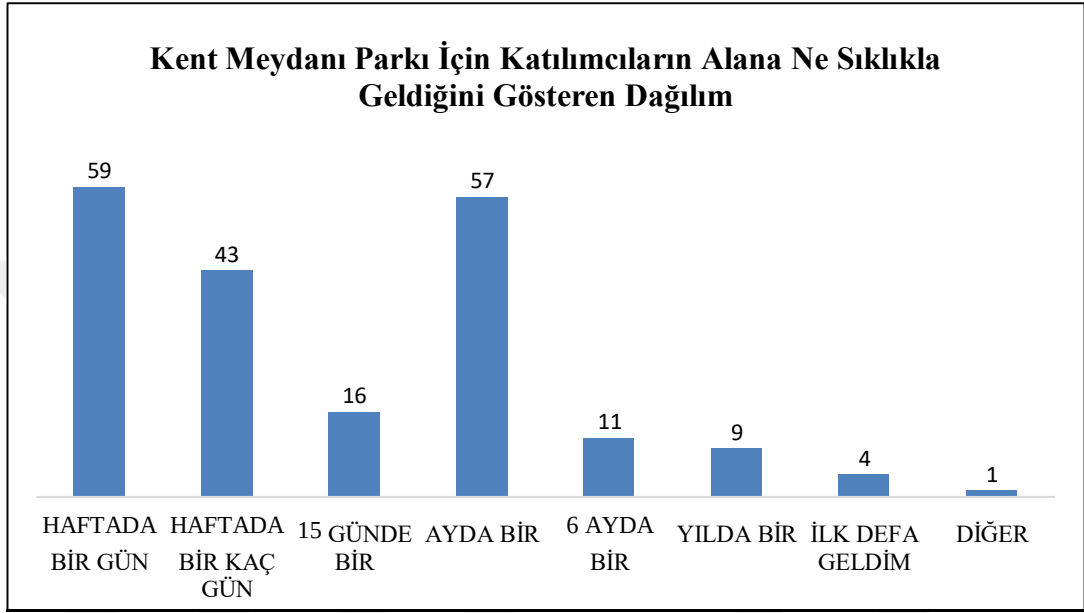


Şekil 4.10. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Yaşadıkları Yerden Parka Olan Ulaşım Süreleri

Katılımcıların %32'si (64 kişi) 0,5-1 saat, %13'ü (27 kişi) 0-0,5 saat, %10'u (20 kişi) 2-3 saat, %4'ü (7 kişi) 3 ve üzeri saat içerisinde alana ulaştığı ortaya çıkmıştır. Verilen cevaplar doğrultusunda yakın çevrede oturan kişilerin daha çok tercih ettiği bir park olduğu tespit edilmiştir.

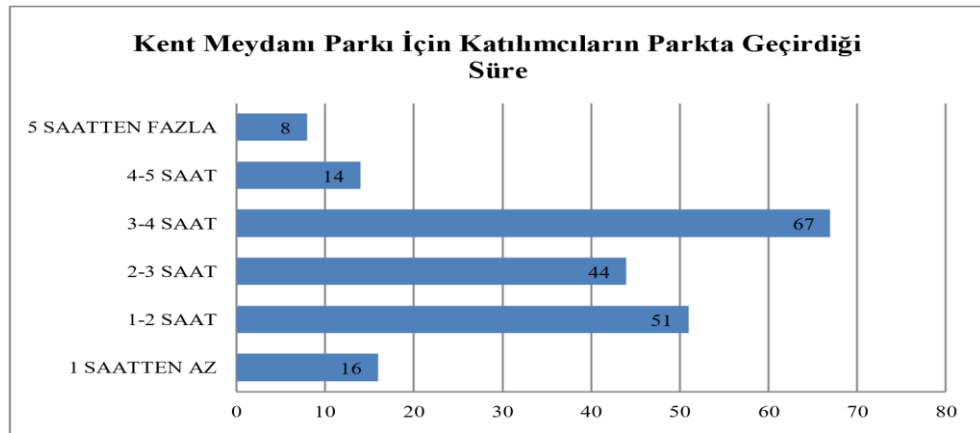
Katılımcıların alana ne sıklıkta gittiklerini belirten sorumuzun sonucunda çoğunluğun %29

(59 kişi) oranla alana haftada bir kez geldiği belirlenmiştir. Devamında ise katılımcıların %28 (57 kişi) ile ayda bir, %21 (43 kişi) ile haftada birkaç gün, %8 (16 kişi) ile 15 günde bir, %6 (11 kişi) ile 6 ayda bir, %5 (9 kişi) ile yılda bir, %2 (4 kişi) ile ilk defa geldim diyen olmuştur. Alana %1 oranla ise diğer seçeneğini işaretleyen 1 kişi vardır. Alanda mevcut olan donatı elemanları (çocuk oyun alanları, oturma birimleri gibi.) katılımcıları iyi yönde etkilemektedir. Özellikle çocuklu ailelerin park etmenlerinde etkili olmaktadır. (Şekil 4.11).



Şekil 4.11. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Alana Ne Sıklıkla Geldiğini Gösteren Dağılım

Alanda geçirilen süre sorulduğunda, katılımcıların kent meydanı parkında %34'ü (67 kişi) 3-4 saat zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.12).



Şekil 4.12. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Parkta Geçirdiği Süre

Ankete katılan bireylerin %25'i (51 kişi) 1-2 saat, %22'si (44 kişi) 2-3 saat, %8'i (16 kişi) 1 saatten az, %7'si (14 kişi) 4-5 saat, %4'ü (8 kişi) 5 saatten fazla zaman geçirdiklerini ifade etmişlerdir.

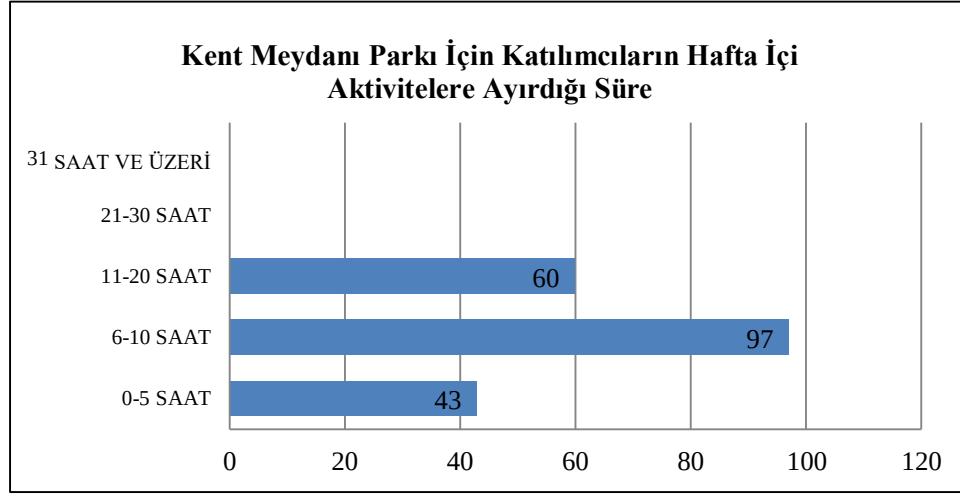
4.1.1.3. Rekreasyon etkinliklerin katılımına ilişkin bulgular

Diyarbakır kent halkının çoğunluğu, rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için farklı yerlere gittiklerini belirtmişlerdir. Herhangi bir yere gitmediğini belirtenlerin sayısı ise çok azdır. Rekreasyonel etkinlikte daha çok zaman ayırmak istediklerini, fakat zaman problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Rekreasyonel etkinliklere daha çok zaman ayıramamalarının sebepleri olarak serbest vaktin olmaması ve ekonomik nedenler, rekreasyonel etkinlikte bulunma isteğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Rekreasyonel etkinliklerde bulunmak istediğini belirtenlerin çoğunluğu, rekreasyonel etkinlikte bulunmak için ve yaz mevsiminde serinlemek için en çok deniz kıyısı alanları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı ise ormanlık alanları, rekreasyon için tercih edecekleri alan olarak belirtmektedir.

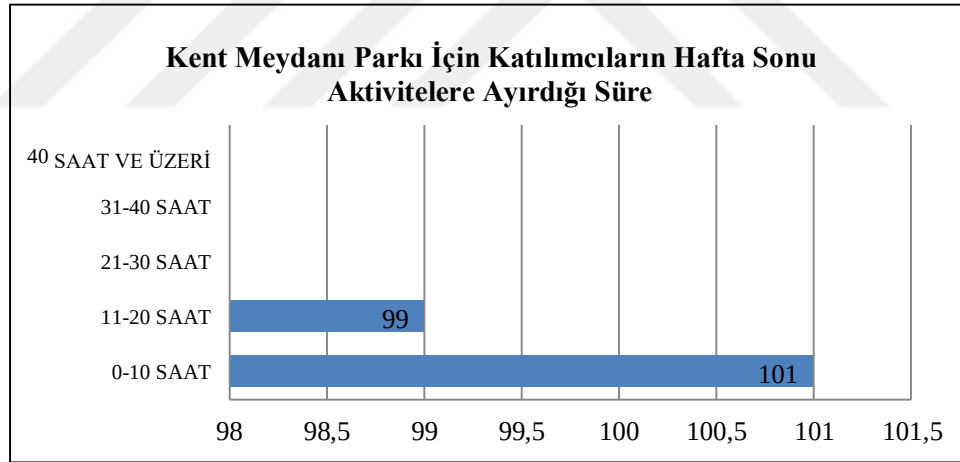
Rekreasyonel etkinliklere katılmadıklarını ve herhangi bir yere gitmediklerini belirten katılımcıların çoğunluğu, katılamamalarında en etkili olan faktörün, serbest vakit yetersizliği olduğunu belirtmektedirler. Rekreasyona katılamama nedenlerini diğer olarak belirtenler; genellikle rekreasyon alışkanlıklarının olmadığını, bir kısmı ise serbest vakitlerinde bahçelerini kullandıklarını ve herhangi bir alana gitmediklerini söylemektedirler. Yine aynı şekilde rekreasyon gereksinimi hissetmediğini söyleyenler arasında, bahçeli evlerde oturanların sayısı fazlalık göstermektedir. Bahçe sahibi olmayanların büyük bölümü ise rekreasyona katılamamalarında en etkili faktörün serbest vakit yetersizliği olduğunu belirtmiştir. Rekreasyon alışkanlığı olmaması da bahçe sahibi olmayan bir kısım katılımcı tarafından, rekreasyonel etkinlikte bulunmamada en etkili faktör olarak belirtilmiştir.

Kent Meydanı Parkında yapılan ankette alanda hafta içi geçirdikleri zaman katılımcılardan %49'unun (97 kişi) 6-10 saat arası, %30'unun (60 kişi) 11-20 saat arası, %21'inin (43 kişi) ise 0-5 saat arası zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır (Şekil 4.13).



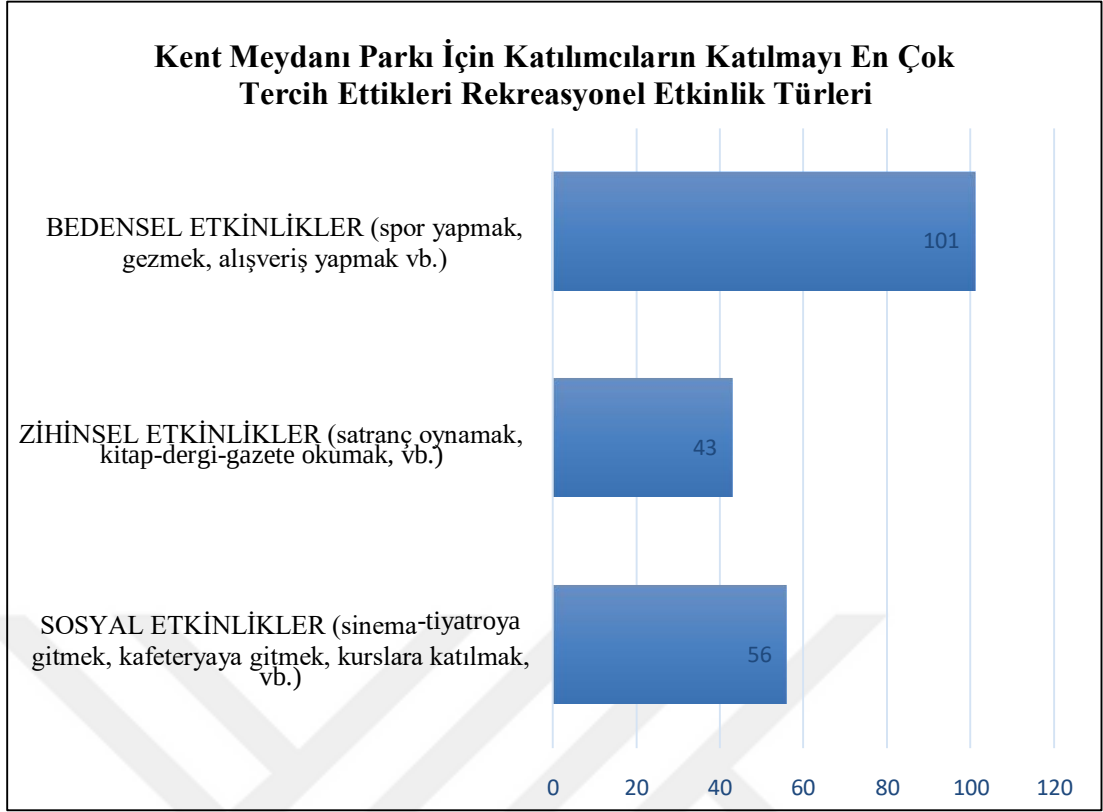
4.13. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcılar Hafta İçi Aktivitelere Ayırdığı Süre

Kent Meydanı Parkında yapılan ankette alanda hafta sonu geçirdikleri zaman katılımcılardan %50'sinin (101 kişi) 0-10 saat arası, %50'sinin (99 kişi) 11-20 saat arası zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır (Şekil 4.14).



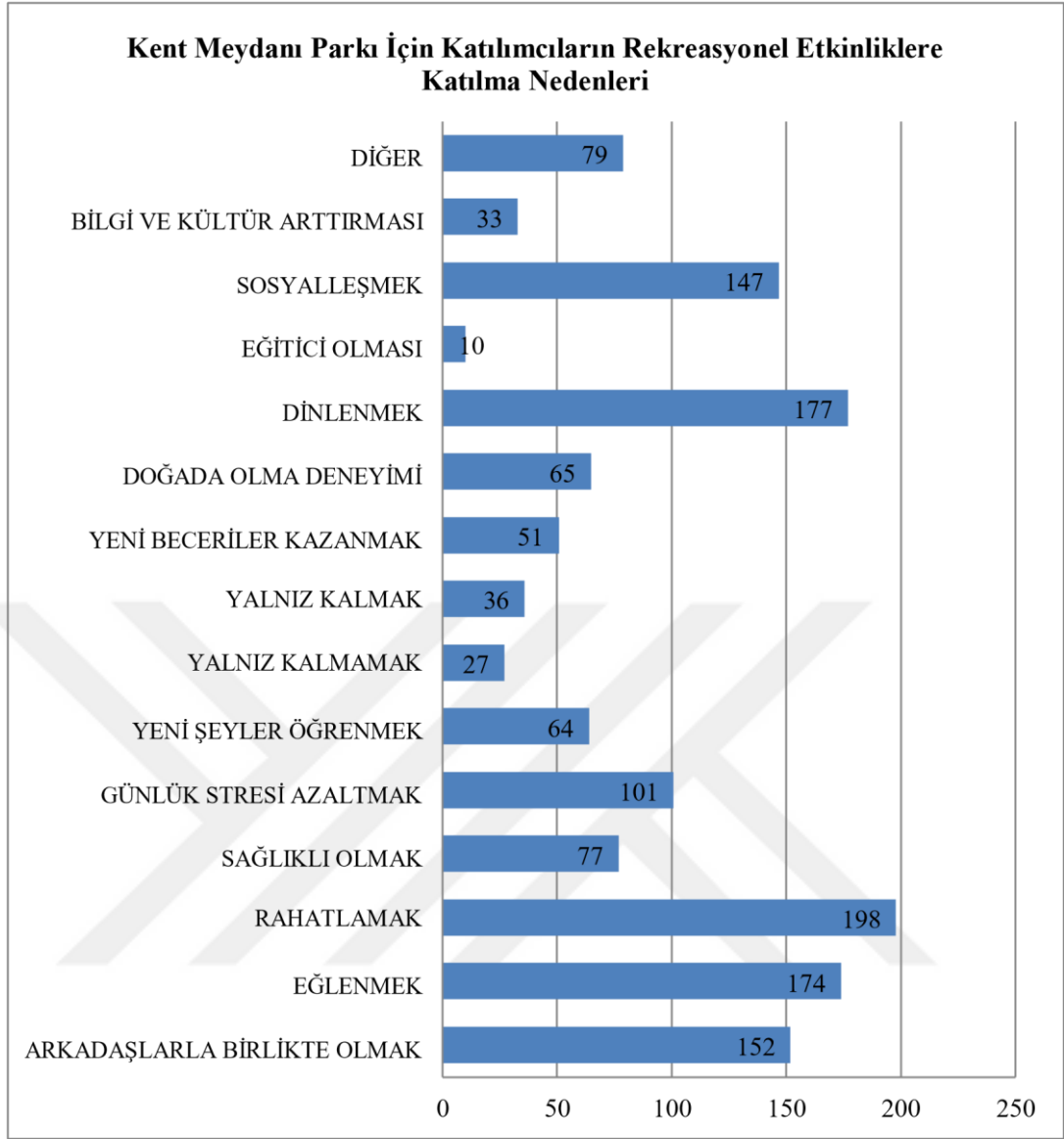
Şekil 4.14. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Hafta Sonu Aktivitelere Ayırdığı Süre

Kent parkında yapılan ankette, bedensel etkinliklerin çoğunluk tarafından tercih edildiği görülmüştür. Ankete katılan katılımcıların %50'si (101 kişi) bedensel etkinlikleri (spor yapmak, gezmek, alışveriş yapmak vb.), %28'i (56 kişi) sosyal etkinlikleri (tiyatroya gitmek, kafeteryaya gitmek, kurslara katılmak vb.), %22'si (43 kişi) ise zihinsel etkinlikleri (satranç oynamak ve kitap, dergi, gazete okumak vb.) tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.15).



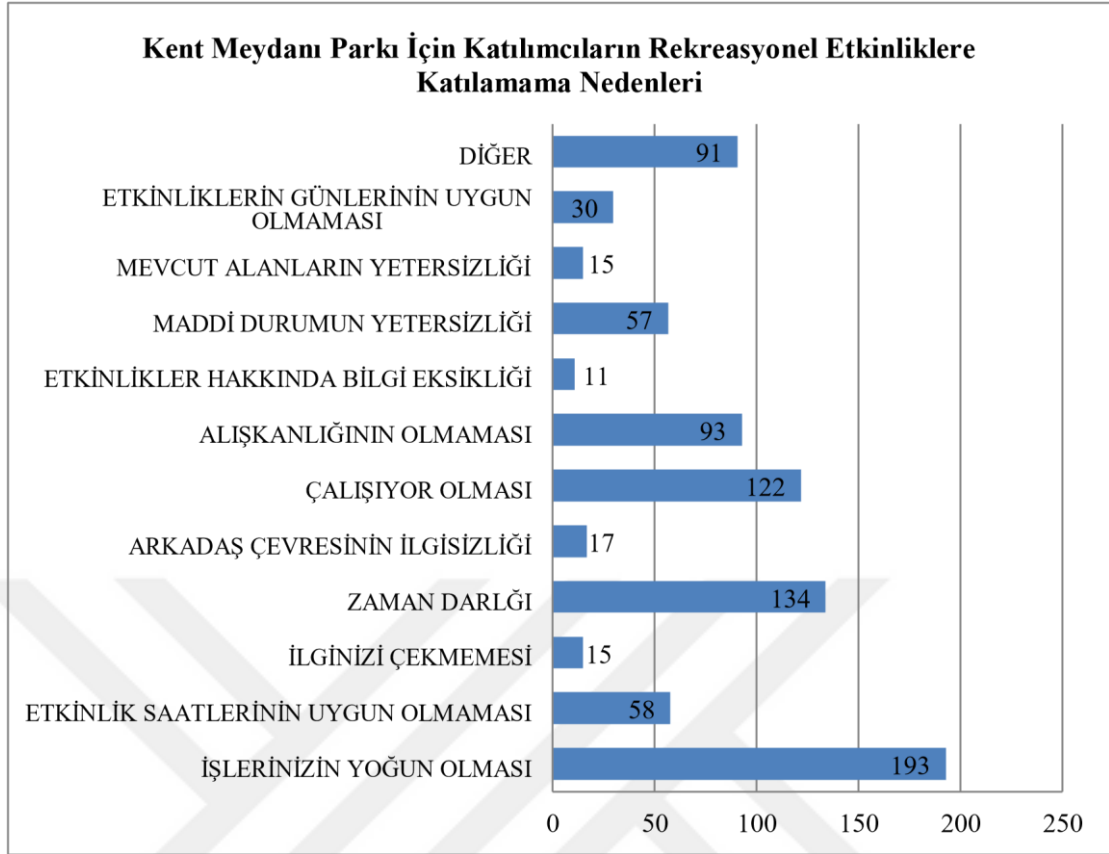
Şekil 4.15. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Katılmayı En Çok Tercih Ettikleri Rekreatif Etkinlik Türleri

Rekreatif etkinliklere katıldıklarını belirten deneklerin bu etkinliklere katılma nedenleri, en çok %14 (198 kişi) oranla, rahatlamak olduğu görülmüştür. Birçok kişi günlük iş hayatı stresinden uzak kalmak için bu alanı rahatlamak için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların rahatlamaktan sonra en çok %13'ü (177 kişi) oranla dinlenmek için alana gittiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan alana %12'si (174 kişi) eğlenmek, %11'i (152 kişi) arkadaşlarla birlikte gitmek, %10'u (147 kişi) sosyalleşmek, %7'si (101 kişi) günlük stresi azaltmak, %6'sı (79 kişi) diğer, %5'i (64 kişi) yeni şeyler öğrenmek, %5'i (65 kişi) doğada olma deneyimi, %5'i (77 kişi) sağlıklı olmak, %4'ü (51 kişi) yeni beceriler kazanmak, %3'ü (36 kişi) yalnız kalmak, %2'si (27 kişi) yalnız kalmamak, %2'si (33 kişi) bilgi ve kültür artırması için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir (Şekil 4.16).



Şekil 4.16. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Rekreatsyonel Etkinliklere Katılma Nedenleri

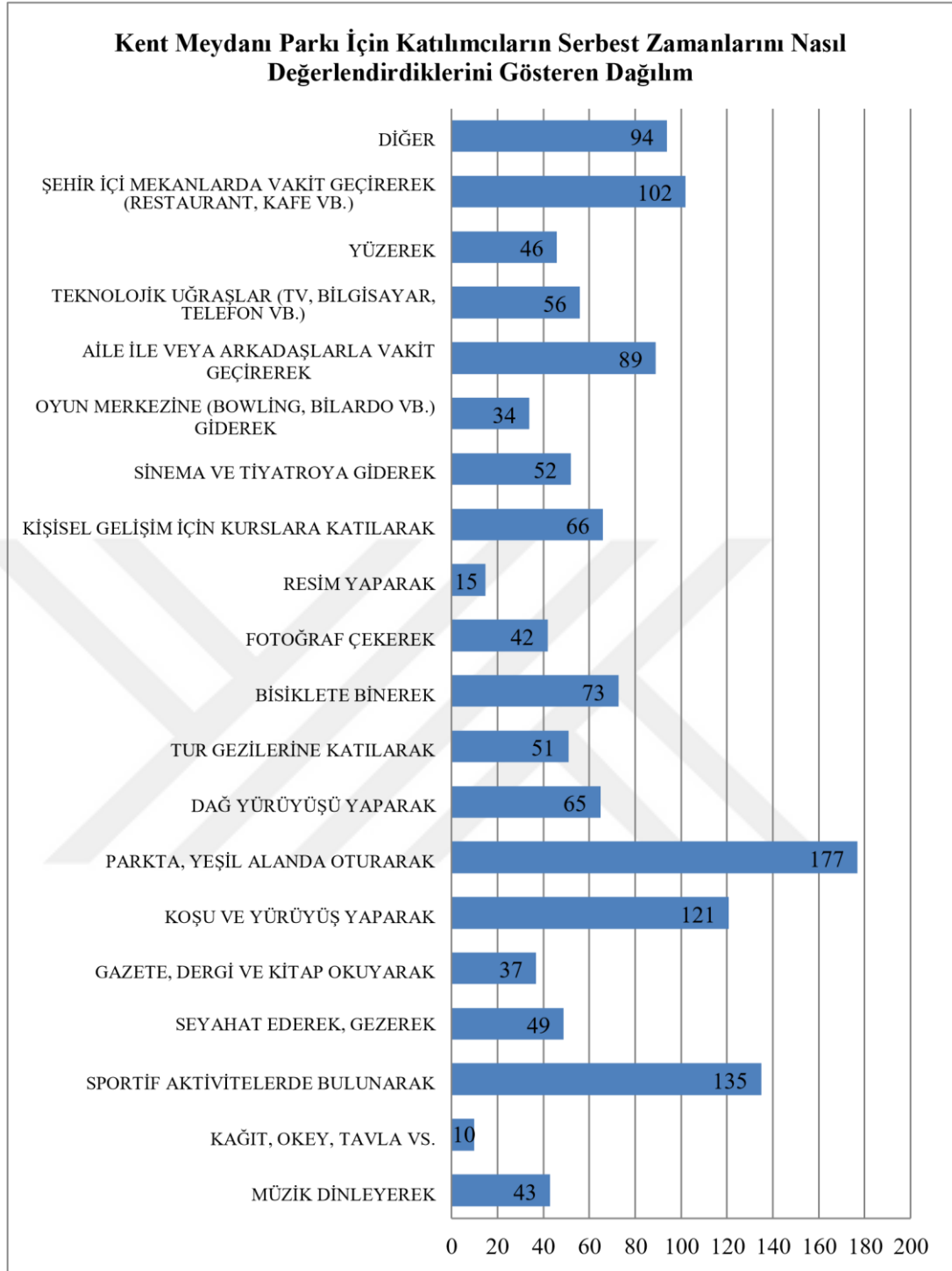
Rekreatsyonel etkinliklere katılmadıklarını belirten deneklerin bu etkinliklere katılmama nedenleri en çok %23 (193 kişi) oranla işlerinin yoğun olmasını öne sürdükleri görülmüştür. Katılımcıların %16'ı (134 kişi) zaman darlığı yüzünden, %15'ü (122 kişi) çalışıyor olduğu için, %11'u (93 kişi) alışkanlıklarının olmamasından, %11'u (91 kişi) diğer nedenlerden, %7'i (58 kişi) etkinlik saatlerinin uygun olmamasından, %7'si (57 kişi) maddi durumun yetersizliğinden, %3'sü (30 kişi) etkinlik günlerinin uygun olmamasından, %2'ü (17 kişi) arkadaş çevresinin ilgisizliğinden, %2'si (15 kişi) mevcut alanların yetersizliğinden, %2'si (15 kişi) ilgisinin çekmemesinden, %1'i (11 kişi) etkinlikler hakkında bilgi eksikliği gibi sebeplerden dolayı rekreatsyonel etkinlikler katılamama nedenlerini ifade etmişlerdir. (Şekil 4.17).



Şekil 4.17. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Rekreatif Etkinliklere Katılamama Nedenleri

Ankete katılanların serbest vakitlerini nasıl değerlendirdiklerine yönelik soruya verdikleri cevap dağılımları Şekil 4.18’de görüldüğü şekildedir. Ankete katılan deneklerden serbest vakitlerini parkta ve yeşil alanda oturarak geçirdiğini belirtenlerin oranı %13 (177 kişi) en fazladır. Daha sonra sportif aktivitelerde bulunarak %10 (135 kişi) geçirdiğini belirtenler gelmektedir.

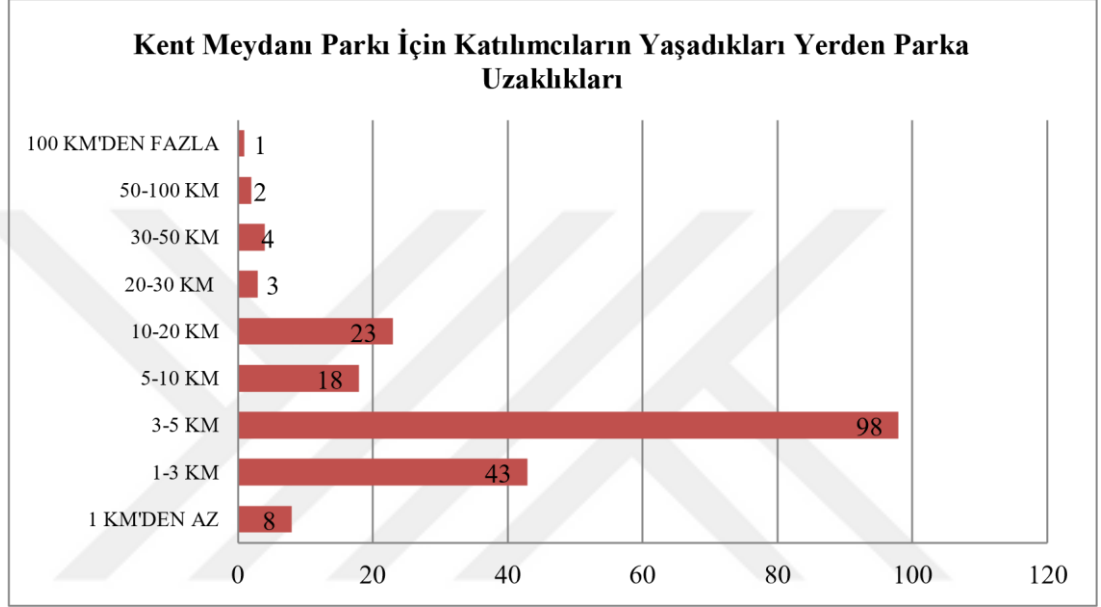
Katılımcılar serbest zamanlarını; müzik dinleyerek %3 (43 kişi), seyahat ederek, gezerek %4 (49 kişi), bisiklete binerek %5 (73 kişi), kişisel gelişim için kurslara katılarak %5 (66 kişi), oyun merkezine giderek %3 (34 kişi), teknolojiyle uğraşarak %4 (56 kişi), şehir içi mekânlarda vakit geçirerek %8 (102 kişi), kafede oyun oynayarak (kâğıt, okey, tavla) %1 (10 kişi), okuma yaparak (gazete, kitap, dergi) %3 (37 kişi), dağ yürüyüşü yaparak %5 (65 kişi), fotoğraf çekerek %3 (42 kişi), koşu ve yürüyüş yaparak %9 (121 kişi), tur gezilerine katılarak %4 (51 kişi), resim yaparak %1 (15 kişi), sinema veya tiyatroya giderek %4 (52 kişi), aile ile veya arkadaşları ile vakit geçirerek %7 (89 kişi), yüzerek %3 (46 kişi) ve diğer serbest zaman aktiviteleri %7 (94 kişi) yaparak değerlendirmektedirler (Şekil 4.18).



Şekil 4.18. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Serbest Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiklerini Gösteren Dağılım

4.1.1.4. Rekreatyonel eğilim ve taleplerine ilişkin bulgular

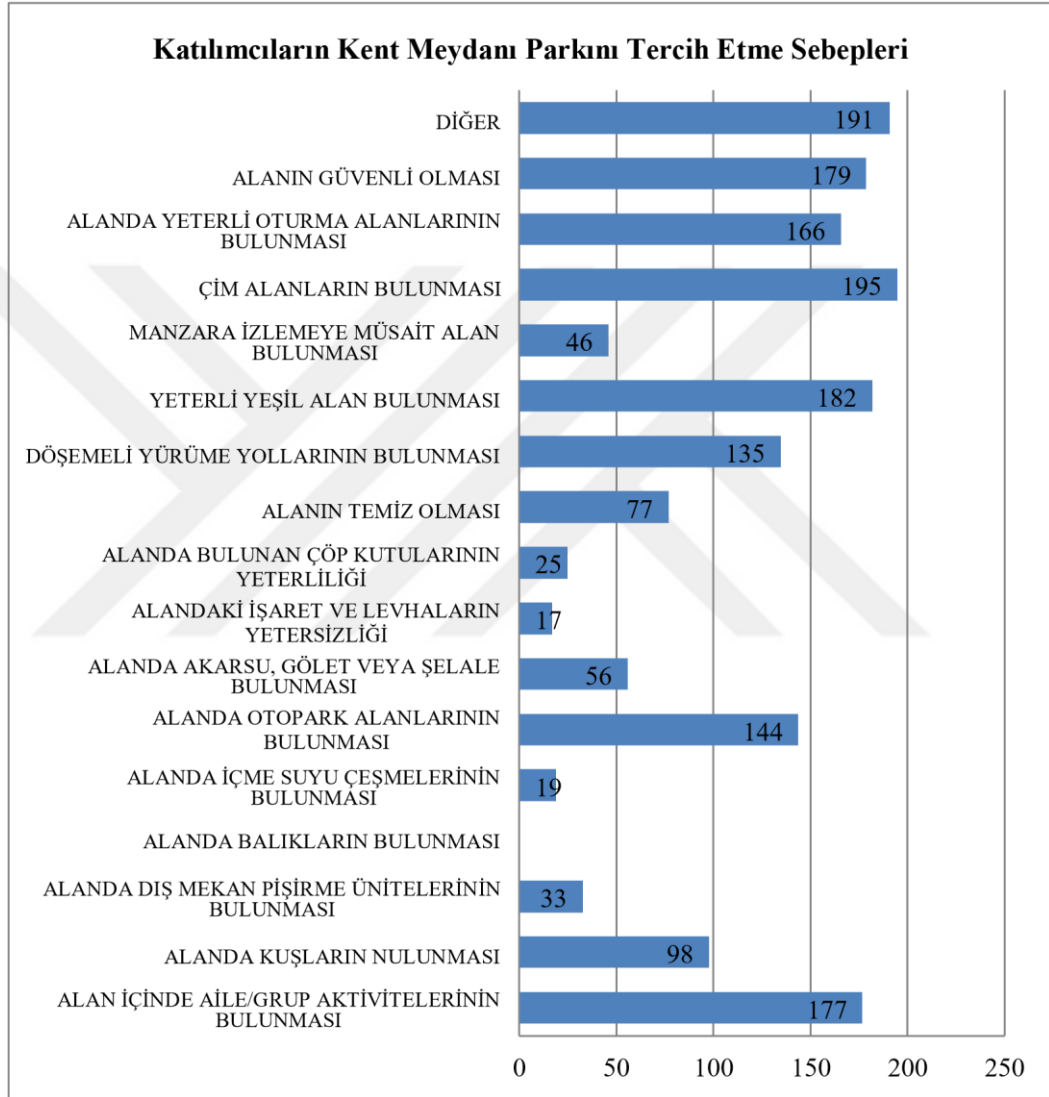
Kent meydanı parkında yapılan ankette, katılımcıların yaşadıkları yerden parka uzaklıkları sorulduğunda; çoğunluk olarak %49'u (98 kişi) 3-5 km tespit edilmiştir. Ankete katılan katılımcıların %21'i (43 kişi) 1-3 km, %11'i (23 kişi) 10-20 km, %9'u (18 kişi) 5-10 km, %4'ü (8 kişi) 1 km'den az, %2'si (4 kişi) 30-50 km, %2'si (3 kişi) 20-30 km, %1 'i (2 kişi) 50-100 km, %1'i (1 kişi) ise 100 km'den fazla mesafelerden alana gittiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.19).



Şekil 4.19. Kent Meydanı Parkı İçin Katılımcıların Yaşadıkları Yerden Parka Uzaklıkları

Katılımcıların parkı tercih etme sebeplerinden en etkili %11 (195 kişi) ile çim alanların bulunması olmuştur. Alana gelen kullanıcılar ankette belirtmediğimiz diğer seçeneğini işaretleyerek %11'lik (191 kişi) kısmı oluşturmuşlardır. Bunların dışında ise %10 (182 kişi) oranında yeterli yeşil alan bulunmasını öne sürmüşlerdir. Katılımcılar bir parkta olması gerekenin yeşil bir alan olduğunu vurgulamışlardır. Alana gelen kişilerin güvenliğini ele alırsak %10'u (179 kişi) alanın güvenli olduğunu belirtmiştir. Alanın içinde aile ve grup aktivitelerinin bulunduğu belirten %10'luk (177 kişi) kısım bulunmaktadır. Kişiler parkın bu yönünün çok sevdiklerini vurguladılar. Yine %10'luk (166 kişi) kısım alanda yeterli miktarda oturma alanlarının bulunduğunu belirtmişlerdir. Alana gitmek için çeşitli araçlar kullanılmakta olup, özellikle özel araçlarıyla alana giden kişiler için otopark ihtiyacını göz önünde bulundurursak katılımcılardan %8'i (144 kişi) alanın otopark yönünden yeterli olduğunu düşünmektedirler. Devamında %8'i (135 kişi) döşemeli yürüme alanlarının bulunmasını, %6'sı (98 kişi) alanda kuşların olmasını, %4'ü (77 kişi) alanın temizliğine dikkat edilmesini,

%3'ü (56 kişi) alanda akarsu, gölet veya şelale olmasını, %3'ü (46 kişi) manzara izlemeye müsait olduğunu, %2'si (33 kişi) alanda dış mekân pişirme ünitelerinin bulunmasını, %1'i (25 kişi) alandaki çöp kutularının yeterliliğini, %1'i (19 kişi) alanda içme suyu çeşmelerinin bulunmasını, %1'i (17 kişi) işaret levhalarının yeterliliğini sevdiklerini belirttiler. Alanı tercih etme sebeplerinin başında bunlar yer almaktadır. Son olarak alanda balık bulunmadığı için ankette yer alan parkta balık bulunması seçeneğini hiç kimse seçmemiştir (Şekil 4.20).

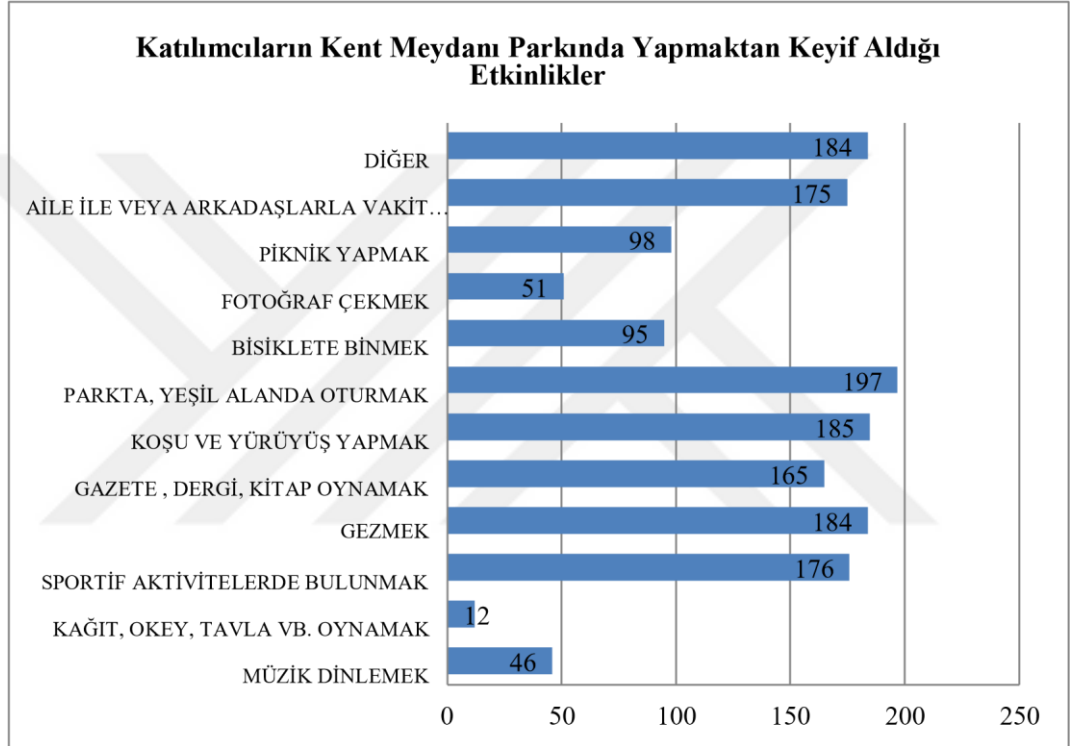


Şekil 4.20. Katılımcıların Kent Meydanı Parkını Tercih Etme Sebepleri

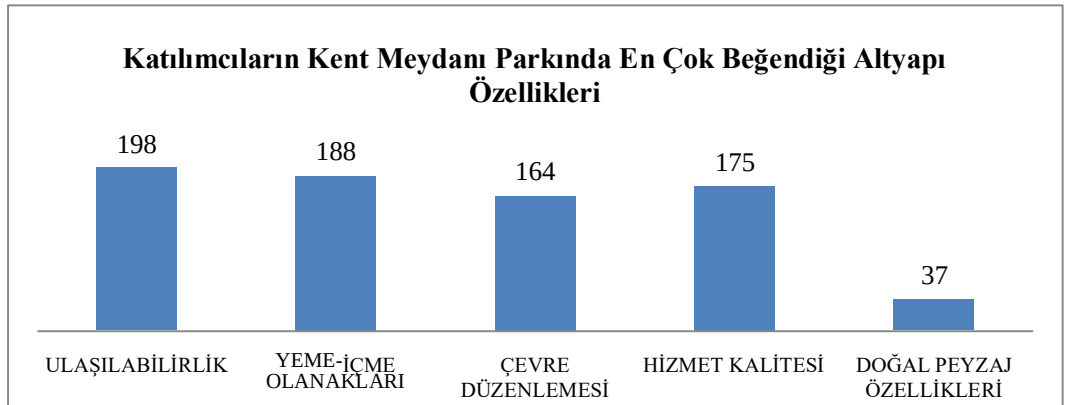
Ankete katılımcıların %13'ü (197 kişi) parkın yeşil alanlarında oturmaktan keyif aldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %12'si (185 kişi) alanda koşu ve yürüyüş yapmayı, %12'si (184 kişi) alanda gezmeyi, %12'si (184 kişi) diğer etkinlikleri, %11'i (176 kişi) sportif faaliyetlerde bulunmayı, %11'i (175 kişi) aile ve arkadaşlarla vakit geçirmeyi, %10'u (165 kişi) gazete, dergi ve kitap okumayı, %6'sı (98 kişi) piknik yapmayı, %6'sı (95 kişi) bisiklete

binmeyi, %3'ü (51 kişi) fotoğraf çekmeyi, %3'ü (46 kişi) müzik dinlemeyi, %1'i (12 kişi) kâğıt, tavla ve okey oynamayı sevdiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.21).

Katılımcılardan %26'sı (198 kişi) parkın ulaşılabilirliği seçerek parkın en beğendikleri yönü olduğunu ortaya koymuşlardır. Ulaşılabilirlikten sonra %25'i (188 kişi) yeme-içme alanlarının olanaklarını sevdiklerini belirtmişlerdir. Devamında ise %23'ü (175 kişi) hizmet kalitesini, %21'i (164 kişi) çevre düzenlemesini, %5'i (37 kişi) ise doğal peyzaj özelliklerini beğendiklerini ifade etmişlerdir (Şekil 4.22).

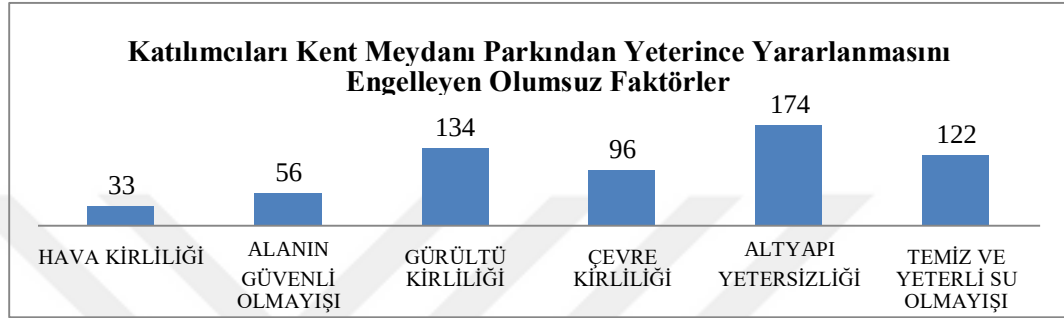


Şekil 4.21. Katılımcıların Kent Meydanı Parkında Yapmaktan Keyif Aldığı Etkinlikler



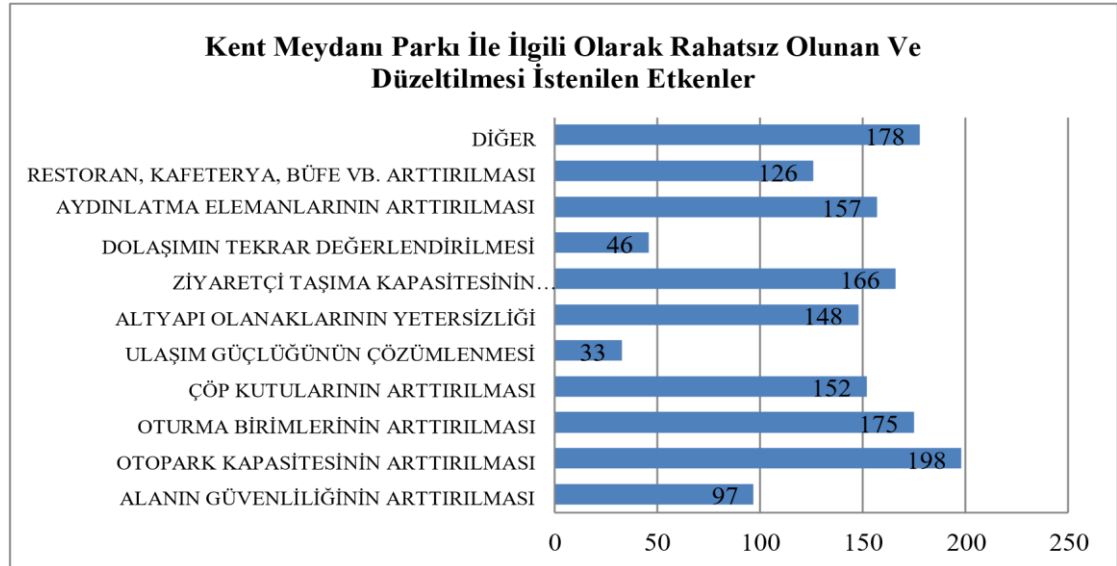
Şekil 4.22. Katılımcıların Kent Meydanı Parkında En Çok Beğendiği Altyapı Özellikleri

Katılımcılardan %28'i (174 kişi) altyapı yetersizliğinin en çok olumsuz yönde parkı etkilediğini düşünmektedirler. Daha sonra ise %22'lik (134 kişi) kısım parkın gürültüye maruz kaldığını belirtmişlerdir. Kent meydanı parkının konumu merkezde olduğu için bu durumu desteklemektedir. Kişilerden %20'si (122 kişi) parkta temiz ve yeterli su olmamasından, %16'sı (96 kişi) çevre kirliliğinden, %9'u (56 kişi) alanın güvenli olmadığından, %5'i (33 kişi) ise hava kirliliğinden dolayı parktan yeteri kadar faydalanamadıklarını belirtmişlerdir (Şekil 4.23).



Şekil 4.23. Katılımcıların Kent Meydanı Parkından Yeterince Yararlanmasını Engelleyen Olumsuz Faktörler

Yapılan ankette, kent meydanı parkındaki otopark kapasitesinin artırılması istenmiştir. Kişiler alana geldikleri zaman otopark sıkıntısı çektiklerini ve bu problemin çözülmesini istediklerini vurgulamışlardır (Şekil 4.24).



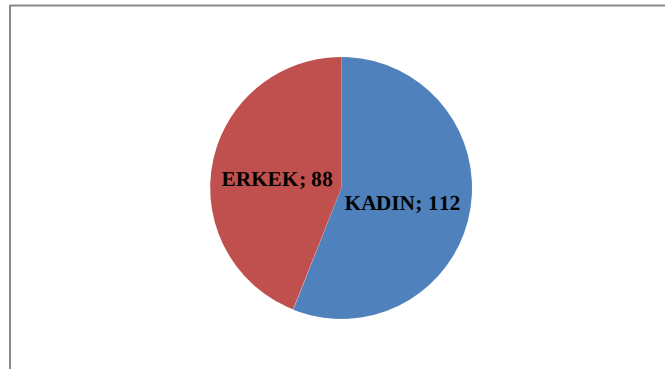
Şekil 4.24. Kent Meydanı Parkı İle İlgili Olarak Rahatsız Olunan Ve Düzeltilmesi İstenilen Etkenler

Buna bağılı olarak %13 (198 kişi) ile en yüksek oranı elde ettiler. Katılımcılardan %12'si (175 kişi) oturma birimlerinin arttırılmasını, %11'i (166 kişi) ziyaretçi taşıma kapasitesinin düzenlenmesini, %11'i (157 kişi) aydınlatma elemanlarının arttırılmasını, %10'u (152 kişi) çöp kutularının arttırılmasını, %9'u (126 kişi) restoran, kafe, büfe ve vb. alanların arttırılmasını, %7'si (97 kişi) alanın güvenliğini arttırılmasını, %3'ü (46 kişi) dolaşımının tekrar değerlendirilmesini, %2'si (33 kişi) ulaşım güçlüğü'nün çözümlenmesini istemişlerdir. Bunların dışında bazı katılımcılar diğere seçeneğı ile %12 (178 kişi) oranıyla farklı isteklerde bulunmuşlardır. Bunlar çocuk oyun alanı için farklı elemanların gelmesini ve alanın küçük çocuklara da hitap etmesini istemişlerdir.

4.1.2. Nevroz Parkının anket verileri

4.1.2.1. Kullanıcıların bireysel özellikleri

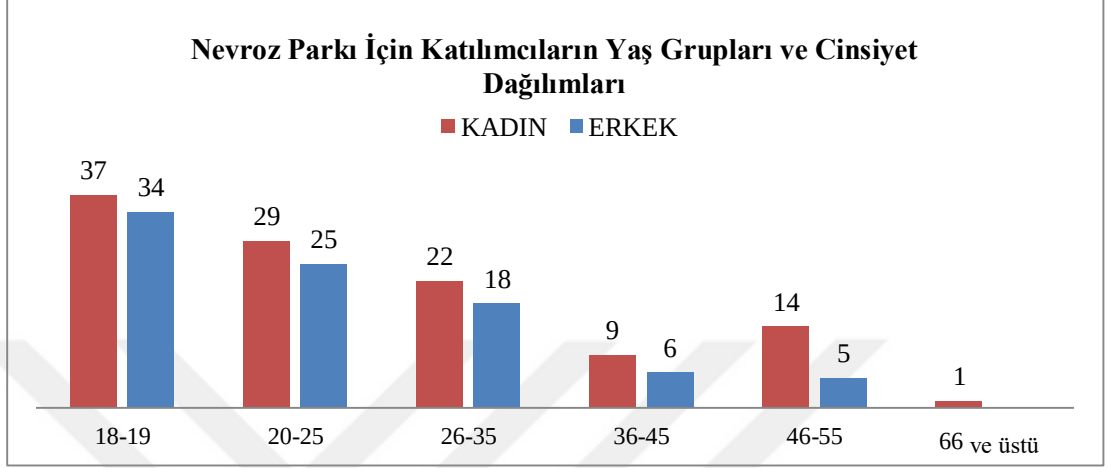
Kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim, meslek, gelir durumu gibi bireysel ve sosyo-ekonomik özellikleri, rekreasyon alanı seçiminde ve yapılan rekreasyon alanlarında oldukça etkilidir. Bu özellikler rekreasyon katılımını sınırlandırmakta ya da arttırmakta, yönlendirmekte, zevklerin oluşmasını etkilemekte yani doğrudan ya da dolaylı olarak rekreasyonel alışkanlıklara etki etmektedir. Bu nedenle bireysel özelliklerin belirlenmesi, önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında uygulanan anketlerin, katılımcıların yaş ve cinsiyet gruplarına göre dağılımları Şekil 4.25'te görüldüğü gibidir.



Şekil 4.25. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Cinsiyet Durumu

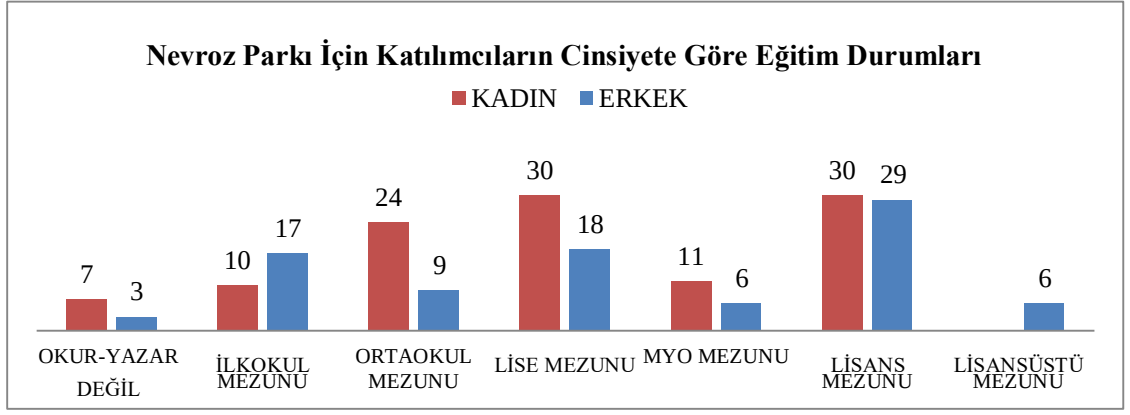
Nevroz Parkında yapılan ankete 112 kişi (%56) kadın, 88 kişi (%44) erkek katılmıştır. Ankette kadınlarda en çok 18-19 yaş grubunda yer alanlar 37 kişi (%33), en az 66 ve üstü yaş grubundakiler 1 kişi (%1) olarak temsil edilmektedir. Yine aynı biçimde ankete katılan

erkeklerde en çok 18-19 yaş grubunda yer alanlar 34 kişi (%39), 66 ve üstü yaş grubundakiler ise hiç bulunmamaktadır. Ankete katılan kadın ve erkeklerin büyük çoğunluğu 18-19 yaş grubunda yer almaktadır. (Ankette en çok 18-19 yaş grubunda yer alanlar 71 kişi (%35), en az 66 ve üstü yaş grubundakiler 1 kişi (%1) olarak temsil edilmektedir (Şekil 4.26).



Şekil 4.26. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Yaş Grupları Ve Cinsiyet Dağılımları

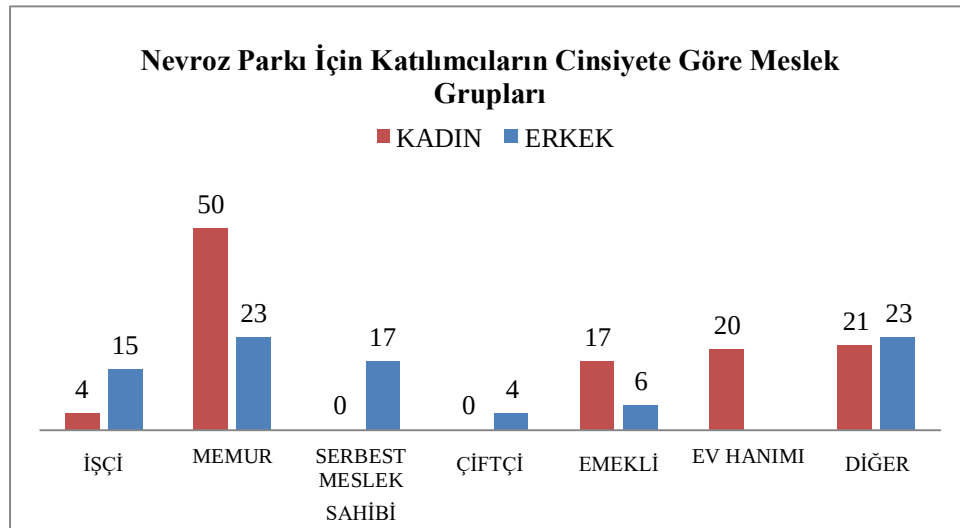
Ankete katılan kadınların eğitim durumlarına bakıldığında %27 (30 kişi) ile lisans eğitimi ve %27 (30 kişi) Lise eğitimi alanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. %21 (24 kişi) ile ortaokul eğitimi, %10 (11 kişi) ile meslek yüksekokul mezunu, %9 (10 kişi) ile ilkokul mezunu ve %6 (7 kişi) ile okuryazar olmayanlar takip etmektedir. Lisansüstü eğitim mezunu kimse bulunmamaktadır. Ankete katılan erkeklerin eğitim durumlarına bakıldığında, %33 (29 kişi) ile lisans eğitimi alanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Devamında ise %21 (18 kişi) ile lise eğitimi, %19 (17 kişi) ile ilkokul eğitimi, %7 (6 kişi) ile meslek yüksekokul ve %7 (6 kişi) lisansüstü eğitimi takip etmektedir. %3 (3 kişi) ile en az oranı ise okuryazar olmayanlar oluşturmaktadır. Ankete katılan kadın ve erkelerin toplamına bakıldığında çoğunluk %30 (59 kişi) ile lisans eğitimi alan kişilerden oluşmaktadır. Şekil 4.27’de eğitim durumlarının cinsiyete göre dağılımı görülmektedir.



Şekil 4.27. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Cinsiyete Göre Eğitim Durumları

Ankete katılanların büyük çoğunluğunun bekâr olduğu görülmektedir. Katılımcıların %43'ü (87 kişi) evli, %57'si (113 kişi) bekâr olduğunu belirtmiştir.

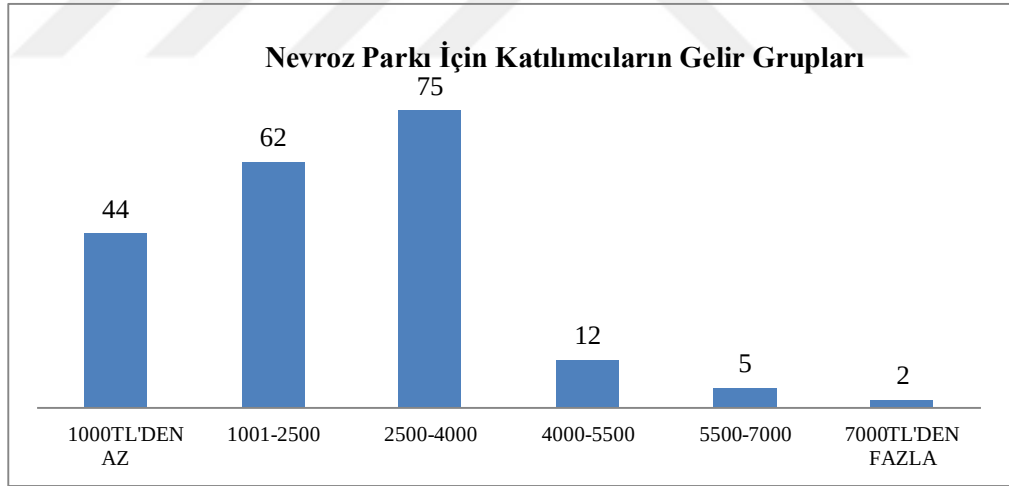
Meslek grupları incelendiğinde ankete katılanlar kadınlarda en fazla oranı, memurların 50 kişi (%45) oluşturduğu görülmektedir. Erkeklerde ise en fazla oranı memurların 23 kişi (%26) ile oluşturduğu görülmektedir. Ankete katılan kadın ve erkeklerde meslek grubunda en fazla oran %36 (73 kişi) ile memurlardan oluşturmaktadır. Erkeklerde en az oran çiftçi grubunda %5 (4 kişi) ile yer almaktadır. Erkeklerde ev hanımı seçeneği yok kabul edilmiştir. Kadınlarda ise en az oranı serbest meslek ve çiftçi oluşturmaktadır (Şekil 4.28).



Şekil 4.28. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Cinsiyete Göre Meslek Grupları

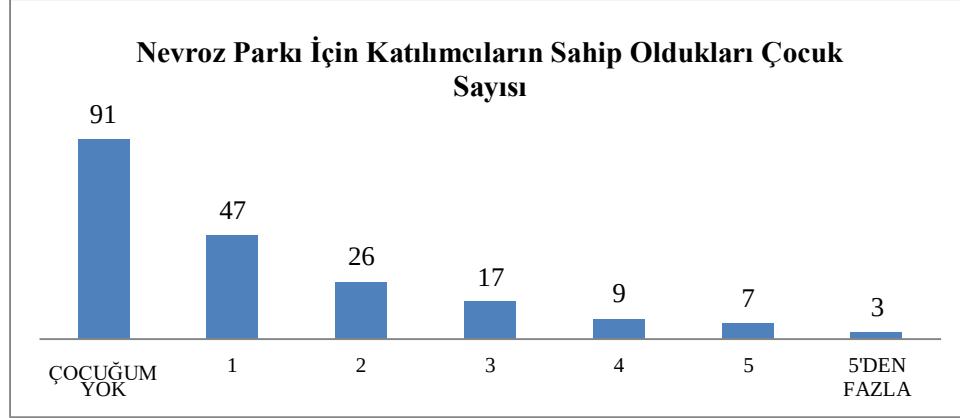
Anketin konutlarda ve sahada uygulanma olasılığını memur grubunu artırmakla birlikte, hafta sonu yapılan anketlerde değişik meslek gruplarının da ankete dahil olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca evli bireyler rekreasyon alışkanlıklarından bahsederken çoğu aktiviteye genellikle eşi ile ya da ailece katıldıklarını belirtmektedir. Diğer meslek gruplarının dağılımı ise şöyledir; memurlar tüm katılımcıların %36'sını (73 kişi), diğer seçeneği %22'sini (44 kişi), emekliler %12'sini (23 kişi), ev hanımları %10'unu (20 kişi), serbest meslek sahipleri (17 kişi) ve işçiler (19 kişi) %9'unu, çiftçiler ise %2'sini (4 kişi) oluşturmaktadır. Diğer cevabını verenlerin öğrenci veya farklı işlerde çalışan kişiler olduğu görülmektedir.

Katılımcılara aylık durumları sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaba göre ankete katılan Diyarbakır kent halkının büyük çoğunluğunun anne, baba ve çocuklardan ibaret çekirdek aile olduğu görülmektedir. Geliri 2500-4000 TL arasında olan katılımcıların %37'si (75 kişi) çoğunluğu oluşturmaktadır. Kişilerin geliri 1001-2500 TL arasında olan katılımcıların %31 (62 kişi), 1000 TL'den az olan katılımcıların %22 (44 kişi), 4000-5500 arasında olan katılımcıların %6 (12 kişi), 5500-7000 TL arasında olan katılımcıların %3 (5 kişi), 7000 TL'den fazla olan katılımcıların %1 (2 kişi) olduğu görülmektedir (Şekil 4.29).



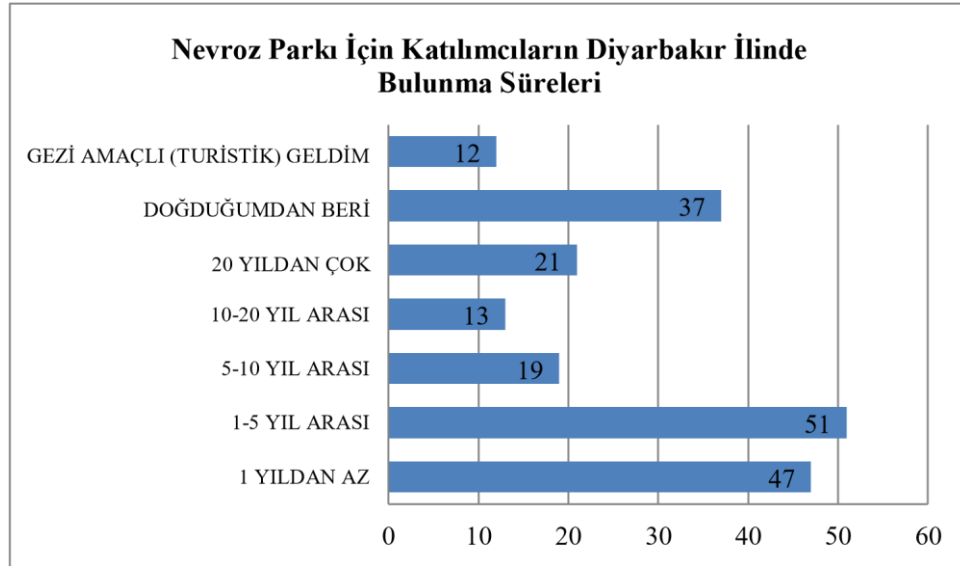
Şekil 4.29. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Gelir Grupları

Katılımcılara çocuk sayıları sorulduğunda %45'i (91 kişi) çocuğum yok cevabı ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Katılımcılardan %2'si (3 kişi) 5'den fazla çocuğunun olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %23'ü (47 kişi) ise tek çocuğum var cevabını vermiştir. Çocuk sahibi olan katılımcılar arasında 2 çocuklu olanların %13'ü (26 kişi), 3 çocuk sahibi olanların oranı %8'i (17 kişi), 4 çocuk sahibi olanların %5'i (9 kişi), 5 çocuk sahibi olanların %4'ü (7 kişi) olduğu görülmektedir (Şekil 4.30).



Şekil 4.30. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Sahip Oldukları Çocuk Sayısı

Yapılan ankette katılımcıların Diyarbakır'da bulunma süreleri sorulduğunda 1-5 yıl arası Diyarbakır'da yaşadığını söyleyen %26 oranla (51 kişi) çoğunluğu oluşturmaktadır. Bireylerden Diyarbakır'da 1 yıldan az sürede yaşayan %24'ünü (47 kişi), doğduğundan itibaren Diyarbakır'da yaşayan %18'i (37 kişi), 20 yıldan fazla yaşayan %10'unu (21 kişi), 5-10 yıl arası yaşayan %10'u (19 kişi), 10-20 yıl arası yaşayan %6'sını (13 kişi), gezi amaçlı gelen kişiler ise %6'sını (12 kişi) oluşturmaktadır (Şekil 4.31).

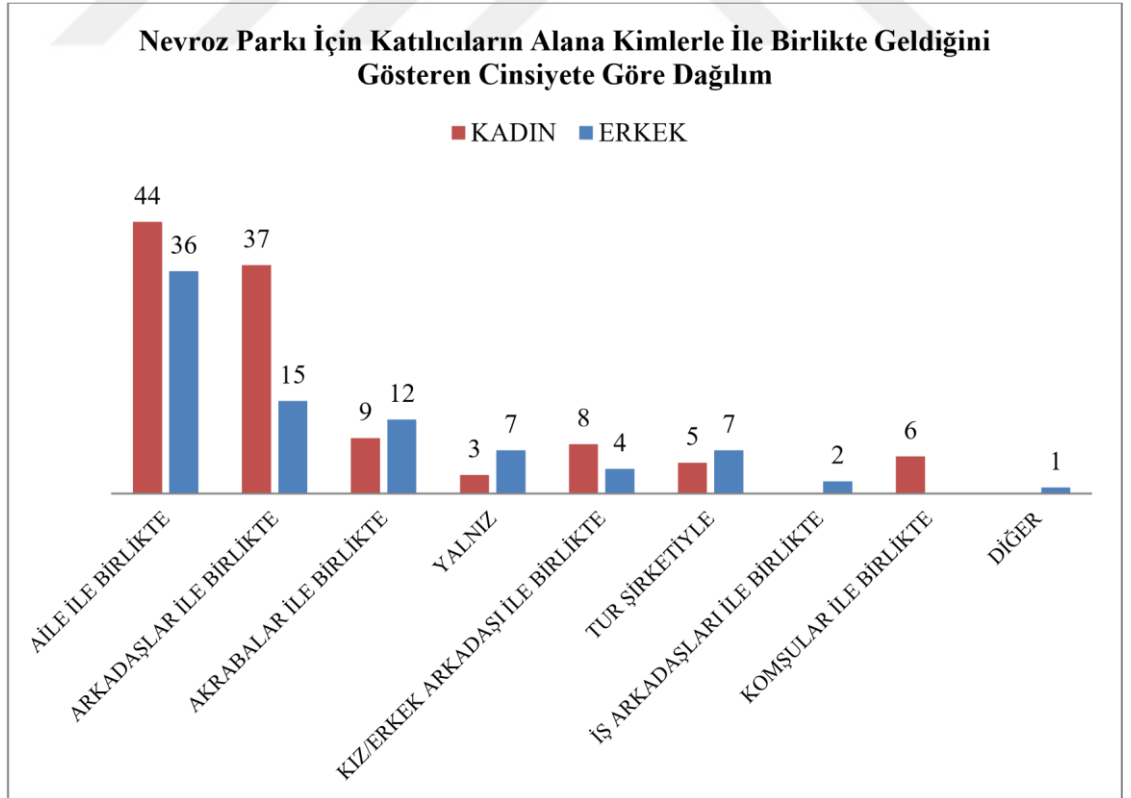


Şekil 4.31. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Diyarbakır İlinde Bulunma Süreleri

4.1.2.2. Alana ulaşım ilişkili bulgular

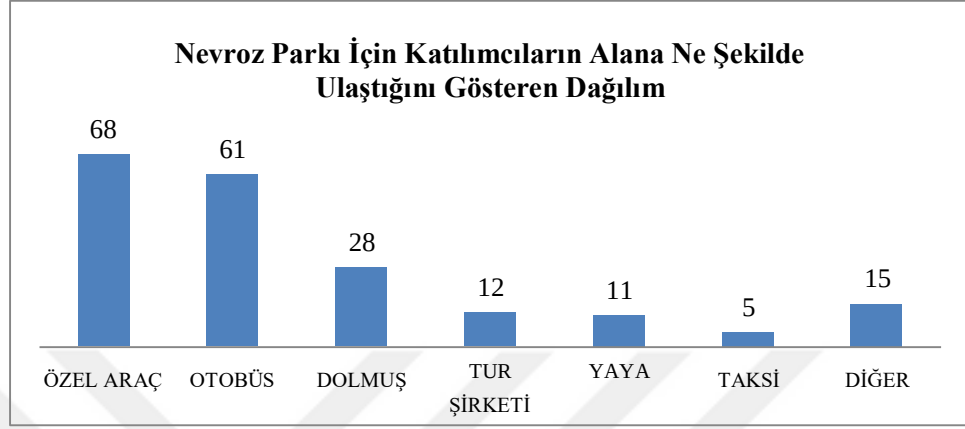
Diyarbakır kent halkına yapılmış olan ankette alana kimlerle gittikleri sorulduğunda alınan cevaplar şu şekilde olmuştur. Kadınlarda %39'u (44 kişi) ailesi ile geldiğini söyleyerek en yüksek oranı elde etmiştir. Alana arkadaşları ile birlikte %33 (37 kişi), akrabaları ile birlikte %8 (9 kişi), kız-erkek arkadaşı ile birlikte %7 (8 kişi), komşular ile birlikte %5 (6 kişi), tur şirketi ile birlikte %5 (5 kişi), yalnız olarak ise %3 (3 kişi) oranındadır. Kadınlarda iş arkadaşlarıyla alana giden bulunmamaktadır. Yapılan anket sonucunda kadınlar yakın çevresi ile alanda vakit geçirmekten hoşlanmaktadırlar. Erkeklerin ise %43'ü (36 kişi) ailesi ile geldiğini söyleyerek kadınlardan daha düşük bir oran elde etmiştir. Alana arkadaşları ile birlikte %18 (15 kişi), akrabaları ile birlikte %14 (12 kişi), tur şirketi ile %8 (5 kişi), yalnız olarak %8 (3 kişi), kız-erkek arkadaşı ile birlikte %5 (4 kişi), iş arkadaşları ile birlikte %3 (2 kişi), diğer seçeneği ile %1 (1 kişi) oranındadır. Bunların dışında erkekler alana komşuları ile birlikte gelmediklerini söylediler.

Yapılan ankette kadın ve erkeklerin toplamına bakıldığında zaman %41 (80 kişi) oranla alana ailesi ile birlikte gelmeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır (Şekil 4.32).



Şekil 4.32. Nevroz Parkı İçin Katılımcılarının Alana Kimler İle Birlikte Geldiğini Gösteren Dağılım

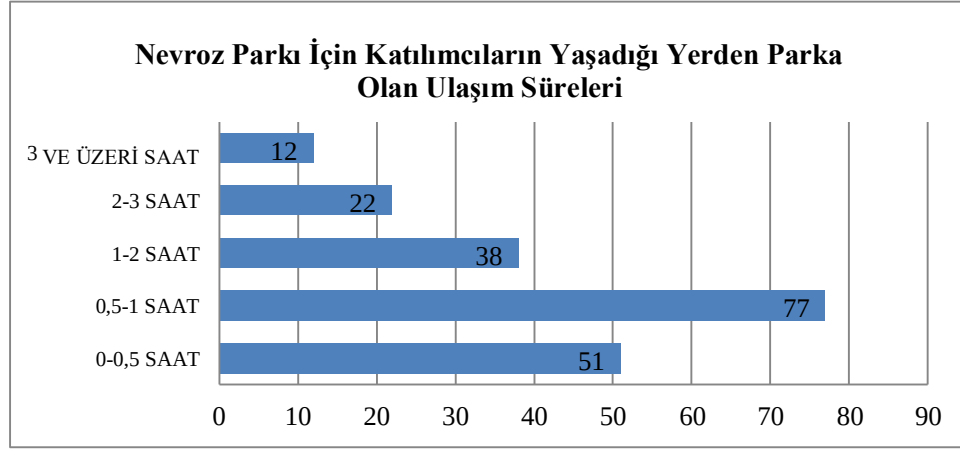
Yapılan ankette Nevroz parkına katılımcıların nasıl ulaştığı konusunda sorduğumuz soru karşılığında çoğunluğun %34 (68 kişi) oranla özel araçla alana geldiği anlaşılmıştır (Şekil 4.33).



Şekil 4.33. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Alana Ne Şekilde Ulaştığını Gösteren Dağılım

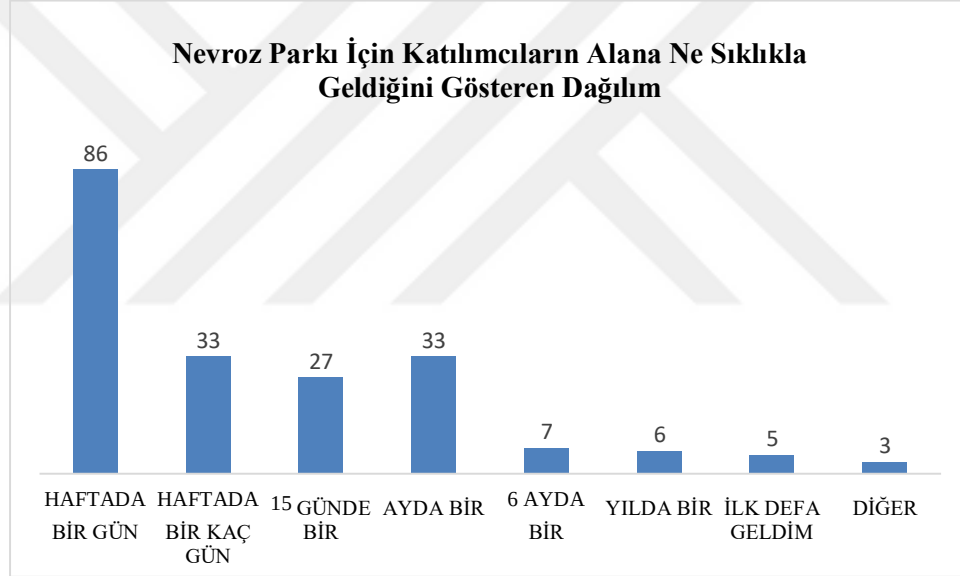
Yine aynı şekilde otobüs ile %30'u (61 kişi), dolmuş ile %14'ü (28 kişi), diğer ulaşım seçeneğini ile %8'i (15 kişi), tur şirketi ile %6'sı (12 kişi), yaya olarak %5'i (11 kişi), taksi ile %3'ü (5 kişi) alana ulaştıkları ifade etmişlerdir. Ankete katılan kişilerden diğer seçeneğini işaretleyenler bisiklet, motosiklet vb. araçlarla alana geldiklerini belirtmişlerdir. Nevroz parkının bulunduğu konum itibari ile ulaşımı çok zor olmayan bir park olduğu belirlenmiştir.

Katılımcılara alana ulaşım süreleri sorulduğunda %39 (77 kişi) ile 0,5-1 saat arası ulaşımını sağlayan kişilerin çoğunlukta oluşturduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %25 (51 kişi) ile 00,5 saat, %19 (38 kişi) ile 1-2 saat, %11 (22 kişi) 2-3 saat, %6 (12 kişi) ile 3 ve üzeri saat içerisinde alana ulaştığı ortaya çıkmıştır. Verilen cevaplar doğrultusunda yakın çevrede oturan kişilerin daha çok tercih ettiği bir park olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.34).



Şekil 4.34. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Yaşadığı Yerden Parka Olan Ulaşım Süreleri

Katılımcıların alana ne sıklıkta geldiklerini belirten sorumuzun sonucunda çoğunluğun %43 (86 kişi) oranla alana haftada bir gün geldiği belirlenmiştir (Şekil 4.35).

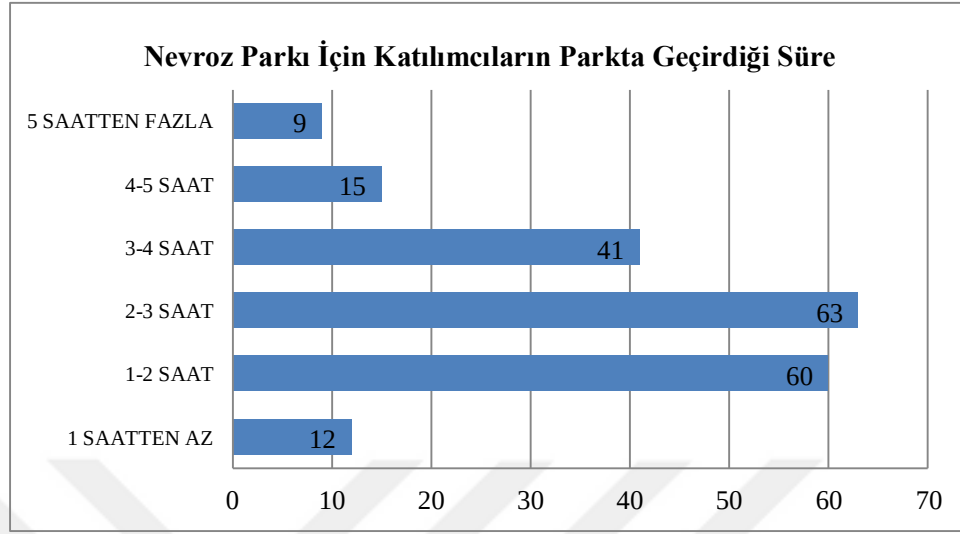


Şekil 4.35. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Alana Ne Sıklıkla Geldiğini Gösteren Dağılım

Katılımcıların %16 (33 kişi) ile ayda bir, %16 (33 kişi) ile haftada birkaç gün, %13 (27 kişi) ile 15 günde bir, %4 (7 kişi) ile 6 ayda bir, %3 (6 kişi) ile yılda bir, %3 (5 kişi) ile ilk defa geldim diyen olmuştur. Alana %2 oranla ise diğer seçeneğini işaretleyen 3 kişi vardır. Alanda mevcut olan donatı elemanları (çocuk oyun alanları, oturma birimleri gibi.) katılımcıları iyi yönde etkilemektedir. Özellikle piknik alanı olarak kullanılması açısından ailelerin tercihi olmuştur.

Alanda geçirilen süreyi öğrenmek için katılımcılara sorduğumuz soru sonucunda nevroz parkında %31 oranla 63 kişinin 2-3 saat zaman geçirdiği ortaya konulmuştur. Ankete katılan

kişilerden %30 (60 kişi) 1-2 saat, %20 (41 kişi) 3-4 saat, %8 (15 kişi) 4-5 saat, %6 (12 kişi) 1 saatten az, %5 (9 kişi) 5 saatten fazla zaman geçirdiklerini söylemişlerdir (Şekil 4.36).



Şekil 4.36. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Parkta Geçirdikleri Süre

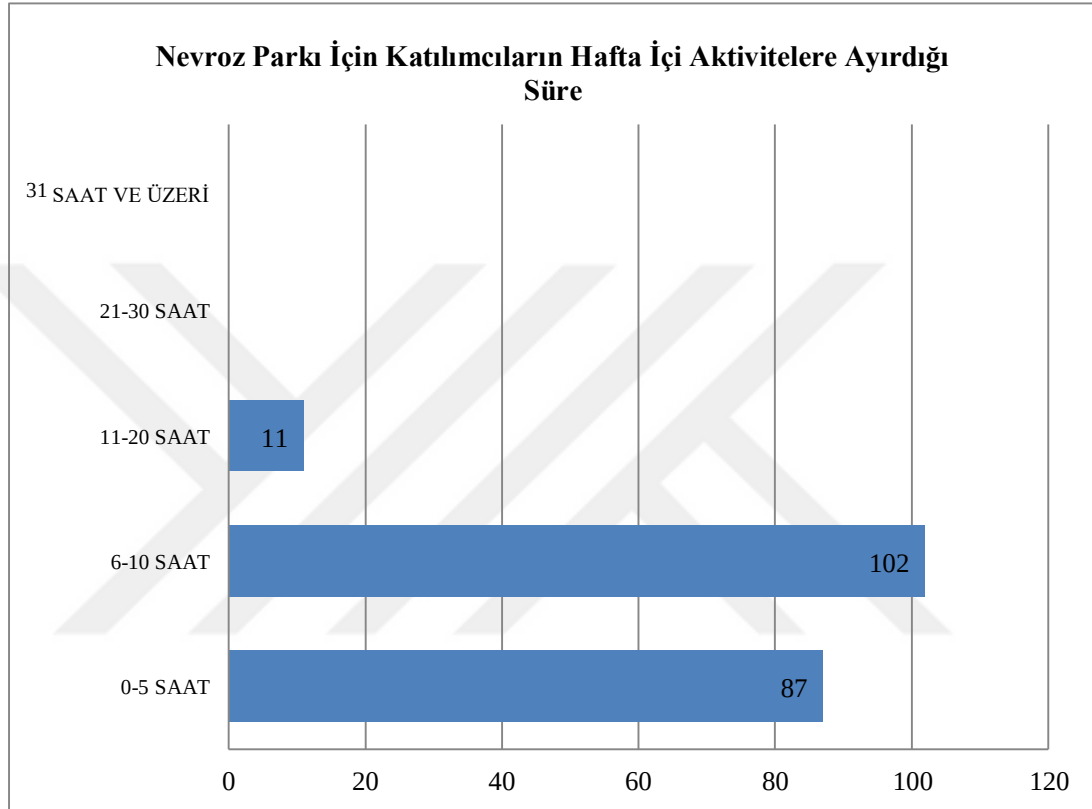
4.1.2.3. Rekreasyon etkinliklerin katılımına ilişkin bulgular

Diyarbakır kent halkının çoğunluğu rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için herhangi bir yere gittiğini belirtmiştir. Herhangi bir yere gitmediğini belirtenler ise çok azdır. Rekreasyonel etkinlikte daha çok zaman ayırmak istediklerini fakat zaman problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Rekreasyonel etkinliklere daha çok zaman ayıramamanın sebepleri olarak serbest zamanın olamaması ve ekonomik nedenler rekreasyonel etkinlikte bulunma isteğini olumsuz yönde etkilemektedir. Rekreasyonel etkinliklerde bulunmak istediğini belirtenlerin çoğunluğu, rekreasyonel etkinlikte bulunmak için ve yazın sıcağından kaçarak serinlemek için en çok deniz kıyısı alanları tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı ise ormanlık alanları rekreasyon için tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Rekreasyonel etkinliklere katılmadığını ve herhangi bir yere gitmediğini belirten katılımcıların çoğunluğu, katılmamalarında en etkili olan faktörün, serbest vakit yetersizliği olduğunu belirtmektedir. Rekreasyona katılmama nedenlerini diğer olarak belirtenler genellikle, rekreasyon alışkanlıklarının olmadığını, serbest vakitlerinde bahçelerini kullandıklarını ve herhangi bir alana gitmediklerini söylemektedir. Rekreasyon gereksinimi hissetmediğini söyleyenler arasında bahçeli evlerde oturanların sayısı fazlalık göstermektedir. Bahçe sahibi olmayanların büyük bölümü ise rekreasyona katılmamalarında en etkili faktörün serbest zaman

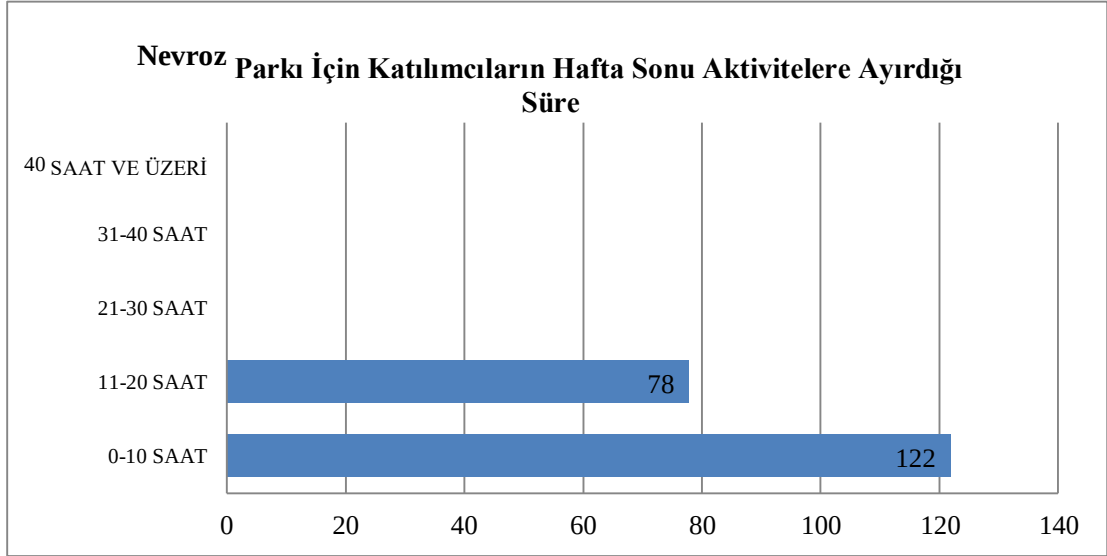
yetersizliği olduğunu belirtmiştir. Rekreatyon alışkanlığı olmaması da bahçe sahibi olmayan bazı katılımcıların, rekreatyoneel etkinlikte bulunmama da en etkili faktör olarak belirtilmiştir.

Nevroz Parkında yapılan ankette alanda hafta içi geçirdikleri zaman sorulduğunda, katılımcılardan %51'ini (102 kişi) 6-10 saat arası, %43'ünü (87 kişi) 0-5 saat arası, %6'sının (11 kişi) ise 11-20 saat arası zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır (şekil 4.37).



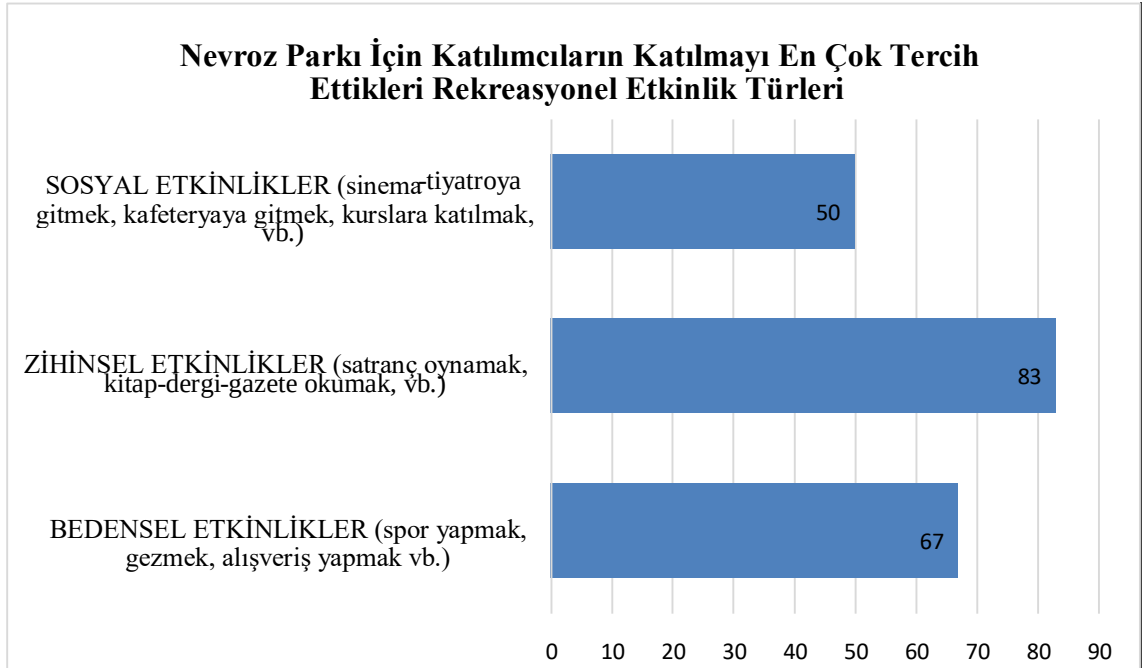
şekil 4.37. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Hafta İçi Aktivitelere Ayırdığı Süre

Nevroz Parkında yapılan ankette, alanda hafta sonu geçirdikleri zaman katılımcılardan %61'inin (122 kişi) 0-10 saat arası, %39'unun (78 kişi) 11-20 saat arası zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır (şekil 4.38).



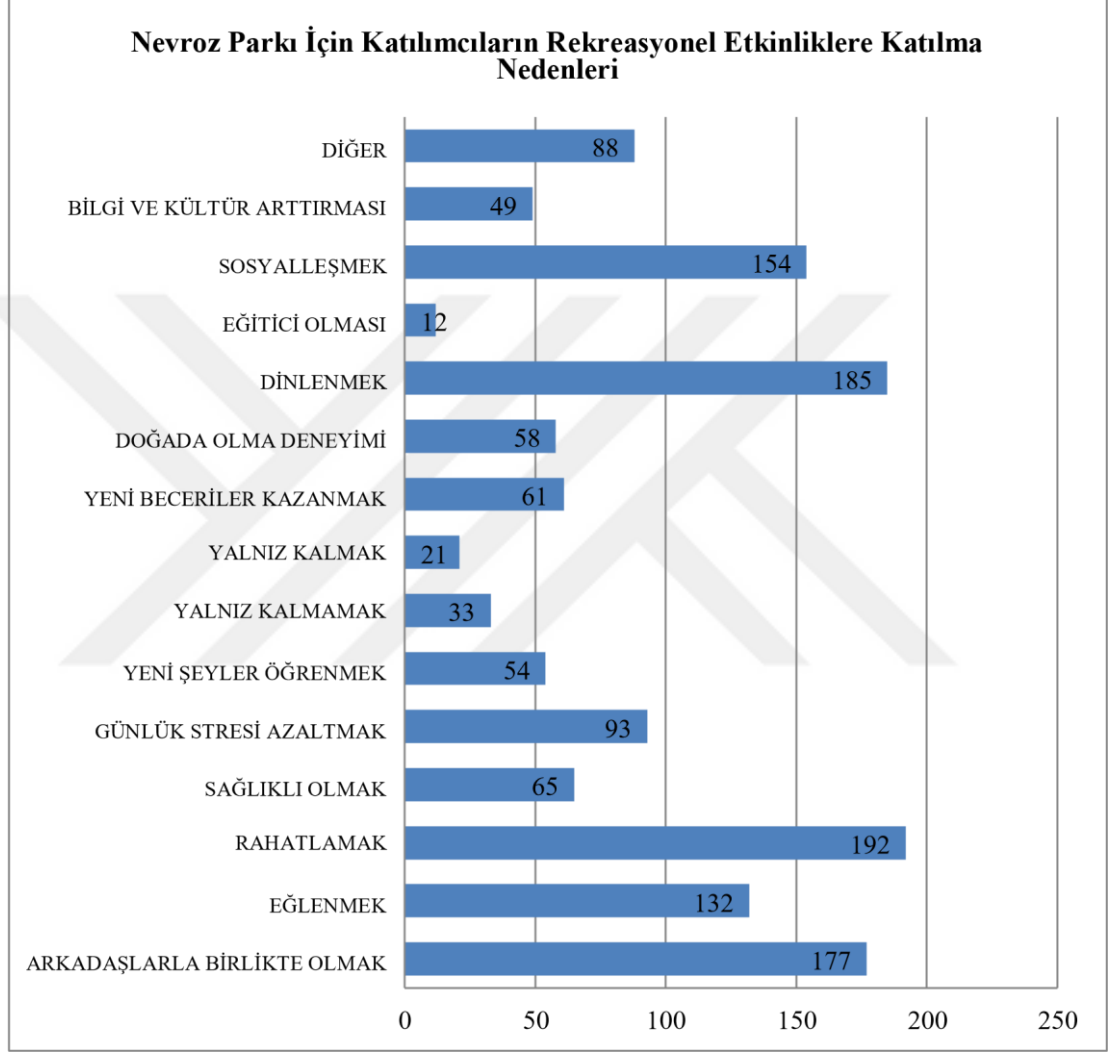
Şekil 4.38. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Hafta Sonu Aktivitelere Ayırdığı Süre

Nevroz parkında yapılan ankette piknik amaçlı ve toplanma alanı olarak tercih edildiği görülmüştür. Ankete katılan katılımcıların %42'si (83 kişi) zihinsel etkinlikleri (satranç oynamak ve kitap, dergi, gazete okumak vb.), %33'ü (67 kişi) bedensel etkinlikleri (spor yapmak, gezmek, alışveriş yapmak vb.), %25'i (50 kişi) sosyal etkinlikleri (tiyatroya gitmek, kafeteryaya gitmek, kurslara katılmak vb.) ise tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.39).



Şekil 4.39. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Katılmayı En Çok Tercih Ettikleri Rekreatif Etkinlik Türleri

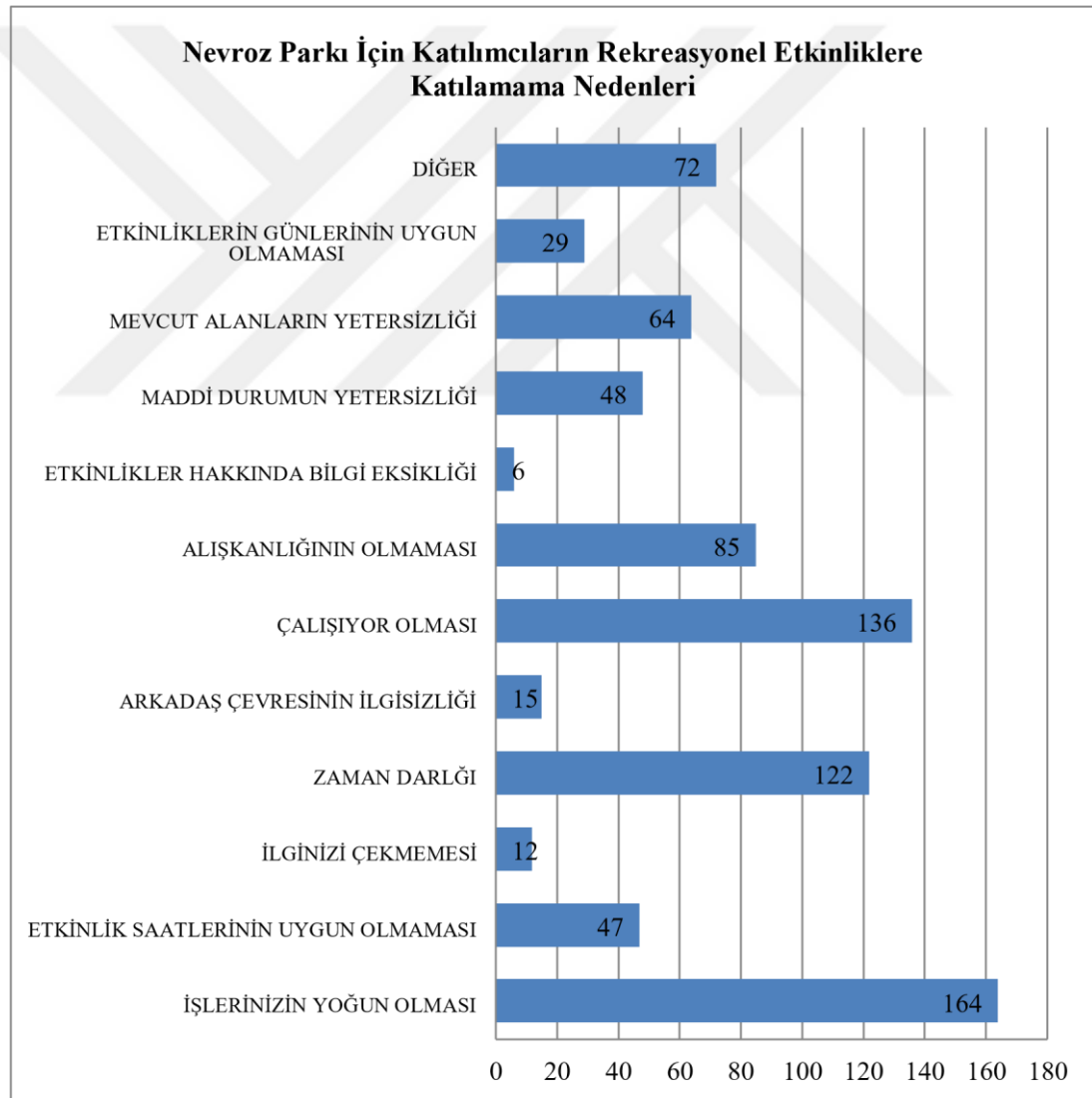
Rekreasyonel etkinliklere katıldıklarını belirten kadın ve erkeklerin bu etkinliklere katılma nedenleri en çok %14 (192 kişi) oranla rahatlamak olduğu görülmüştür. Birçok kişi günlük iş hayatı stresinden uzak kalmak için bu alanı rahatlamak için tercih ettiğini belirtmiştir. Katılımcılar rahatlamaktan sonra en çok %13 (185 kişi) oranla dinlenmek için alana gittiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.40).



Şekil 4.40. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Rekreasyonel Etkinliklere Katılma Nedenleri

Katılımcılardan alana %13'ü (177 kişi) arkadaşlarla birlikte gitmek, %11'i (154 kişi) sosyalleşmek, %10'u (132 kişi) eğlenmek, %7'si (93 kişi) günlük stresi azaltmak, %6'sı (88 kişi) diğer, %5'i (65 kişi) sağlıklı olmak, %4'ü (61 kişi) yeni beceriler kazanmak, %4'ü (58 kişi) doğada olma deneyimi, %4'ü (54 kişi) yeni şeyler öğrenmek, %4'ü (49 kişi) bilgi ve kültür arttırması, %2'si (33 kişi) yalnız kalmamak, %2'si (21 kişi) yalnız kalmak, %1'i (12 kişi) eğitici olmak için tercih ettiklerini ortaya koymuşlardır.

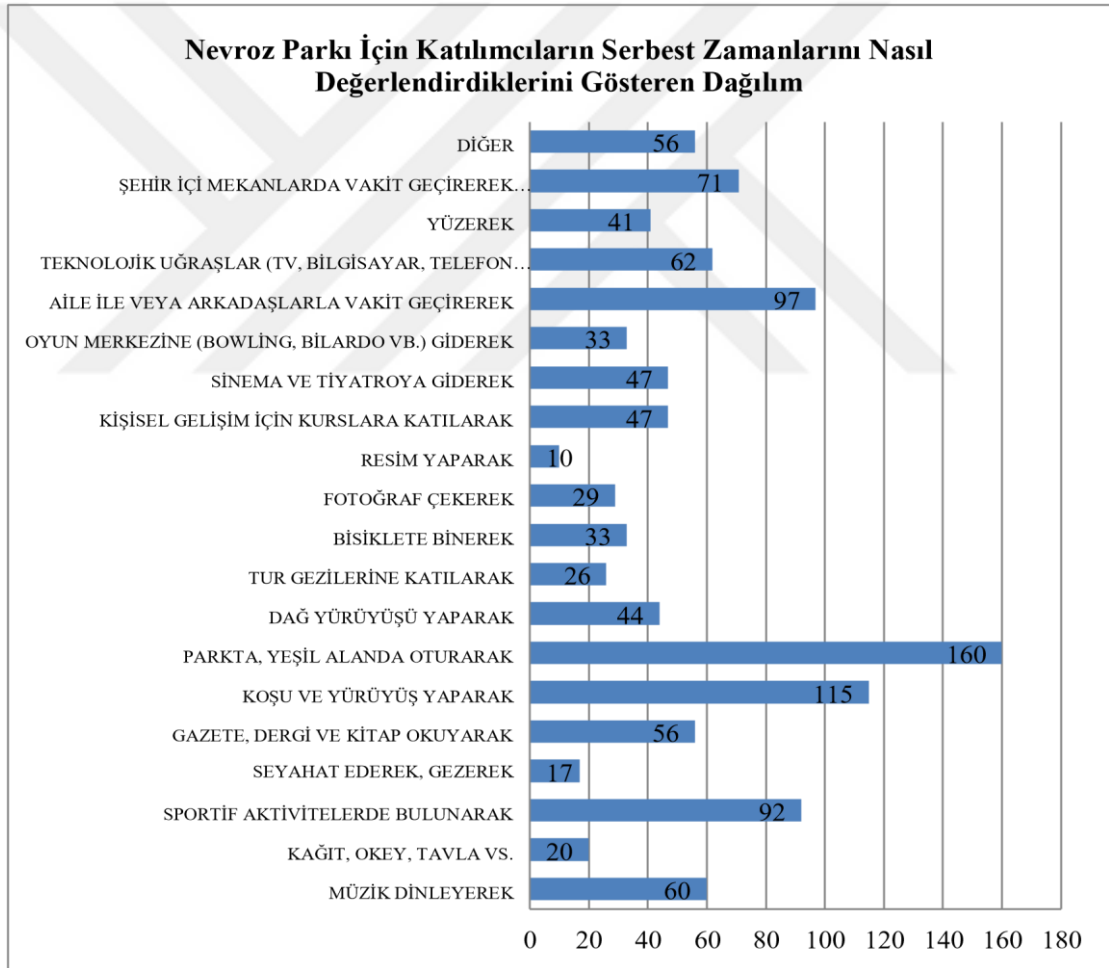
Rekreasyonel etkinliklere katılamadıklarını belirten kadın ve erkeklerin bu etkinliklere katılmama nedenleri en çok %20 (164 kişi) oranla işlerinin yoğun olmasını öne sürdükleri görülmüştür. Katılımcıların %17'si (136 kişi) çalışıyor olması yüzünden, %15'i (122 kişi) zaman darlığı yüzünden, %11'i (85 kişi) alışkanlıklarının olmamasından, %9'u (72 kişi) diğer nedenlerden, %8'i (64 kişi) mevcut alanların yetersizliğinden, %6'sı (48 kişi) maddi durumun yetersizliğinden, %4'ü (29 kişi) etkinlik saatlerinin uygun olmamasından, %2'si (15 kişi) arkadaş çevresinin yetersizliğinden, %1'i (12 kişi) ilgisinin çekmemesinden, %1'i (6 kişi) etkinlikler hakkında bilgi eksikliği gibi sebeplerden dolayı rekreasyonel etkinlikler katılamama nedenlerini ortaya koymuşlardır (Şekil 4.41).



Şekil 4.41. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Rekreasyonel Etkinliklere Katılamama Nedenleri

Ankete katılanların serbest vakitlerini nasıl değerlendirdiklerine yönelik soruya verdikleri cevap dağılımları Şekil 4.42’de görüldüğü şekildedir. Ankete katılan kadın ve erkeklerden

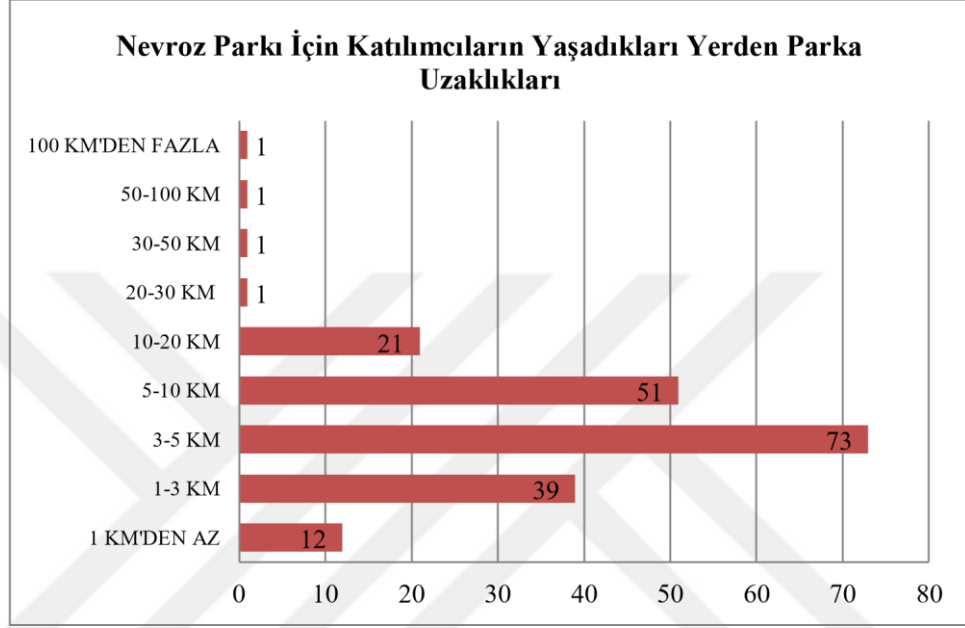
serbest vakitlerini parkta ve yeşil alanda oturarak geçirdiğini belirtenlerin oranı %14 ile (160 kişi) en fazladır. Daha sonra koşu ve yürüyüş yaparak %10 ile (115 kişi) gelmektedir. Katılımcılar serbest zamanlarını aile ile veya arkadaşları ile vakit geçirerek %9 (97 kişi), sportif aktivitelerde bulunarak %8 (92 kişi), şehir içi mekânlarda vakit geçirerek %6 (71 kişi), teknolojiyle uğraşarak %6 (62 kişi), müzik dinleyerek %5 (60 kişi), okuma yaparak (gazete, kitap, dergi) %5 (56 kişi), ve diğer serbest zaman aktiviteleri yaparak %5 (56 kişi), sinema veya tiyatroya giderek %4 (47 kişi), kişisel gelişim için kurslara katılarak %4 (47 kişi), dağ yürüyüşü yaparak %4 (44 kişi), yüzerek %4 (41 kişi), oyun merkezine giderek %3 (33 kişi), bisiklete binerek %3 (33 kişi), fotoğraf çekerek %3 (29 kişi), tur gezilerine katılarak %2 (26 kişi), kafede oyun oynayarak (kâğıt, okey, tavla) %2 (20 kişi), seyahat ederek, gezerek %2 (17 kişi), resim yaparak %1 (10 kişi) olarak değerlendirmektedirler.



Şekil 4.42. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Serbest Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiklerini Gösteren Dağılım

4.1.2.4. Rekreatyonel eğilim ve taleplere ilişkin bulgular

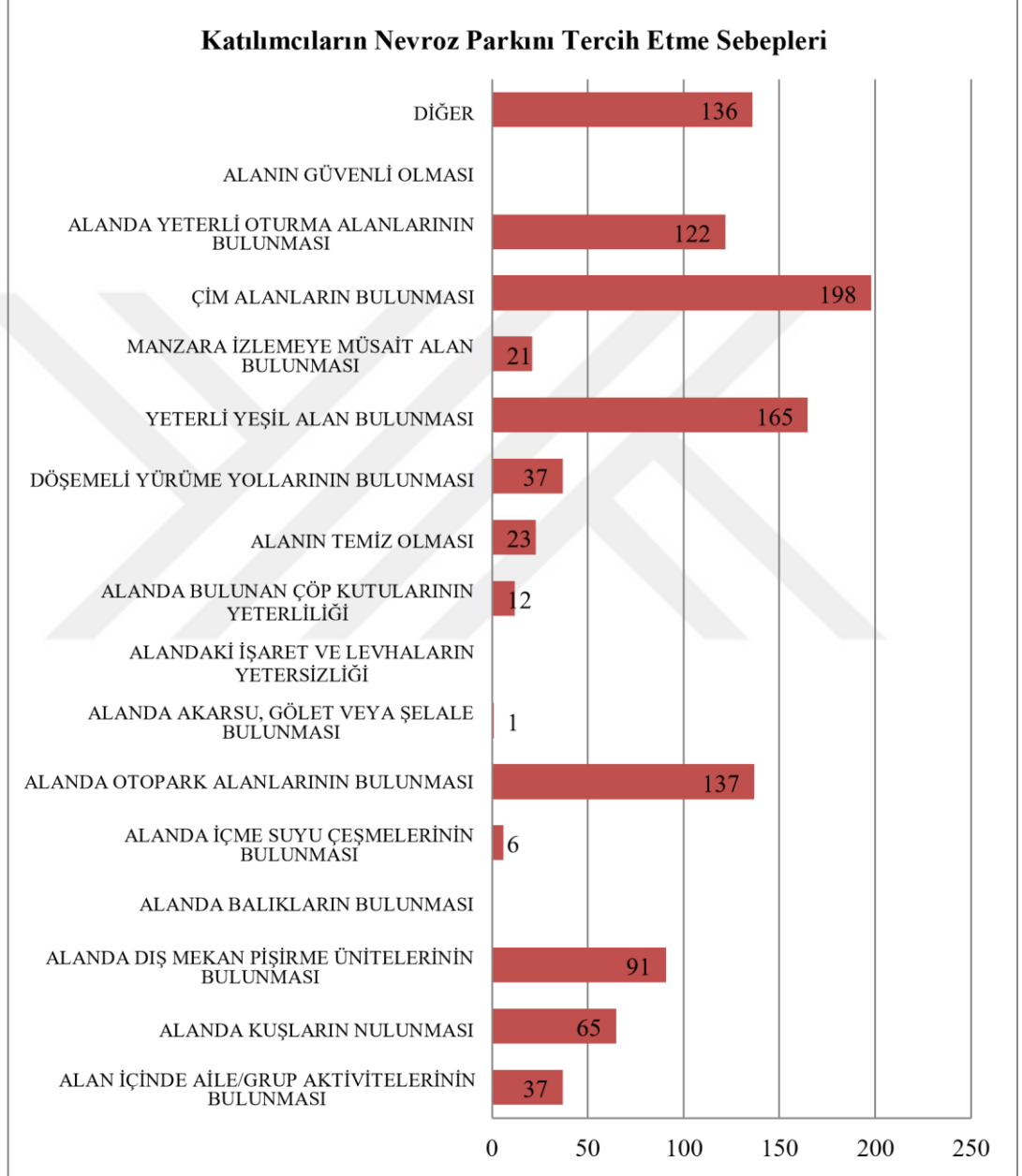
Nevroz parkında yapılan ankette katılımcıların yaşadıkları yerden parka uzaklıkları çoğunluk olarak %36'sı (73 kişi) 3-5 km tespit edilmiştir. Ankete katılan katılımcıların %25'i (51 kişi) 5-10 km, %19'u (39 kişi) 1-3 km, %10'u (21 kişi) 10-20 km, %6'sı (12 kişi) 1 km'den az, %1'i (1 kişi) 30-50 km, %1'i (1 kişi) 20-30 km, %1'i (1 kişi) 50-100 km, %1'i (1 kişi) ise 100 km'den fazla mesafelerden alana geldiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.43).



Şekil 4.43. Nevroz Parkı İçin Katılımcıların Yaşadıkları Yerden Parka Uzaklıkları

Katılımcıların parkı tercih etme sebeplerinden en etkili %19 (198 kişi) ile çim alanların bulunması olmuştur. Alana gelen kullanıcılar %16 (165 kişi) oranında yeterli yeşil alan bulunmasını öne sürmüşlerdir. Alana gitmek için çeşitli araçlar kullanılmakta olup, özellikle özel araçlarıyla alana gelen kişiler için otopark ihtiyacını göz önünde bulundurursak katılımcılardan %13'ü (137 kişi) alanın otopark yönünden yeterli olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılar bu parkı genellikle piknik alanı olarak kullandıklarını ve bir parkta olması gerekenin yeşil bir alan olduğunu vurgulamışlardır. Kişiler parkın bu yönünü çok sevdiklerini belirtmişlerdir. Alana gelen kişiler alanın güvenli olmadığı dile getirmişlerdir. Parkta ankette belirtmediğimiz diğer seçeneğini işaretleyenler %13'lük (136 kişi) bir bölümü oluşturmaktadır. Yine %12'lik (122 kişi) kısım alanda yeterli miktarda oturma alanlarının bulunduğunu belirttiler. Devamında %9'u (91 kişi) alanda dış mekân pişirme ünitelerinin bulunmasını, %6'sı (65 kişi) alanda kuşların olmasını, %4'ü (37 kişi) alan içerisinde aile ve grup aktivitelerinin bulunmasını, %4'ü (37 kişi) döşemeli yürüme alanlarının bulunmasını %2'si (23 kişi) alanın temizliğine dikkat edilmesini, %2'si (21 kişi) manzara izlemeye müsait

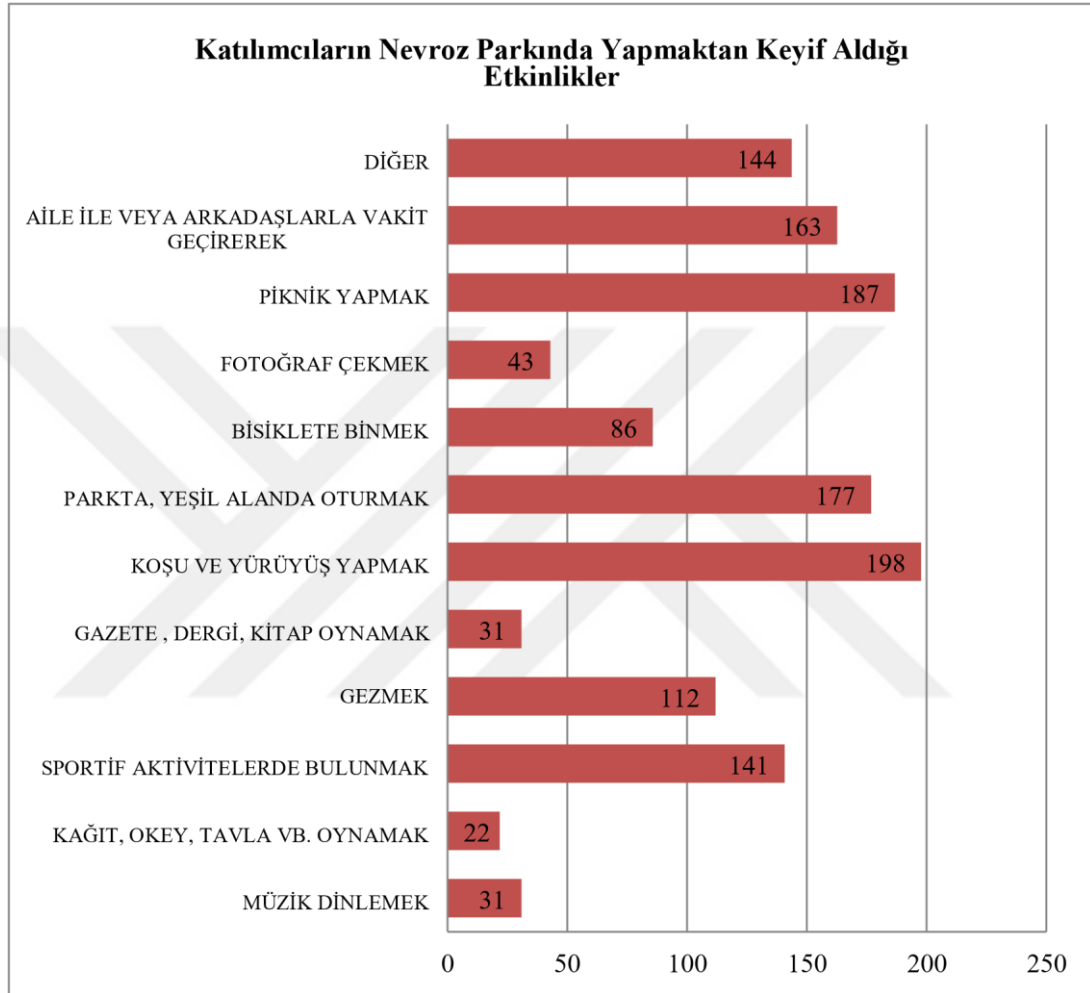
olduğunu, %1'i (12 kişi) alandaki çöp kutularının yeterliliğini, %1'i (6 kişi) alanda içme suyu çeşmelerinin bulunmasını, %1'i (1 kişi) alanda akarsu, gölet veya şelale olmasının kişilerin alanı tercih etme sebeplerinin başında bunlar yer almaktadır. İşaret levhaları hakkında kimse bilgi vermemiştir. Son olarak alanda göl vb. bir alan bulunmadığı için ankette yer alan parkta balık bulunması seçeneğini hiç kimse seçmemiştir (Şekil 4.44).



Şekil 4.44. Katılımcıların Nevroz Parkını Tercih Etme Sebepleri

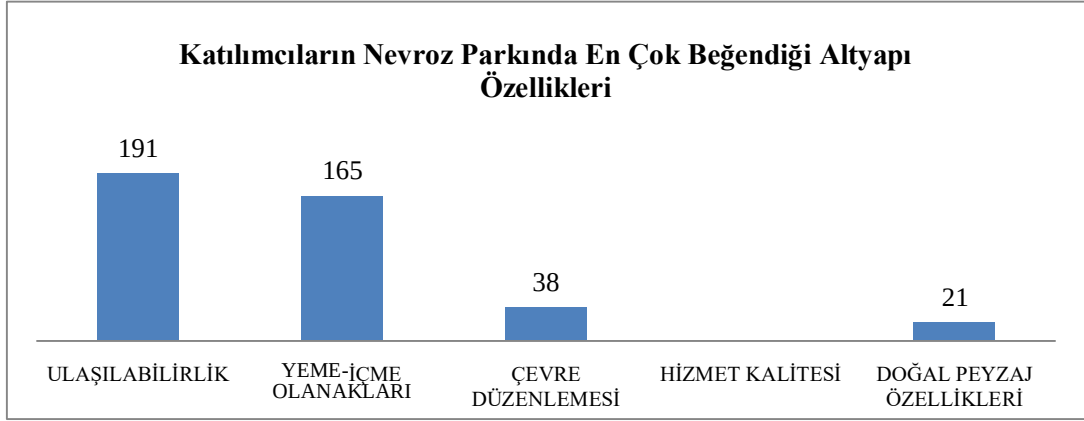
Ankete katılan kişilerden %15'i (198 kişi) alanda koşu ve yürüyüş yapmaktan keyif aldıklarını söyleyerek en fazla seçilen seçeneği ortaya koymuşlardır. Katılımcıların, %14'ü (187 kişi) piknik yapmayı, %13'ü (177 kişi) parkın yeşil alanlarında oturmaktan, %12'si (163 kişi) aile

ve arkadaşlarla vakit geçirmeyi, %11'i (144 kişi) diğer etkinlikleri, %11'i (141 kişi) sportif faaliyetlerde bulunmayı, %8'i (112 kişi) alanda gezmeyi, %7'si (86 kişi) bisiklete binmeyi, %3'ü (43 kişi) fotoğraf çekmeyi, %2'si (31 kişi) gazete, dergi ve kitap okumayı, %2'si (31 kişi) müzik dinlemeyi, %2'si (22 kişi) kâğıt, tavla ve okey oynamayı sevdiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.45).



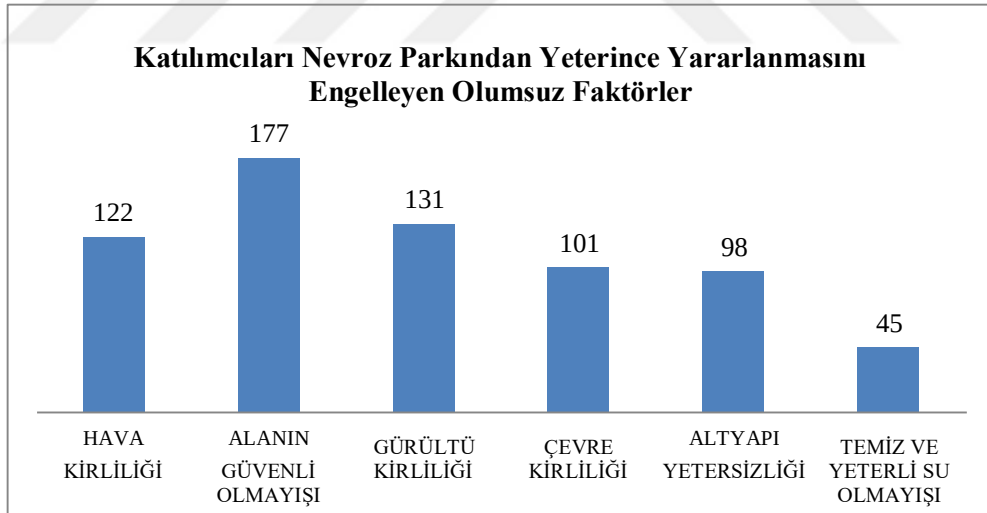
Şekil 4.45. Katılımcıların Nevroz Parkında Yapmaktan Keyif Aldığı Etkinlikler

Katılımcılardan %46'sı (191 kişi) ulaşılabilirliği seçerek parkın en beğendikleri yönü olduğunu ortaya koymuşlardır. Ulaşılabilirlikten sonra %40'ı (165 kişi) yeme-içme alanlarının olanaklarını sevdiklerini belirtmişlerdir. Devamında ise %9'u (38 kişi) çevre düzenlemesini, %5'i (21 kişi) ise doğal peyzaj özelliklerini beğendiklerini söylemişlerdir. Hizmet kalitesi konusunda kimse yorum yapmamıştır (Şekil 4.46).



Şekil 4.46. Katılımcıların Nevroz Parkında En Çok Beğendiği Altyapı Özellikleri

Katılımcılardan %26'sı (177 kişi) alanın güvenli olmadığından, %19'u (131 kişi) parkın gürültüye maruz kaldığını, %18'i (122 kişi) hava kirliliğinden dolayı parktan yeteri kadar faydalanamadıklarını, %15'i (101 kişi) çevre kirliliğinden, %15'i (98 kişi) altyapı yetersizliğinin en çok olumsuz yönde parkı etkilediğini düşünmektedirler. Daha sonra ise %7'lik (45 kişi) temiz ve yeterli su olmamasının parkı kötü yönde etkilediğini belirtmişlerdir (Şekil 4.47).

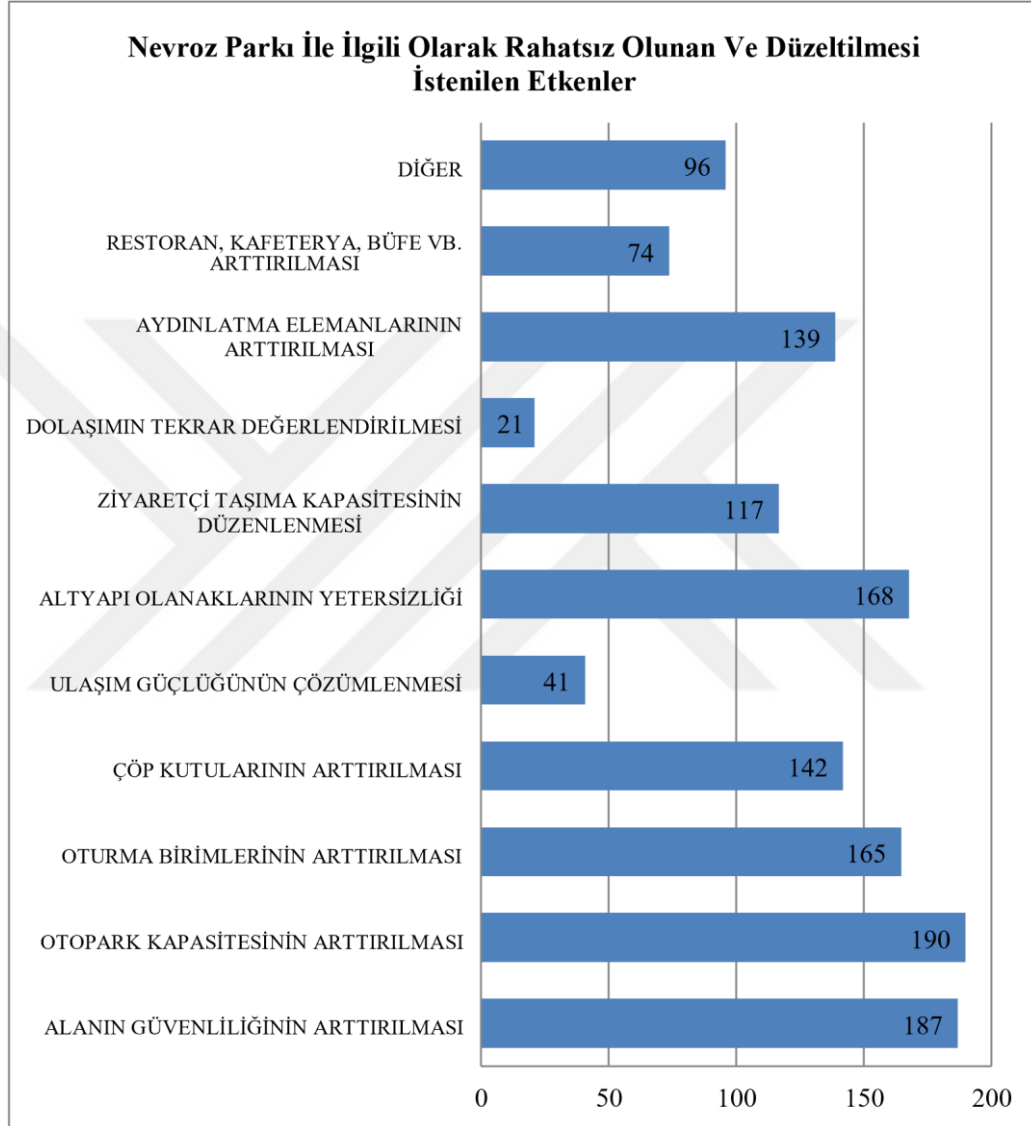


Şekil 4.47. Katılımcıların Nevroz Parkından Yeterince Yararlanmasını Engelleyen Olumsuz Faktörler

Yapılan ankette Nevroz parkındaki otopark kapasitesinin artırılması istenmiştir. Kişiler alana geldikleri zaman otopark sıkıntısı çektiklerini ve bu problemin çözülmesini istediklerini vurgulamışlardır. Buna bağlı olarak %14 (190 kişi) ile en yüksek oranı elde ettiler.

Katılımcılardan %14'ü (187 kişi) alanın güvenliğinin artırılmasını, %13'ü (168 kişi) altyapı olanaklarının yetersizliğinin giderilmesini, %12'si (165 kişi) oturma birimlerinin artırılmasını,

%11'i (142 kişi) çöp kutularının arttırılmasını, %10'u (139 kişi) aydınlatma elemanlarının arttırılmasını, %9'u (117 kişi) ziyaretçi taşıma kapasitesinin düzenlenmesini, %5'i (74 kişi) restoran, kafe, büfe ve vb. alanların arttırılmasını, %3'ü (41 kişi) ulaşım güçlüğü'nün çözümlenmesini, %2'si (21 kişi) dolaşımının tekrar değerlendirilmesini istemişlerdir (Şekil 4.48).



Şekil 4.48. Nevroz Parkı İle İlgili Olarak Rahatsız Olunan Ve Düzeltilmesi İstenilen Etkenler

Bunların dışında bazı katılımcılar diğer seçeneği ile %7 (96 kişi) oranıyla farklı isteklerde bulunmuşlardır. Alana, çocuk oyun alanı için farklı elemanların gelmesini ve alanın küçük çocuklara da hitap etmesini istemişlerdir.

4.1.3.Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı anket verilerinin karşılaştırılması

Diyarbakır halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı örneklerinde değerlendirilmesi yapılmıştır. Belirlenen iki parkta ayrı ayrı 200'er kişi ile anket yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar her iki park içinde benzerlik ve farklılıklar içermektedir.

Bunları şu şekilde ifade edebiliriz;

- Katılımcılardan Kent Meydanı Parkı için yapılan ankete katılan kişilerden 109'u erkek, 91'i kadın iken Nevroz Parkı için yapılan ankette 88'i erkek, 112'si kadınlardan oluşmaktadır.
- Katılımcıların cinsiyetlere yaş grupları; Kent Meydanı parkı için kadınlarda 20-25 yaş aralığında 31 kişi olarak tespit edilirken, erkeklerde ise 26-35 yaş aralığında 45 kişi olarak çoğunluk oluşturulmaktadır. Nevroz Parkı için 18-19 yaş aralığında kadınlarda 37 kişi olarak, erkeklerde ise 34 kişi olarak tespit edilmiştir.
- Katılımcıların cinsiyetlere göre eğitim durumları; Kent Meydanı Parkı için kadınlarda 28 kişi iken erkeklerde 35 kişi lisans mezunu olarak çoğunluğu oluşturmaktadır. Nevroz Parkı için kadınlarda 30 kişi, erkeklerde 29 kişi lisans mezunu olduğunu söyleyerek çoğunluğu oluşturmaktadır. Her iki park içinde en fazla lisans mezunları sonucuna ulaşılmıştır.
- Her iki park içinde en yüksek değeri memur kesimi oluşturmaktadır.
- Katılımcıların gelir gruplarına bakıldığında; iki parkında 2500-4000 arasında gelir grubundakilerin en fazla oranı oluşturdukları görülmektedir.
- Yapılan ankette katılımcıların çocuk sayıları sorulduğunda ise; Kent Meydanı Parkında 67 kişi ile bir tane çocuğum var cevabını vererek en çok sayıyı oluştururken, Nevroz Parkında 91 kişi ile çocuğum yok diyenler çoğunluğu oluşturmaktadır.

- Diyarbakır ilinde bulunma süreleri sorulduğunda Kent Meydanı Parkı için doğduğumdan beri cevabını verenler 63 kişi iken, Nevroz Parkı için 1-5 yıl arası cevabı verenler 51 kişiden oluşmaktadır.
- Katılımcıların alana kimlerle geldiği öğrenilmek istenildiğinde; her iki park içinde çoğunluk aileleri ile birlikte geldiklerini ifade etmişlerdir.
- Katılımcılar parklara ulaşım türü olarak yüksek oranda özel araçla gelmeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.
- Katılımcıların yaşadığı yerden parklara ulaşım sürelerinin Kent Meydanı Parkı için 12 saat aralığı en yüksek oranı verirken, Nevroz Parkında 0,5-1 saat aralığı en yüksek oranı vermektedir.
- Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı için katılımcılar haftada bir gün geldiklerini belirterek çoğunluğu oluşturmuşlardır.
- Katılımcıların parkta geçirdikleri süre sorulduğunda; Kent Meydanı Parkı için 3-4 saat cevabı alınırken, Nevroz Parkı için 2-3 saat cevabı alınmıştır.
- Hafta içi aktivitelere ayrılan süre her iki park içinde 6-10 saat aralığında sonucunu vermiştir.
- Hafta sonu aktivitelere ayrılan süre her iki park içinde 0-10 saat aralığında sonucunu vermiştir.
- Kent Meydanı Parkında en çok tercih ettikleri rekreasyonel etkinlik türü olarak 101 kişi ile bedensel etkinlikler çoğunluğu oluştururken, Nevroz Parkında ise zihinsel etkinlikleri 83 kişi ile çoğunluğu oluşturmaktadırlar.
- Rekreasyonel etkinliklere katılma nedenleri her iki park içinde rahatlamak, dinlenmek en çok oranı oluşturmaktadır.

- Rekreatyonel etkinliklere katılamama nedenlerinin en başında her iki park içinde işlerinin yoğun olması gelmektedir.
- Katılımcıların serbest zamanlarını nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda her iki parkta da parkta, yeşil alanda oturarak seçeneği fazla oranı oluşturmaktadır.
- Katılımcıların yaşadıkları yerden parklara uzaklıkları sorulduğunda; 98 kişi Kent Meydanı Parkı ve 73 kişi Nevroz Parkı için 3-5 km cevabını vermişlerdir.
- Her iki park içinde çim alanların fazla olması parkları tercih etme sebeplerinin başında gelmektedir.
- Kent Meydanı Parkında yeşil alanda oturmaktan keyif aldıklarını söyleyenler en yüksek oranı oluştururken, Nevroz Parkında koşu ve yürüyüş yapmaktan zevk aldıklarını söyleyenler en yüksek oranı oluşturmuşlardır.
- Katılımcıların parklardaki en çok beğendikleri altyapı sorulduğunda; her iki park içinde ulaşılabilirlik en yüksek seviyeyi oluşturmaktadır.
- Katılımcıların parklardan yeterince yararlanmasını engelleyen olumsuz faktörler ise; Kent Meydanı Parkında 174 kişi ile altyapı yetersizliği ön plana çıkarken, Nevroz Parkında alanın güvenli olmaması ön plana çıkmaktadır.
- Her iki park içinde otopark sıkıntısı yaşanmakta olduğu belirtilmiştir. Otopark kapasitesinin artırılması rahatsız olunan ve düzeltilmesi istenen seçeneklerin en başında gelmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Tezde, Diyarbakır Kenti'nin rekreasyon olanakları incelendiğinde, kent çevresinin doğal ve tarihsel değerler açısından zengin rekreasyon kaynaklarına sahip olduğu görülmektedir. Kent çevresinin sahip olduğu bu değerlere karşın kentsel rekreasyon alanlarının aynı düzeyde olmadığı, kent parkı niteliğinde birkaç park ve piknik alanından ibaret olduğu görülmektedir. Diyarbakır kent halkı, mevcut bu alanları kullanma eğilimi göstermekle birlikte, yeni alanların oluşturulmasına yönelik isteklerini de ortaya koymaktadır.

Çalışmanın yöntemini; literatür taraması, veri toplama, inceleme ve yerinde gözlem, analiz ve değerlendirme aşamaları oluşturmuştur. Öncelikle araştırma konusu ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranarak konunun kavramsal kısmı oluşturulmuştur. Daha sonra araştırmanın veri toplama aşaması ile ilgili metot geliştirilmiştir. Diyarbakır kent merkezinde Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı ile ilgili anket uygulaması yapılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler öncelikle ayrı ayrı ve daha sonra da bir bütün olarak, belirlenen metot çerçevesinde analiz edilmiş, sonuçlar ilgili literatür ile tartışılarak değerlendirilmiştir.

Anket bulguları incelendiğinde; kent halkının mevcut olanakları değerlendirme eğiliminde olduğu ve katılımcıların büyük oranda rekreasyon amacıyla herhangi bir alana gittiği yönündedir. Rekreasyonel etkinliklere katılmayanlar ise çalışıyor olmalarını, serbest vakit yetersizliğini, işlerinin yoğun olması gibi nedenlerle rekreasyonel etkinliklere katılmadıklarını belirtmektedirler. Tural (2004) tarafından yapılan çalışmada ise boş vakti olmadığı için etkinliklere katılmayanların oranı % 24.4 olarak tespit edilmiş olup bu değer soruda yer alan diğer seçenekler içinde ilk sırada yer almıştır. Çolakoğlu (2005) tarafından yapılan başka bir çalışmada, deneklerin boş zaman etkinliklerine katılamama nedenleri % 47.1 ile yeterli boş zaman olmayışı, % 36.5 ile yeterli ortam ve şartların olmaması ve % 16.3 ile ekonomik nedenler olarak tespit edilmiştir. Bu çerçevede araştırma bulgularının literatür ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Diyarbakır halkı çoğunlukla boş zamanlarını rekreasyonel faaliyetlerle değerlendirdiklerini hatta rekreasyonel alanların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Kaya (2007) tarafından yapılan bir çalışmada Bartın kent halkının % 86.3'ünün rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için herhangi bir yere gittiği, % 66 13.8'inin ise herhangi bir yere gitmediği tespit edilmiştir.

Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı için rekreasyonel etkinliklere katılma nedenleri sorulduğunda; rahatlamak, dinlenmek ve eğlenmek seçeneğinin çoğunluk tarafından tercih edildiği görülmüştür. Gökteş (2007), vergi dairesi başkanlığında çalışan personelin boş zamanlarını değerlendirmesi isimli araştırmasında, çalışanların rekreasyonel etkinliklere katılma nedenlerini incelemiştir. Çalışmada personellerin rekreasyonel etkinliklere katılma nedenleri sırasıyla; “dinlendirici buluyorum”, “rahatlatıcı ve can sıkıntısından uzaklaştırıcı buluyorum” ve “iş stresinden kurtuluyorum” olarak tespit edilmiştir.

Kaya (2007) tarafından yapılan çalışmada, katılımcıların kent içerisindeki rekreasyon alanlarına gitme sıklıkları % 29.4 ile haftada bir, % 27.1 ile 15 günde bir olarak, kent çevresindeki rekreasyon alanlarına gitme sıklıkları ise % 21.1 ile haftada bir ve % 20.0 ile 15 günde bir olarak tespit edilmiştir. Sertkaya (2001) tarafından yapılan bir başka çalışmada katılımcıların en çok tercih ettiği katılım sıklığı % 23.5 ile 15 günde bir tercihi olmuş ve bunu sırasıyla % 21.9 ile ayda bir, % 21.1 ile haftada bir katılım sıklıkları takip etmiştir. Çağlayan (1999) ziyaretçilerin Neşet suyu orman içi rekreasyon alanına % 30.0'luk oranla haftada bir geldiklerini tespit etmiştir. Özdemir (2006) ise deneklerin % 48.3'ünün boş zaman etkinliklerine haftada bir ya da iki defa katıldıklarını ortaya koymuştur. Sertkaya (2001) tarafından elde edilen sonuçlar oransal değerleri açısından çalışmamızdan elde ettiğimiz sonuçlarla farklılık gösterse bile, en çok tercih edilen ilk üç katılım sıklığının haftada bir, 15 günde bir ve ayda bir olarak tespit edilmiştir. Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı için katılımcıların ne sıklıkla alana geldikleri sorulduğunda çoğunluğun haftada bir gün geldiği ortaya konmuştur.

Diyarbakır kent halkının en çok katıldığı rekreasyonel etkinlikler; piknik yapmak, aile ile veya arkadaşlarla vakit geçirmek, yeşil alanda oturmak, yürüyüş, çeşitli sporlar ve eğlencelere katılım göstermesinin Diyarbakır'ın sahip olduğu doğal değerlerin bir göstergesi ve sonucu olduğu söylenebilir. Cinsiyet, eğitim, gelir ve yaş gruplarına göre tercih edilen rekreasyon türü bazı farklılıklar gösterebilmektedir.

Katılımcıların; resim yapmak, tur gezilerine katılmak, oyun oynamak gibi aktivitelere az oranda katılım olmaktadır. Bu aktivitelere katılım azlığı kent halkının bu aktiviteleri tercih etmiyor olmasından kaynaklanabileceği gibi, ulaşım konusundaki olumsuz özellikler, organizasyon eksikliği, kaynağın alt ve üst yapı tesislerinin kullanımı kolaylaştıracak düzeyde olmaması gibi faktörlerden de etkilenmektedir. Çeşitli hobiler gibi kişinin kendi istek, algı ve zevklerine göre şekillenen etkinliklerin yanında, park gezintileri yapma, çeşitli sporlar, kültürel etkinliklere katılma gibi kentteki olanakların biçimlendirdiği rekreasyonel aktiviteler de

mevcuttur. Diyarbakır kent halkı bu etkinliklere katılma yönelimi göstermektedir. Bu yönelimin yönlendirilmesi, çeşitli olanaklar eşliğinde geliştirilmesi konusunda ise yerel yönetimlere görevler düşmektedir.

Kent halkının kent çevresi ve kent içindeki rekreasyon alanlarını kullanma alışkanlıklarına bakıldığında yaz aylarında, yoğun olarak hem kent çevresindeki hem de kent içindeki rekreasyon alanlarının kullanıldığı görülmektedir. Ancak kent içerisindeki rekreasyon alanları ilkbahar ve sonbahar aylarında kent çevresinden daha çok ziyaretçi almakta, insanlar kent çevresindeki alanlara serbest vaktin daha fazla olduğu hafta sonlarında ve yoğunlukla özel araçla gitmeyi tercih etmekte ve daha uzun süre kalmaktadırlar. Kent içerisindeki alanlara ise yoğunlukla serbest vakit buldukları herhangi bir anda gitmekte ve daha kısa süreli kalmaktadırlar. Yeniçeri ve ark. (2002), Muğla il merkezindeki memurların boş zaman değerlendirme eğilimlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, memurları % 60.0'mın boş zamanlarını değerlendirmede zorluk çekmediğini, % 31.0'inin bazen zorluk çektiğini ve % 7.0'sinin ise zorluk çektiğini tespit etmişlerdir. Kent halkı genellikle kentteki alanlara yoğunlukla aile bireyleriyle gitme eğilimindedir. Evli bireyler daha çok eş ve çocuklarıyla, bekârların büyük kısmı ise arkadaşlarıyla gitmeyi tercih etmektedirler. Kent çevresindeki rekreasyon alanlara ise aile bireyleriyle gidenler yoğunluktadır.

Kent halkı, yoğunlukla ulaşımın kolay olması gibi nedenlerle kent içerisindeki Kent Meydanı Parkı, Nevroz Parkı gibi alanları yoğunlukla kolay ulaşım, alternatif park seçeneği olmaması gibi nedenlerle ve oturmak dinlenmek, açık havada zaman geçirmek, piknik yapmak, çocukların fiziksel aktivitelerde bulunmasını sağlamak gibi amaçlarla tercih etmektedirler. Ayrıca kent meydanı parkı sessiz sakin olması, oturma birimlerinin fazla olması, yeşil alanın yeteri kadar olmasından dolayı talep görmektedir. Kent meydanı parkı çocuklar için geniş anlamda fiziksel aktivite içermektedir. Nevroz parkı ise; piknik alanı olmaya müsait yeteri kadar oturma birimleri(kameriye, bank) ve geniş bir yeşil alan içermektedir.

Kent halkının kentsel rekreasyon alanlarından memnuniyet durumları ve istekleri incelendiğinde; büyük çoğunluğun rekreasyon alanlarının sayı, kalite ve kapasitesini yetersiz gördüğü, kentin potansiyeline rağmen bu olanağın değerlendirilmediği, rekreasyon olanakları açısından kentin çok zayıf bir yapı sergilediği görüşünü taşıdığı ve farklı olanakların kentte yer alması yönünde istekte bulunduğu görülmektedir. Ayrıca mevcut rekreasyon alanlarından serbest vakit yetersizliği, rekreasyon alanlarının beklentileri karşılamaması, güvenlik sorunu, ulaşım güçlüğü gibi nedenlerle yeterince yararlanamadıklarını belirtenler de çoğunluğu oluşturmaktadır. Kent halkı kent bütününde ve kentsel rekreasyon alanlarında sunulan aktiviteleri, rekreasyon alanı ve tesis sayısını, oyun ve spor alanlarını yetersiz görmekte ve bu

olanakların sağlanması ya da artırılması yönünde talep ortaya koymaktadır. Ayrıca rekreasyon alanlarının lokanta, kafeterya, kır kahvesi, çocuk oyun alanları, futbol sahası, bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler gibi kullanımları içermesini istenmektedir. Koşu/yürüyüş yolu, açık kapalı kültür tesisleri, yüzme havuzu gibi kullanımlara kadınlar, eğlence yerleri, futbol sahası gibi kullanımlara ise erkekler daha fazla talepte bulunmaktadır.

Kent halkı genel anlamda bir rekreasyon alanında kolay ulaşılabilirlik her iki cins için önemli bir özellik olurken, kadınlar kapalı mekanların olması, doğal ve yeterli yeşil alanın bulunması yönünde erkeklerden daha fazla, erkekler ise yeme, içme ve konaklama tesislerinin olması yönünde kadınlardan daha fazla talepte bulunmaktadır.

Diyarbakır kent ölçeğinde daha önce Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamasından dolayı; konu ile ilgili kaynak ve veri sıkıntısı çekilmiştir. Bu amaçla, ülkemizde ve diğer ülkelerde farklı şehirlerde benzer amaçlar için yapılmış bazı çalışmalar değerlendirilerek Diyarbakır kent merkezinde yapılan bu çalışma için özgün bir yöntem geliştirilmiştir. Bu çalışmada Diyarbakır için geliştirilen yaklaşımlar, ileride başka yerlerde yapılacak çalışmalar için bir alt yapı özelliği taşımaktadır.

Tezin, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Bağlar Belediyesi, Kayapınar Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü personeline, bilimsel çalışmalar için ışıık tutan ve yararlanılacak olan bir kaynak olması hedeflenmiştir.

Araştırma alanı verileri ve anket bulguları değerlendirilerek ortaya konan Diyarbakır kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin karşılanmasına, kentsel rekreasyon alanlarının kalitelerinin artırılmasına yönelik öneriler ve talepleri karşılama amacını gerçekleştirebilecek bir planlamada dikkat edilmesi gerekli bazı noktalar ise aşağıda vurgulanmıştır:

Kent halkının Kent Meydanı Parkı ve Nevroz Parkı gibi kent çevresindeki alanları diğer kent çevresindeki alanlara oranla daha fazla tercih ettiği görölmektedir. Bu tercihte özellikle Nevroz Parkı'nın sahip olduğu kültürel, doğal değerler ile sunduğu olanakların daha geniş olması etkili olmakla birlikte, her iki alanın kente yakın olmasının ve ulaşım olanaklarının fazla olmasının da etkili olduğu görölmektedir. Ayrıca kent içerisinde gittikleri park alanını tercih etmelerinde en etkili faktörün ulaşımın kolay olması olduğunu belirtenler ilk sırada gelmektedir ve katılımcıların çoğunluğu bir rekreasyon alanında en çok aradıkları özelliğin kolay ulaşılabilirlik olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular dikkate alındığında ulaşım süresi ve

niteliğinin rekreasyon alanı seçiminde önemli etkisi olduğu, uzaklık ve ulaşım olanaklarının azlığının rekreasyon alanı tercihlerini kısıtladığı görülmektedir.

Diyarbakır’da toplu taşıma sistemi yeterince gelişmemiştir. Ulaşım hem kamu hem özel sektör eliyle gerçekleştirilmekte, bazı alanlara çok kısıtlı ulaşım imkânı bulunurken, bazı alanlara özel oto dışında ulaşım imkanı bulunmamaktadır. Kent çevresindeki alanlara ulaşımında görülen bu sorunlar kentsel bazı alanlara ulaşımında da yaşanmaktadır. Kentsel alanda oluşan ulaşım sorunları da gerek kent içindeki gerekse kent çevresindeki rekreasyonel aktivitelere katılımı ve alan seçiminde sorunlar yaratmaktadır. Bu nedenle kent halkının rekreasyonel tercihlerinde ulaşımın kısıtlayıcı bir etken olmasının önüne geçilmesi gerekmekte, bu amaçla toplu taşıma olanaklarının geliştirilmesi gereği görülmektedir.

Kent çevresindeki rekreasyon alanları, kent ortamındaki bir takım olumsuz koşullara maruz kalmaması ya da nispeten daha az maruz kalması nedeniyle kentsel rekreasyon alanlarına oranla daha fazla tercih edilen alanlardır. Ancak bu alanların kullanımı her zaman mümkün olamamaktadır. Bu alanların tercihinde uzaklık, zaman, ekonomik faktörler gibi bir takım engelleyici faktörler bulunmaktadır. Bu nedenle bu faktörlerin geçerli olduğu durum ve kullanıcılar için kentsel mekanlarda rekreasyon olanakları sağlanmalıdır. Diyarbakır kenti içerisinde ve çevresinde zengin rekreasyon olanaklarına sahip olmakla birlikte kentsel rekreasyon olanakları oldukça kısıtlıdır ve özellikle serbest vaktin kısa olduğu durumlarda insanlar tarafından yoğun biçimde kullanılmaktadır. Bu durum dikkate alınarak kentsel rekreasyon olanakları geliştirilmeli, halkın rekreasyon gereksinimini kent çevresinde karşılaması beklenerek gerekli planlama ve yatırımların yapılmasından kaçınılmamalıdır.

Diyarbakır kent halkının rekreasyonel eğilimleri incelendiğinde, kent halkının rekreasyonel aktivitelerinin ulaşım, mevsim, sahip olunan serbest vakit miktarı, uzaklık gibi faktörlerden etkilendiği ve bu faktörlerin etkisiyle alanların kullanımında farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu nedenle halkın rekreasyonel taleplerini karşılamak için bu faktörlerin olumsuz yönlerinin en aza indirilmesine yönelik gerekli tedbirler alınmalı, rekreasyonel planlama sırasında rekreasyon alanlarının kimlere, hangi sürelerle hitap edeceği, hangi fonksiyonları barındıracağı, ne kadar uzaktan katılımcı çekeceği irdelenmeli, hedef kitle belirlenmeli, kapasite ve olanaklar bu veriler dikkate alınarak gerçekleştirilmeli ve sunulmalıdır.

Kent halkının rekreasyonel eğilimleri incelendiğinde, değişik gelir ve eğitim grupları ile farklı cinsiyet ve yaştakilerin rekreasyonel eğilim ve taleplerinde benzer yönlerin yanında

farklılıkların da olduğu görülmektedir. Bu benzerlik ve farklılıkların dikkate alınması tüm kent halkının memnuniyetinin sağlanması açısından önemlidir. Bu nedenle farklı cinsiyet ve yaştaki, gelir, eğitim seviyeleri ve yaşam ortamları farklı kent halkının gereksinimlerini karşılamaya yönelik düzenlemeler yapılmalı ve halka sunulmalıdır. Ayrıca kentteki rekreasyon alanlarından yeterince yararlanmayı engelleyen ulaşım güçlüğü, aktivite azlığı, güvenlik eksikliği gibi faktörlerin etkilerini en aza indirmek veya tamamen ortadan kaldırmak için gerekli düzenlemelerin yapılması ve önlemlerin alınması rekreasyonel planlamanın bir parçasını oluşturmaktadır.

Diyarbakır kent halkının Kent Meydanı Parkını(2017), Nevroz Parkına(2009) oranla daha çok ziyaret ettiği görülmektedir. Bu alanlardan Kent Meydanı parkının temiz ve bakımlı olması tercih edilmesinde büyük etkiye sahiptir. Fakat Nevroz parkının piknik alanlarının temiz ve bakımlı olmadığı yönünde bir rahatsızlık olduğu görülmektedir. Diyarbakır Kenti'nde Kent Meydanı Parkı dışında, merkezde yer alan parkların düzenli temizlik ve bakım işlerinin yapılmadığı görülmektedir. Kirlilik, gürültü gibi çevresel faktörlerin rekreasyon kalitesi üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, temizlik ve bakım hizmetlerinin aksatılmamasının, rekreasyon olanağını sunmak kadar kaliteli bir biçimde devamlılığının sağlanması açısından önemli olduğu unutulmamalı, yerel yönetimlerce bu hizmetlerin düzenli olarak sunulması ve rekreasyon alanlarının geliştirilmesi yönünde hareket edilmelidir.

Diyarbakır'ın kent merkezinin ulaşım süresinin kısa olması ulaşılabilirlik olanaklarının yüksek olması, bu nedenle ulaşımın kısa sürede gerçekleşmesi nedeniyle, merkezdeki parkların insanların çoğu tarafından kullanıldığı görülmektedir. Ancak merkeze uzak kalan mahallelerde kullanım sıklığı azalmakta, insanlar bu alanlara daha az uğramaktadır. Fonksiyonel ve estetik açıdan çekici olan parkların kent merkezinde toplanmış olması, merkeze nispeten daha uzak mahallelerde benzer alanların eksikliğinin hissedilmesine neden olmakta, bu alanlarda da farklı kullanım ve fonksiyonlara sahip alanların oluşturulmasına yönelik bir talep belirmektedir. Aynı şekilde çocuklarıyla birlikte çocuk oyun alanlarına giden katılımcıların bir kısmı, bu alanların yalnızca çocuk oyun elemanları içermesinden, çocuklarıyla gelen yetişkinlere herhangi bir kullanım olanağı sunmamasından şikayet etmektedir. Kullanıcılar kendilerinin de çocuklarıyla birlikte gidebilecekleri ve gereksinimlerini karşılayabilecek alanların olmasını istemektedirler. Bu nedenle çay bahçesi, oturma alanları vb. kullanımlar içeren daha özellikli alanların kent bütününe yaygınlaştırılması beklentileri karşılaması açısından gereklidir.

Diyarbakır oldukça güney sınırimıza yakın ve sıcak bir kenttir. Diyarbakır'ın iklimsel verileri dikkate alındığında ve anket sonuçlarına dayanılarak hava koşullarının rekreasyon alanlarından yeterince yararlanmaya engel oluşturduğu görülmektedir. Kışları ılık geçmekle

birlikte yılın yaz aylarında aşırı sıcak görülmesinden dolayı insanlar serin ve kapalı alanlara eğilim göstermektedirler. Kentte rekreasyon alanları içerisinde kapalı alanların bulundurulması tüm yıl boyunca kullanılabilen alanların yaratılması açısından önemlidir.

Diyarbakır Kenti'nde de benzer bir süreç içerisinde rekreasyon alanlarında kullanıcı kesimin zamanla şekillendiği görülmektedir. Kent merkezinde yer alan Nevroz Parkı'nın özellikle alt gelir sınıfını ve piknik yapmak için gelenler tarafından kullanıldığı, Kent Meydanı Parkı'nın ise memurlar, orta ve üst gelir grubuna sahip insanlar tarafından kullanıldığı gözlemlenmektedir. Anket uygulamaları sırasında, yeni yapıldığı dönemlerde değişik kesimlerden ziyaretçi çeken Nevroz Parkı'nın, hala çok ziyaret edilmekle birlikte, artık büyük ölçüde insanlara güvenlik hissi vermediği, bazı insanların bu kanıyla alanı kullanmaktan çekindiği hatta vazgeçtiği görülmektedir. Bu nedenlerle bir rekreasyon alanı planlama aşamasında, alanı kullanıcı kitlenin kimler olmasının istendiği irdelenmeli, fonksiyon dağılımları buna göre gerçekleştirilmeli ve sürekliliğinin sağlanması için gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır.

Diyarbakır Kenti rekreasyon alanları, bir rekreasyon alanında yer alması istenen lokanta, kafeterya, kır kahvesi gibi olanakları çok kısıtlı bir biçimde sunmakta, farklı kullanımları gerçekleştirebilecek altyapı ve alan gereksinimlerini karşılamaktan uzak bir yapı sergilemektedir. Rekreasyon alanlarının kentte konumlanma durumlarına göre, alanın izin verdiği ölçeklerde bazı talepler karşılanmalıdır. Koşu yolu, bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler, yüzme havuzu gibi bazı kullanımlar geniş alanlar ve düzenlemeler istemektedir. Bu taleplerin kentin hangi alanında, hangi ölçeklerde karşılanabileceği araştırılmalı rekreasyon ve yeşil alan planlamasında bu konular dikkate alınmalıdır.

Rekreasyon gereksinimlerinin karşılanmasında en önemli malzeme, doğal çevredir. Ancak rekreasyon kaynağı olarak doğal çevrenin taşıma kapasitesi dikkate alınmadan aşırı kullanımı tahribe neden olmaktadır. Buna bağlı olarak bir süre sonra rekreasyon kaynağı fonksiyonunu yerine getirememektedir. Bu nedenle rekreasyon kaynaklarının koruma kullanım ilkeleri çerçevesinde kullanım alanlarının oluşturulmasına dikkat edilmeli, kaynak değerlerinin korunması, aynı zamanda kent halkı rekreasyon gereksinimlerine göre geliştirilmesi yönünde hareket edilmelidir.

Ayrıca kent halkının büyük kısmının kentte kafeterya, kır kahvesi, lokanta gibi tesisleri yetersiz bulduğu görülmektedir. Bu tür kullanımlar için bu alanların ve geleneksel konutların kullanılması kent kimliğine de olumlu katkılar sağlayacak, Dicle nehri ve Diyarbakır evlerinin

kent kimliğinde sahip olduğu sözlü anlatımın kent yaşamına girmesini sağlayacaktır. Ancak dikkat edilmesi gereken, gerek geleneksel konutların gerekse Dicle Nehri'nin yüksek peyzaj değerlerinin tahribe uğratılmaması, koruma-kullanma ilkeleri çerçevesinde bu alanların kent yaşamına katılımlarının sağlanmasıdır. Bu amaçla restorasyon ve planlama çalışmaları titizlikle yapılmalı, doğal değerler açısından yüksek potansiyele sahip dicle nehrinin rekreasyonel kullanım amacıyla aşırı yapılaşmasına olanak verilmemeli, kent parkı kavramı içerisinde yer alabilecek fonksiyonların bu alanda gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesi üzerinde durulmalı, alanın ekolojik taşıma kapasitesi dikkate alınmalıdır.

Diyarbakır kentinin, kent bütününe kapsayan yapı kitleleri halinde çoğaldığı görülmektedir. Konut bahçelerinde, kişilerin rahatlıkla kullanabilecekleri; oturma birimlerine, çocuk oyun alanlarına, kondüsyon alanlarına, yüzmeye havuzlarına, süs havuzlarına yer verilmektedir.

Kentsel yeşil alanlar, rekreasyon etkinliklerinin bu fonksiyonlarını yerine getirebilecek biçimde ifade bulduğu en önemli alanlardır. Kısa mesafe ve zamanda kent halkına rekreasyon imkanı sunmakta, ekolojik, estetik ve fiziksel bir çok fonksiyon üstlenmektedir. Bu alanların büyüklük ve dağılımı açısından tüm fonksiyonlarını yerine getirebilecek nitelikte yer almaları bir kent için büyük kazanımlardır.

5.1.Öneriler

Günümüzde rekreasyon, yapıcı fonksiyonları ve kentsel yaşamın olumsuz özelliklerinin de etkisiyle insanlar için bir gereksinim olarak kabul edilmektedir. Bu gereksinimin en iyi biçimde karşılanabilmesi, kullanıcı isteklerinin planlama anlayışına katıldığı, kentsel ve kırsal alanda, alanın özelliklerine göre bu isteklerin karşılık bulduğu rekreasyon alanlarının yaratılmasıyla mümkün olacak ve kent halkının rekreasyonel eğilim ve talepleri dikkate alınarak yapılacak planlama çalışmaları, kentin rekreasyon gereksinimlerini en iyi karşılayacak çözümleri ortaya koyacaktır.

İnsanların rekreasyonel tercihleri bir takım faktörlerin etkisi altında kalmakta, bu faktörlerin etkisiyle bazı rekreasyonel davranışlar oluşmaktadır. Rekreasyonel tercihler; gelir, eğitim, yaş gibi bireysel özelliklerinin etkisiyle şekillenebileceği gibi rekreasyon alanının olumlu ya da olumsuz bazı özelliklerinden de etkilenmektedir. Bu tür faktörlerin etkisiyle rekreasyonel

davranışların nasıl yönlendiğinin ortaya konulması, tüm sosyo-ekonomik yapıdaki kent halkının rekreasyon gereksiniminin karşılanması açısından önemlidir.

Rekreasyonel davranışları etkileyen sosyal ve ekonomik yapı ile insan ilgi ve davranışları durağan olmayıp, insanların yaşam süreçlerinin farklı evrelerinde rekreasyon ihtiyaçları ve tercihleri farklı boyutlar kazanmaktadır. Kentsel düzenlemelerin, bu değişen ihtiyaçları karşılayacak özellikte olması, kullanıcıların sosyal hedeflerini ve rekreasyon isteklerini geliştirici nitelikte ele alınması gerekmektedir.

Rekreasyon ihtiyaçlarının kent ortamında karşılanabilmesi, bir kent için olumlu ve gerekli bir özelliktir. İnsanlar bu ihtiyaçlarını karşılamak için kentten uzaklaşmak zorunda kalmayacak, böylece rekreasyon günün serbest vakitlerde daha etkili bir özellik kazanacaktır. Bu durum, toplumun ve özellikle gençlerin serbest vakitlerini iyi bir biçimde değerlendirmeleri bakımından önemlidir. Bu nedenle yerel yönetimler, kentte rekreasyon olanaklarının geliştirilmesi amacıyla hareket etmelidir.

Rekreasyonel planlamada kent halkının ilgi, eğilim ve taleplerinin dikkate alınması önemli bir ögedir. Ancak güncel eğilim ve talepler dikkate alınarak yapılacak bir planlamada sonraki dönemlerde eksiklikler görülebilir. Rekreasyonel tercihler zaman içerisinde değişiklik gösterebilir. Zamanla rekreasyon anlayışında görülen değişimler, rekreasyon anlayışının ve tercihlerinin değiştiğinin bir göstergesidir. Değişen sosyo-ekonomik yapı, toplum yapısı, kaynakların göstermiş olduğu değişimler ile kişilerin zevk ve algılarında meydana gelen farklılıklarla rekreasyonel tercihler de değişmektedir. Bu nedenle, bir kentte rekreasyon alanları planlanırken, güncel ve gelecekteki istekler belirlenmeli aynı zamanda geleceğe yönelik planlamalar da yapılmalıdır. Bu bağlamda, toplumun gelişme karakteristikleri dikkate alınmalı, potansiyel rekreasyon istekleri belirlenmeye çalışılmalıdır. Ayrıca bir kentte istenen rekreasyonel aktivite ve kullanımların yanında farklı olanakların da sunulması gerekmektedir. Rekreasyon tercihleri konusunda, kullanıcıların yönelimleri dışında bir aktiviteye katılım göstermeyeceği düşüncesiyle rekreasyonel planlamayı belirli aktivitelerle sınırlı tutmak, doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Çünkü, kullanıcılar yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıkları bir rekreasyon olanağı için istekte bulunamazlar. Yeni olanakların kullanıcılara sunumlarında göreceği tepki ve kabullenmeyi tahmin etmek amacıyla benzer çalışmalar ve kullanıcı karakteristiklerini incelemek, rekreasyonel planlama ve uygulamasının başarısında etkili olacaktır.

5. KAYNAKLAR

- Akten, M., 2003. Isparta İlindeki bazı rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri:A, Sayı: 2, 115-132. <http://ormanweb.sdu.edu.tr/dergi>. Erişim tarihi:12.02.2007.
- Albayrak, D., 1993. Cunda/Alibey Adası (Ayvalık)'nın turistik ve rekreasyonel potansiyelinin saptanması ve değerlendirme olanakları üzerine araştırmalar. Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 97s., Bornova.
- Alexandris, K., Carroll, B.,1997. Demographic Differences in the Perception of Constraints on Recreational Sport Participation: Results from a Study in Greece. Leisure Studies ; 16: 107-125.
- Altan, T., 1976. Doğal peyzaj elemanlarının rekreasyona uygunluğunun saptanması için matematiksel bir değerlendirme yönteminin araştırılması ve güney kıyı bölgelerine uygulanması. Doçentlik tezi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi, 159s., Adana.
- Anonim. 2018. Park ve semt sahaları listesi. Diyarbakır Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Diyarbakır.
- Anonim. 2018. Diyarbakır Kenti nazım imar planı. Diyarbakır Belediyesi İmar Müdürlüğü, Diyarbakır.
- Anonymous. 2003. Web sitesi. <http://www.ci.greenacres.fl.us/1/planning>. Erişim tarihi: 06.03.2007
- Bakır, M. 1990. Rekreasyon ve turizm ilişkisinin turizm politikalarının oluşturulmasındaki önemi. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Programı, 178 s., İstanbul.
- Bammel, G., Burrus-Bammel, L. L., 1996. Leisure and human behavior. Brown and Benchmark Publishers, 503 p.
- Baud-Bovy, M., Lawson, F., 1998. Tourism and recreation handbook of planning and desing. Architectural press, 281p., Oxford.
- Bilgili, C., 2001. Tarihi Antakya Parkı'nın rekreasyonel alan kullanımı yönünden değerlendirilmesi ve geliştirilmesi üzerine bir araştırma. Yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 126 s., Antakya.
- Boru, H., 1994. Gülek Yaylası'nın turizm ve rekreasyon potansiyelinin belirlenerek ekolojik alan kullanım prensiplerinin araştırılması. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 94 s., Adana.
- Bulut, Z., Kırzioğlu, M. I., 2002. Erzurum kentinde bulunan park alanlarının yeterliliği üzerine bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 33(1);93-100.

- Butler, R., Hall, C. M. and Jenkins, J., 1998. Tourism and recreation in rural areas. John Wiley and Sons, 261 p., New York.
- Crawford D, Godbey G., 1987. Reconceptualizing Barriers to Family Leisure. Leisure Sciences; 9: 119-127.
- Çağlayan A.Y. 1999. Belgrad Ormanında Rekreatyonel Talep Özelliklerinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çolakoğlu T., 2005. Üniversite Öğretim Elemanlarının Boş Zaman Alışkanlıklarını Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 1, Sayfa: 247-258.
- Dally, J. 2000. Recreation and sport planning and design. Human Kinetics Champaign.
- Demirel, Ö., 1997. Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) doğal ve kültürel kaynak değerlerinin turizm ve rekreasyon potansiyeli açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 303 s., Trabzon.
- Devlet İstatistik Enstitüsü, 2018. Diyarbakır Genel nüfus sayımı, Ankara. Erişim tarihi: 01.07.2019. <https://www.nufusu.com/il/diyarbakir-nufusu>
- Diyadinnet, 2007. Erişim tarihi: 18.09.2019. <https://www.diyadinnet.com/bilgi637diyarbakir-cografi-konumu-ve-cografyasi>
- Diyarbakır Bağlar Belediyesi 2019. Diyarbakır il bilgileri. Erişim tarihi:01.07.2019. <https://www.baglar.bel.tr/>
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 2019. Diyarbakır il bilgileri. Erişim tarihi:01.07.2019. <http://www.diyarbakir.bel.tr>
- Diyarbakır İl Turizm Müdürlüğü, 2019. İl ve ilçelerimize ait turizm alanında bilgiler, Diyarbakır. Erişim tarihi: 01.07.2019. www.diyarbakir.ktb.gov.tr
- Diyarbakır Valiliği, 2019. Diyarbakır il bilgileri. Erişim tarihi:01.07.2019. <http://www.diyarbakir.gov.tr/>
- Dorwart, C. E., Leung, Y., and Moore, R. 2004. Managing visitors' perceptions. National Recreation and Park Association, <http://www.findarticles.com>. Erişim tarihi: 26.03.2005.
- Dumazedier, J.1968. Leisure. International Encyclopedia of Social Sciences V:9, s.248, New York

Docplayer, 2015. Erişim tarihi: 01.07.2019. <https://docplayer.biz.tr/221147-Diyarbakirkalesive-hevsel-bahceleri-kulturel-peyzaji-alan-yonetim-plani.html>

Edginton ve Ford. “İnternet: <https://books.google.com.tr/boks> 01.07.2019”

Finn, M., Elliott-White, M., and Walton, M., 2000. Tourism and leisure research methods, Longman, 285 p. Harlow.

Frisby W, Millar S. The actualities of doing community development to promote the inclusion of low income populations in local sport and recreation. European Sport Management Quarterly 2002; 2(3): 209-33.

Gökdeniz, A., Hacıoğlu, N., 2003. Boş zaman ve rekreasyon yönetimi. Detay Yayınları, 196 s., Ankara.

Göktaş Z., 2007. Vergi Dairesi Başkanlığında Çalışan Personelin Boş Zamanlarını Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma. Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2.

Gülbahçe, Ö., 1996. Boş zamanları değerlendirme alışkanlıkları-Türkiye örneği. Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 135 s., Erzurum.

Gülez, S., 1990. Orman İçi Rekreasyon Alanlarında Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması için Geliştirilen bir değerlendirme yöntemi. İÜ Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, Cilt 40, Sayı 2, İstanbul.

Gür, Ö., 2003. İzmir Kenti ve yakın çevresinin rekreasyon amaçlı kullanımı, etkiler ve sorunlar. Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, 175 s., İzmir.

Haber7, 2018. Erişim tarihi: 18.09.2019. <http://video.haber7.com/video-galeri/120462-dogunun-parisi-diyarbakir-hizmetlerlecehresi-degisti>

Kalem, S., 2001. Doğal ve kültürel değerlerin korunabilmesi için turizm potansiyelinin belirlenmesinde bir yöntem yaklaşımı ve Kastamonu İli kıyı bölgesi ve yakın çevresinde uygulanması. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 271 s., Ankara.

Karacadağ Kalkınma Ajansı, 2018. Erişim tarihi: 01.07.2019. <https://rotadiyarbakir.com/tarihi-yerler/on-gozlu-kopru-dicle-koprusu>

Karadağ, A. A., 2002. Eğirdir ilçesinin rekreasyon kaynaklarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 148 s., Ankara.

- Karaküçük, S., 1997. Rekreasyon, kavram-kapsam ve bir araştırma. Seren Ofset, 373s., Ankara.
- Karaküçük S., 2005. Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme. 5. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaya F., 2007. Bartın Kent Halkının Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kelly, J. R., 1990. Leisure. Prentice Hall, Englewood Cliffs, 540 p., New Jersey.
- Kılbaş, Ş., 2001. Rekreasyon. Boş zamanı değerlendirme. Anaca Yayınları, 207 s., Adana.
- Koç N., 1991. Kırsal Rekreasyon Planlaması. Basılmamış Ders Notları, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.
- Korça, P., 1989. Kıyı Alanlarında Turizm Planlamasına Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kouthouris C., 2005. Investigating Demographic and Attitude Characteristics of Recreational Skiers: An Application of Behavioral Segmentation. The Sport Journal; 8(4); unpaginated.
- Köksal, R., 1999. Kentsel rekreasyon. Trabzon Kenti Örneği. Tarım ve Köy Dergisi, sayı: 129, 9/10; 50-52.
- Kraus R.G., 1985. Recreation Program Planning Today, Scott, Foresman and Company, London, s.32.
- Kuş Şahin, C., Akten, S., Erol, U. E., 2009. Eğirdir Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 10 (1): 62-71, Artvin.
- Kültür Portalı, 2013. Erişim tarihi: 01.07.2019.
<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/diyarbakir/gezilecekyer/gazkoskusamanoglu-kosku>
- Kültür Portalı, 2013. Erişim tarihi: 01.07.2019.
<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/diyarbakir/gezilecekyer/seyh-mutahharcam-dort-ayakli-mnare>
- Kyle GT, 2003. Mowen AJ. An Examination of the Relationship Between Leisure Constraints, Involvement and Commitment. Proceedings of the 2003 Northeastern Recreation Research Symposium.
- Law, C. M., 2002. Urban tourism. The visitor economy and the growth of large cities. Continuum, 217 p., London.
- Leighfield M., 2001. Yılında Boş Zaman: “Boş Zaman Toplumu” için Bilgi. Demiray U (Çev), Aylık Turizm ve Kültür-Sanat Dergisi 1990; 1(3-4): 7-10.

- Martin, B. G., 2005. Weather, climate and tourism, a geographical perspective. *Annals of Tourism Research*, 32 (3); 571-591.
- Meyer, H. D., Brightbill, C. K., Sessoms H. D., 1969. Community recreation. A guide to its organization. Prentice-Hall, 456 p.
- Müderrişoğlu, H., 2002. Açık hava rekreasyonunda taşıma kapasiteleri-rekreasyonel kullanım ilişkilerinin incelenmesi. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 129 s., İstanbul.
- Nalbantoğlu, O., 1997. Rekreasyon ekonomisi bağlamında kentsel rekreasyon alanlarının taşınmaz değerlerine olan etkilerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 149 s., Ankara.
- Ne oldu, 2018.Erişim tarihi: 01.07.2019. <https://www.neoldu.com/diyarbakirsurlarihakkinda-bilgi-33950h.htm>
- Özdemir A.S., 2006. Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğünde Çalışan Yer Altı İşçilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Özışık Y., 1998. Kara Harp Okulu Öğretim Elemanlarının Rekreasyon Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Özgüç, N., 2003. Turizm coğrafyası. Çantay Kitabevi, 591 s., İstanbul. Pehlivanoglu, M.T. 1986. Belgrad ormanının rekreasyon potansiyeli ve planlama ilkelerinin saptanması. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 284 s., İstanbul.
- Pehlivanoglu, M.T., 1986. Belgrad ormanının rekreasyon potansiyeli ve planlama ilkelerinin saptanması. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 284 s., İstanbul.
- Sağcan, M., 1986. Rekreasyon ve turizm. Cumhuriyet Basımevi, 380 s., İzmir.
- Selçuklu Belediyesi, 2017. Erişim tarihi: 01.07.2019. <http://www.selcuklumisasi.com/architecture-detail/diyarbakir-ulu-camii>
- Sertkaya, Ş., 2001. Diyarbakır İli kıyı bölgesinin turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanması ve değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 371 s., Ankara.
- Sertkaya Ş., 2001. Bartın İli Kıyı Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri, Ankara.
- Sevil T, Şimşek K.Y., Katırcı H, Çelik OV, Çeliksoy M.A., 2012. Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi. 1. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

- Sezgin, O. M., 1995. Genel turizm. Tutibay Yayınları, Ankara.
- Sezgin, S., 1987. Türk toplumunun rekreasyon alışkanlıkları: İstanbul örneği. Doktora tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, 167 s., İstanbul.
- Şenbük, U., 1995. Ekolojik verilerin; turizm kaynağı olarak değerlendirilmesi ve İzmir Kuş Cenneti örneği. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 105s, İzmir.
- Tarman, R., 1994. Meaning and function of the urban parks as public open space for recreation. Master thesis. Middle East Technical University, 217 s., Ankara.
- Topay, M., 2003. Bartın-Uluyayla peyzaj özelliklerinin rekreasyon-turizm kullanımları açısından değerlendirilmesi üzerinde bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Torkildsen, G., 1993. Leisure and recreation management. E&FN Spon, 464 p., London.
- Tutal Y., 2004. Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri (Isparta Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Türel, G. D., 1988. Ankara Kenti yeşil alanlarının kullanım etkinliklerinin bugünkü durumu ve yeterliliği için alınması gereken önlemler. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Ulusoy, A., Vural, T. 2001. Kentleşmenin sosyo ekonomik etkileri, Erişim tarihi: 17.04.2007. http://www.geocities.com/ceteris_tr
- Uzun, G., Altunkasa, M. F., 1991. Rekreasyonel planlamada arz ve talep. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi genel yayın no: 6, 80 s., Adana.
- Vatan Gazetesi, 2018. Erişim tarihi: 18.09.2019.
<http://www.gazetevatan.com/diyarbakirlilar-piknik-alanlarini-doldurdu-1151613gundem/>
- Yeniçeri, M., Coşkun, B., Özkan, H. 2002. Muğla İl Merkezindeki Memurların Boş Zaman Değerlendirme Eğilimlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:7, Muğla.
- Yılmaz, O., Kurum, E. ve Akpınar, N. 1996. Ankara metropoliten kent halkının rekreasyonel eğilimleri ve kent yakın çevresi açık-yeşil alanları ile ilişkileri. Çevre planlama ve tasarımına bütüncül yaklaşım sempozyumu, 248-259, Ankara.
- Williams, S., 2003. Tourism and recreation. Prentice Hall, 211 p., Harlow.

. EKLER

EK A. DİYARBAKIR KENT HALKINA UYGULANAN ANKET FORMU EK A. DİYARBAKIR KENT HALKINA UYGULANAN ANKET FORMU

SDÜ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI “DİYARBAKIR HALKININ REKREASYONEL EĞİLİM VE TALEPLERİNİN KENT MEYDANI VE NEVROZ PARKI ÖRNEĞİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA ” BAŞLIKLİ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ANKET SORULARI

Bu anket, Süleyman Demirel Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nde yapılan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Adınız soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler gizli tutulacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

☐ BİREYSEL ÖZELLİKLER

1. Cinsiyetiniz

O Kadın

O Erkek

2. Yaşınız

O 18-19

O 20-25

O 46-55

O 56-65

O 26-35

O 36-45

O 66 ve üstü

3. Eğitim Durumunuz

O Okur-yazar değil

O İlkokul mezunu

O Ortaokul mezunu

O Lise mezunu

O Meslek Yüksekokulu mezunu

O Lisans mezunu

O Lisansüstü mezunu

4. Medeni Durumunuz

O Evli

O Bekâr

5. Mesleğiniz

O İşçi

O Memur

O Serbest meslek sahibi

O Çiftçi

O Emekli

O Ev hanımı

O Diğer

6. Ailenizin toplam aylık geliri

O 1000 TL’den az

O 1001-2500 TL

O 2500-4000 TL

O 4000-5500 TL

O 5500-7000 TL

O 7000 TL’den fazla

7. Çocuk sayınız

O Çocuğum yok

O 1

O 2

O 3

O 4

O 5

O 5’ten fazla

8. Diyarbakır’da bulunma süreniz

O 1 yıldan az

O 1-5 yıl arası

O 5-10 yıl arası

O 10-20 yıl arası

O 20

yıldan çok

O Doğduğumdan beri

O Gezi amaçlı (Turistik) geldim

☐ ALANA ULAŞIM İLE İLGİLİ BİLGİLER

1. Alana kimlerle birlikte geldiniz?

- ☐ Aile ile birlikte ☐ Arkadaşlar ile birlikte ☐ Yalnız
☐ Akrabalar ile birlikte ☐ Kız/erkek arkadaşı ile birlikte ☐ Tur şirketiyle ☐ İş arkadaşları ile birlikte ☐ Komşular ile birlikte ☐ Diğer (belirtiniz)...

2. Alana ne şekilde ulaşıyorsunuz?

- ☐ Özel araç ☐ Otobüs ☐ Dolmuş ☐ Tur Şirketi ☐ Yaya ☐ Taksi
☐ Diğer

3. Yaşadığınız yerden parkına ulaşım süreniz nedir?

- ☐ 0-0,5 saat ☐ 0,5-1 saat ☐ 1-2 saat ☐ 2-3 saat ☐ > 3 saat

4. Alana ne sıklıkla geliyorsunuz?

- ☐ Haftada bir gün ☐ Haftada birkaç gün ☐ 15 günde bir ☐ Ayda bir
☐ 6 ayda bir ☐ Yılda bir ☐ İlk defa geldim ☐ Diğer

5. Alanda yaklaşık ne kadar süre geçiriyorsunuz?

- ☐ 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 2-3 saat ☐ 3-4 saat ☐ 4-5 saat ☐ 5 saatten fazla

☐ REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIM İLE İLGİLİ BİLGİLER

1. Hafta içi serbest/boş zaman aktivitelerine ayırdığınız toplam süre ne kadardır?

- ☐ 0-5 saat ☐ 6-10 saat ☐ 11-20 saat ☐ 21-30 saat ☐ 31 saat ve üzeri

2. Hafta sonu serbest/boş zaman aktivitelerine ayırdığınız toplam süre ne kadardır?

- ☐ 0-10 saat ☐ 11-20 saat ☐ 21-30 saat ☐ 31-40 ☐ 41 saat ve üzeri

3. Katılmayı en çok tercih ettiğiniz rekreasyonel etkinlik türü nedir?

- ☐ Bedensel etkinlikler (spor yapmak, gezmek, alışveriş yapmak vb)
☐ Zihinsel etkinlikler (satranç oynamak, kitap-dergi-gazete okumak, vb)
☐ Sosyal etkinlikler (sinema-tiyatroya gitmek, kafeteryaya gitmek, kurslara katılmak, vb)

4. Rekreasyonel etkinliklere katılma nedenleriniz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ Eğlenmek ☐ Rahatlamak ☐ Arkadaşlarıyla birlikte olmak
☐ Sağlıklı olmak ☐ Günlük stresi azaltmak ☐ Yeni şeyler öğrenmek
☐ Yalnız kalmamak ☐ Yalnız kalmak ☐ Yeni beceriler kazanmak
☐ Dinlenmek ☐ Doğada olma deneyimi ☐ Bilgi ve kültür arttırması
☐ Eğitici olması ☐ Sosyalleşmek ☐ Diğer

5. Rekreasyonel etkinliklere katıl(a)mama nedenleri (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ İşlerinin yoğun olması ☐ Etkinlik saatlerinin uygun olmaması
☐ İlgisini çekmemesi ☐ Zaman darlığı ☐ Çalışıyor olması
☐ Arkadaş çevresinin ilgisizliği ☐ Alışkanlığının olmaması
☐ Etkinlikler hakkında bilgi eksikliği ☐ Maddi durumun yetersizliği

☐ Mevcut alanların yetersizliği
☐ Diğer

☐ Etkinliklerin günlerinin uygun olmaması

6. Serbest zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
☐ Müzik dinleyerek ☐ Kağıt, Okey, Tavlâ vs ☐ Seyahat ederek, gezerek ☐ Fotoğraf çekerek
☐ Resim yaparak ☐ Bisiklete binerek

☐ Dağ yürüyüşü yaparak ☐ Balık tutarak ☐ Tur gezilerine katılarak
☐ Piknik yaparak ☐ Alışveriş Merkezine (AVM) giderek
☐ Sportif aktivitelerde bulunarak ☐ Gazete, dergi ve kitap okuyarak
☐ Koşu ve yürüyüş yaparak ☐ Parkta, yeşil alanda oturarak
☐ Kişisel gelişim için kurslara katılarak ☐ Sinema veya tiyatroya giderek
☐ Oyun Merkezine (bowling, bilardo vb) giderek ☐ Yüzerek
☐ Teknolojik uğraşlar (TV, bilgisayar, telefon vb)

☐ Aile ile veya arkadaşlarla vakit geçirerek

☐ Şehir içi mekânlarda vakit geçirerek (restaurant, kafe vb) ☐ Diğer

REKREASYONEL EĞİLİM VE TALEPLER İLE İLGİLİ BİLGİLER

1. Yaşadığınız yer Parkı'na ne kadar uzaklıkta?

☐ 1 km'den az ☐ 1-3 km ☐ 3-5 km ☐ 5-10 km
☐ 10-20 km
☐ 20-30 km ☐ 30-50 km ☐ 50-100 km ☐ 100 km'den fazla

2. Parkı'nı tercih sebebiniz nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Alan içinde aile/grup aktivitelerinin bulunması ☐ Alanda kuşların bulunması
☐ Alanda dış mekan pişirme ünitelerinin bulunması ☐ Alanda balıkların bulunması ☐ Alanda içme suyu çeşmelerinin bulunması ☐ Alanda otopark alanlarının bulunması
☐ Alanda akarsu, gölet veya şelâle bulunması ☐ Alandaki işaret ve levhaların yeterliliği ☐ Alanda bulunan çöp kutularının yeterliliği ☐ Alanın temiz olması
☐ Döşemeli yürüme yollarının bulunması ☐ Yeterli yeşil alan bulunması
☐ Manzara izlemeye müsait alan bulunması ☐ Çim alanların bulunması
☐ Alanda yeterli oturma alanlarının bulunması ☐ Alanın güvenli olması
☐ Diğer

3. Parkı'nda yapmaktan keyif aldığınız etkinlikler nelerdir?

☐ Müzik dinlemek ☐ Fotoğraf çekmek ☐ Kağıt, Okey, Tavlâ vb oynamak
☐ Gezmek ☐ Gazete, dergi, kitap okumak ☐ Sportif aktivitelerde bulunmak
☐ Bisiklete binmek ☐ Koşu ve yürüyüş yapmak ☐ Parkta, yeşil alanda oturmak ☐ Piknik yapmak ☐ Aile ile veya arkadaşlarla vakit geçirerek ☐ Diğer

4. Parkı'nda en çok beğendiğiniz altyapı özelliği nedir?

☐ Ulaşılabilirlik ☐ Yeme-içme olanakları ☐ Çevre düzenlemesi
☐ Hizmet kalitesi ☐ Doğal peyzaj özellikleri

5. Parkı'ndan yeterince yararlanmayı engelleyen olumsuz faktörler nelerdir?

O Hava kirliliği O Alanın güvenli olmayışı O Gürültü kirliliği O Çevre kirliliği O Temiz ve yeterli su olmayışı O Altyapı yetersizliği

6. Alanla ilgili olarak rahatsız olunan ve düzeltilmesi istenilen etkenler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

O Alanın güvenliliğinin artırılması

O Otopark kapasitesinin artırılması

O Oturma birimlerinin artırılması

O Çöp kutularının artırılması

O Ulaşım güçlüğünün çözülmesi

O Altyapı olanaklarının yetersizliği

O Ziyaretçi taşıma kapasitesinin düzenlenmesi

O Restoran, kafeterya, büfe vb

O Dolaşımın tekrar değerlendirilmesi

O Diğer (belirtiniz)

O Aydınlatma elemanlarının artırılması

7. Alanın kullanılabilirliği ile ilgili gözlemlerinizi ve önerilerinizi var mı?

.....

ANKET BİTTİ. TEŞEKKÜR EDERİZ.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Pınar GÜNEŞ
Doğum Yeri ve Yılı : Konya, 1990
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : pinar.senturk.37@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Meram Atatürk Anadolu Meslek Lisesi, 2009
Lisans :Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj
Mimarlığı, 2015